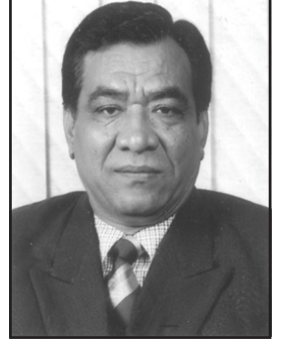

केन्द्रीय मानन्धर संघ नीच्याक्वःगु तःमुँज्या उपसभापति बद्दीनारायण मानन्धरया लसकुस न्वचु

हनेबहम्ह सभानायः नापं केन्द्रीय मानन्धर संघया सभापति भाजु गोपालकृष्ण मानन्धर,

थौंया मूपाहां हनेबहम्ह देय् थाकुलि भाजु ललितमान मानन्धर,

केन्द्रीय मानन्धर संघया निवर्तमान सभापति भाजु देवकुमार मानन्धर,

न्हयूसः नायः भाजु अमोघनारायण मानन्धर,

मञ्चय् च्वनादीपिं केन्द्रीय मानन्धर संघया सचिव, कोषाध्यक्ष, मेपिं पदाधिकारी व कार्य समितिया सकल दुजः पासापिं ,

थौंया थुगु तःमुँज्याय् ब्वति काःभाःपिं हनेबहपिं पाहापिं व थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचःया कजि, नायः, प्रतिनिधि, पर्यवेक्षक, दाजुकिजा तताकेहें व संचारकःमि पासापिं सकसितं जि केन्द्रीय मानन्धर संघया उपसभापति बद्दीनारायण मानन्धर पाखें ज्वज्वलपा नापं अभिवादन ।

केन्द्रीय मानन्धर संघयागु नीच्याक्वःगु तःमुँज्या (प्रतिनिधिसभा) य् ब्वति कायेत भायादीपिं सकसितं जिगु थःगुपाखें व केन्द्रीय मानन्धर संघया कार्यसमितिपाखें दुनुगर्लनिसें लसकुस ।

वंगु आर्थिक दँ २०७३/०७४ या दुने संघपाखें सम्पन्न जूगु थीथी गतिविधि नाप सम्बन्धित बिषय दुथ्याःगु बार्षिक प्रतिवेदन सचिव भाजु गजेन्द्रमान मानन्धरपाखें व बार्षिक आर्थिक प्रतिवेदन कोषाध्यक्ष भाजु सन्देश मानन्धरपाखें छिकपिनि न्हयःने न्हयब्वयादीतिनि । अथे खःसां वंगु दँय् जूगु क्रियाकलाप सम्बन्धय् छुं छुं खँ संक्षिप्त रुपं छिकपिनिगु जानकारीया लागि न्हयब्वयेगु उचित तायेका ।

वंगु दँय्, झीगु केन्द्रीय मानन्धर संघया ख्वीप्यक्वःगु

बुदिया लसताय् मंकाः इहि मुंकेगु ज्या सम्पन्न जूगु छिकपितं जानकारी हे दइ । थ्व इही मुना ज्याइवलय् भी मानन्धर समाजया नापं मेमेगु समुदाययापिसं नं उत्साहपूर्वक ब्वति काःगु व थुकियात वइगु दिनय् नं निरन्तरता बीमा धइगु यक्वसिया सुभावयात दृष्टिगत यानाः भी नेवाःतय्गु परम्परा व संस्कृतिया संरक्षण व संबर्द्धन यानावनेगु तातुनाः मंकाः इहि मुंकेगु ज्यायात निरन्तरता बिया वनेगु क्वःछिना कथं संघया ख्वीन्याक्वःगु बुदिया लसताय् संघया ल्यायम्ह पुचः उप-समिति, सामाजिक सेवा उप-समिति व मिसा विकास उप-समितिया सक्रियताय् वंगु ने. सं. ११३८ सिल्लागा खस्थि व सप्तमि (२०७४ माघ २३ व २४ गते) निन्हुयकं निक्वःगु मंकाः इहि यायेगु ज्या पाक्वः पुखुद्यां मानन्धर सनाः खलःया गुथि छँय् तःजिक सम्पन्न जूगु दु । मुक्कं ९ म्ह मिसा मस्तय्सं ब्वति काःगु थुगु ज्याइवः सुथां लाक्क सम्पन्न यायेत पाक्वः पुखुद्यां मानन्धर सनाः खलःया दुजः पासापिं लगायत थीथी त्वाः, गुथि, खलःया पासापिसं यानादीगु मूवंगु ग्वाहालिया लागि सकसितं दुनुगर्लनिसें सुभाय् देखनाच्चना । संघयाके दुगु सीमित आर्थिक श्रोत व साधनं जक थज्याःगु ज्या पूर्वके सम्भव मजुइगुलिं वइगु दिनय् थुकियात निरन्तरता बिया वनेत थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचः लगायत नुगः क्वसाःपिं सकल भाजुमय्जुपिंपाखें संघयात ग्वाहालि यानादी धइगु भलसाकासें जिं थ्वहे मञ्चं छिकपितं हाकनं छक्वः इनाप यानाच्चना ।

यँयाः (इन्द्रजात्रा) बलय् हनुमानध्वाखा परिसरय् यःसिं थने गु लागि दँय्दसं सिमा पाला हयेगु सूर्यविनायक नगरपालिका ख्वपया चित्तापोल स्थित यःसिं गुँइ वंगु २०७४ श्रावण २८ गते थीथी त्वाः, गुथि, खलः पुचःया दाजुकिजापिनिगु सक्रिय सहभागिताय् केन्द्रीय मानन्धर संघं उगु जङ्गलय् भक्तपुर वन कार्यालयया प्राविधिक

ग्वाहालिं ४०० मा खोटे सल्लाया सिमा पिना वृक्षारोपण यायेगु ज्या सम्पन्न जूगु दु । वृक्षारोपण यानागु सिमामध्ये आपालं सिमा हुके जूगु नं जिं थन लसतां न्हयथनाच्चना ।

भीसं झीगु परम्पराकथं न्हयाका वयाच्चनागु स्वयम्भू भव्य वंगु दैय् २०७४ साल फागुन १९ गते शनिवाःकुन्हु सम्पन्न जूगु दु । वंगु छुं दै न्हयवनिसें स्वयम्भूया आनन्दकुटी उच्च माध्यमिक विद्यालय परिसरय् न्यायेका वयाच्चनागु झीगु परम्परागत व ऐतिहासिक स्वयम्भू भव्य वंगु दैनिसें उगु विद्यालयय् थाय् उपलब्ध मजुगुलिं भुइख्यः टेल सुधार समितिया ग्वाहालिं भुइख्यलय् स्वयम्भू भव्यया व्यवस्थापन यानागु जुल । फल्चासाः मानन्धर गुथि व तःखाछेँ खलःपाखेँ मंकाःकथं पाःकयाः व्यवस्थापन याःगु स्वयम्भू भव्य तःजिक सम्पन्न जूगु जुल । स्वयम्भू भव्य व्यवस्थापनया जिम्मेवारी वहन यानाः सफलतापूर्वक सम्पन्न यानादीगुलिं फल्चासाः मानन्धर गुथि व तःखाछेँ खलःया हने बहपिं सकल दुजः भाजुमय्जुपिंत दुनुगर्लनिसें सुभाय् देछानाच्चना । अथेहे थुगु दै २०७५ या स्वयम्भू भव्य पाः काःगु दैसाः त्वाःयात नं तःजिक सम्पन्न याये फयेमाः धकाः भिंतुना देछानाच्चना ।

२०७४ पौष २१ गते सम्पन्न संघया ६५ क्वःगु बुदिया लसताय् शिक्षा व साहित्यया क्षेत्रय् उल्लेख्य योगदान याना भायादीम्ह प्राध्यापक, आख्यानकार नापं भाषाथुवाः थँहिति त्वाःया हनेबहम्ह भाजु मथुराकृष्ण मानन्धरयात 'प्रबुद्ध व्यक्ति' कथं हने दयाः जिपिं तसकं लय्ताः । केन्द्रीय मानन्धर संघयात वय्कलं यानादीगु ग्वाहालिया लागि वय्कःप्रति आभार व्यक्त यासे वइगु दिनय् नं वय्कःपाखे संघयात उचित मार्गदर्शन व ग्वाहालि दइ धइगु भलसा कयाच्चना । नापं वय्कःया भिं उसाँय् व ताःआयुया कामनायासे भिंतुना देछाना ।

अन्त्यय्, केन्द्रीय मानन्धर संघया थौंया थ्व नीच्याक्वःगु तःमुँज्याय् न्हयब्बःगु आर्गिक दै २०७३/०७४ या अवधिइ जूगु थीथी गतिविधि दुथ्याःगु बार्षिक प्रतिवेदन व आर्थिक प्रतिवेदनय् ब्याक्कं सहलह यानाः पारित याना बियादीत व लिपायात निंतिं मार्गदर्शन प्रदान यानादीत थौंया थ्व सभाय् ब्वति काःभाःपिं हने बहपिं दाजुकिजा तताकेहेँ सकसितं इनाप यासें हानं छक्वः छिकपिंत लसकुस याये । लसकुस लसकुस लसकुस । सुभाय् ।

केन्द्रीय मानन्धर संघया

थःगु छेँ धस्वाकेया निंतिं

छिकपिं

दाता भाजु मय्जुपिन्त

ग्वाहालि यानादीत इनाप

यानाच्चना ।

स्तापू

केन्द्रीय मानन्धर संघ

चाकलाः दब, छेत्रापटी, येँ

फोन : ४२५५७०६

केन्द्रीय मानन्धर संघया

नीच्याक्वःगु तःमुँज्या भःभः

धायेमा धइगु मनंतुसें

भिंतुना

देछाया च्वना ।

ब्रोइलर, लेयर्स खाया नापनापं सा मेय्

या सन्तुलित दाना उत्पादक

स्टार फिड प्रोडक्ट्स प्रा. लि.

बालाजु येँ

फोन : ४३५०२९१

केन्द्रीय मानन्धर संघया नीच्याक्वःगु प्रतिनिधिसभा

ध्याःजे गजेन्द्रमान मानन्धरपाखें

न्ह्यब्वःगु वार्षिक प्रतिवेदन २०७३/०७४

हनेबहम्ह सभाया नायः के.मा.संघया सभापति भाजु गोपालकृष्ण मानन्धर
हनेबहम्ह मूपाहां देय् थकालि भाजु ललितमान मानन्धर
हनेबहम्ह निर्वतमान सभापति भाजु देवकुमार मानन्धर
हनेबहम्ह उप-सभापति भाजु बद्दीनारायण मानन्धर, नापं मंचय् आसिन सकल पदाधिकारी, दुजःपिं,
थौया थुगु गरिमामय प्रतिनिधिसभाय् ब्वति काःभाःपिं थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचःया कजि, नायः, थाकुलि, प्रतिनिधि, पर्यवेक्षक व पत्रकार भाजुमय्जुपिं सकलसित दुनुगलनिसें लसकुस नापं ज्वज्वलपा ।

हनेबहपिं,

थौं ख्वीन्यादँया गौरवमय पलाखय् न्ह्यानाच्चंगु संघया नीच्याक्वःगु प्रतिनिधिसभाय् वर्तमान कार्यसमितिया सचिवया हैसियतं छिकपिनि न्ह्यःने (निक्वःगु) २०७३/०७४ या प्रतिवेदन न्ह्यब्वयेगु सुअवसर चूलाःगुलिं लय्तासें थ्व प्रतिवेदन न्ह्यब्वय्गु उजं पवने ।

केन्द्रीय मानन्धर संघ निश्चित रुपं देय्न्यंकंया सकल साय्मितय् गौरवमय मंकाः संस्था ख । तर थ्व संस्थाया आतक नं भीसं थःगु हे छँ धस्वाके फुगु मडुनि । थुकिया निंतिं संघं पलाः मन्हाकागु नं मखु । थौया बजाः भाः व भीगु आर्थिक समस्याया कारणं जग्गा न्यायेगु व छँ दने मफयाच्चंगु खः । दातापिं नापं खँल्हाबल्हा नं मज्जु मखु, मन क्वसाःपिं दातापिनि आन्तरिक कारणं यानाः नं थ्व ज्याय् पलाः न्ह्याःवने फया च्चंगुमडु । थुकिया निंतिं जिमिगु कुतः न्ह्याःवनाच्चंगु नं छिकपितं जानकारी बियाच्चना ।

भी पुर्खां न्ह्यापानिसें भीगु सांस्कृतिक, सामाजिक,

रीतिथिति, परम्परायात कःघानाच्चंगु दुसां न्हू पुस्ताया न्हूगु हे विचाः व थौया आधुनिक प्रविधियात नं नाला वनेमाःगु परिस्थिति वयाच्चंगु दु । देशय् थीथी इलय् वःगु राजनैतिक ह्यूपाःनापं भी नं नापं न्ह्याःवने माःगु ला जु हे जुल । थ्व हे इवलय् भी साय्मि समाजया जःपिं राजनीतिक ख्यलय् न्ह्याः वनाच्चंगु दु । थुकिया ज्वलन्त उदाहरण धइगु स्थानीय तह, प्रतिनिधिसभा व प्रदेशसभाया चुनाव खः । गुगु निर्वाचिनय् ब्वति कयाः झी मानन्धर समाजया दाजुकिजा तताकेहेपिं नं विजयी जुयादीगुलिं हे सी दु । प्रदेश नं ३ नं अन्तर्गत येँ क्षेत्र नं ७ क पाखें प्रदेशसभा सदस्यय् झीगु संघया हे कार्यसमितिया दुजः भाजु वसन्तप्रसाद मानन्धर त्याना भाःगुलिं वय्कः नापं प्रतिनिधिसभा व स्थानीय तहये विजयी जुयादीपिं सकसितं झीगु संघया ६५ क्वःगु बुदिया लसताय् भित्तुना देखानागु जुल । आशा दु वय्कःपिंसं देय्यानापं साय्मि समाज व संघया विकासया लागि योगदान यानादी ।

के.मा.संघया २७ औं तःमुँज्या

ने.सं. ११३७ दिल्लीगा खस्थि (२०७४ आषाढ ३१ गते) सनिवाः सभापति भाजु देवकुमार मानन्धरया सभापतित्वय् जूगु २७ क्वःगु तःमुँज्या (प्रतिनिधिसभा)य् थीथी प्रतिवेदन अनुमोदन जूगु नापं न्हूम्ह सभापति ल्ययेत निर्वाचनया निंतिं भाजु हरिओम मानन्धर (लाय्कूसाः) या संयोजकत्वय् प्रा. डा. त्रिरत्न मानन्धर (थँहिति), प्रा. डा. कृष्ण मानन्धर (तंलाछि) भाजु उत्तम मानन्धर (चस्वाद्धँ) व भाजु राधाकृष्ण मानन्धर (न्हूसाः) दुजःकथं दुथ्याःगु निर्वाचन आयोग गठन जुयाः न्हूम्ह सभापति भाजु गोपालकृष्ण मानन्धर निर्विरोध निर्वाचित जुयादीगु जुल । उकिया निंतिं निर्वाचन

आयोगया संयोजक व सकल दुजःपितं थुगु कार्यसमिति व जि सचिवपाखें सुभाय् देछानाच्चना । अथे हे निवर्तमान सभापति भाजु देवकुमार मानन्धरं कार्यसमितिया सभापति जुयाः थःगु कार्यकाल सफलतापूर्वक क्वचायेकादीगुलिं नापं वय्कःया मूवंगु मार्गदर्शनया लागि कार्यसमितिपाखें वंगु स्वयम्भू भवजय् दसिपौ लःल्हाना सुभाय् देछानागु जुल ।

१. **तलेजु भवानी अनन्त मत उप-समितिया पुनर्गठन :-**
के.मा.संघ अन्तर्गत तलेजु भवानी अनन्त मत उप-समितिया संयोजक भाजु गोपालकृष्ण मानन्धर वंगु साधारणसभां सभापतिइ निर्वाचित जुयादीगुलिं वय्कःया इनापकथं उप-समितिया पुनर्गठन यानाः संयोजकया भाला संघया दुजः भाजु जगदीश मानन्धर (भिंघःगुथि) यात कार्यसमितिया निर्णय कथं बियागु जुल ।

२. वंगु दैय् सचिवया प्रतिवेदनय् न्ह्यथनाकथं यँयाः (इन्द्रजात्रा) बलय् यःसिं थनेगु लागि सिमा पालेगु यःसिं गुँइ (सूर्यविनायक न.पा. चित्तपोलय्) २०७४ श्रावण २८ गते थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचःया दाजुकिजापिनिगु सक्रिय सहाभागिताय् भक्तपुर जिल्ला वन कार्यालयया प्राविधिक ग्वाहालिं ४०० मा सल्लामा सिमा वृक्षारोपण यानाः दछितक रेखदेखया लागि पालेया व्यवस्थापन यानागु जुल । वृक्षारोपण यानागु सिमामध्ये अधिकाशं हुर्के जूगु नं थन लसतां न्ह्यब्वयाच्चना । वृक्षारोपण यायेत ग्वाहालि यानादीपिं सकलयात सुभाय् देछानाच्चना । वंगु दैया यँयाः (इन्द्रजात्रा) सुथालाक्क क्वचाःगु व थुगु दै २०७५ सालया यँयाःबलय् नं अथे हे सुथालाक्क हनेया लागि माःकथं व्यवस्थापन यायेगु नं थन न्ह्यथनाच्चना ।

३. **तलेजुइदाफाथायेगुः** वंगुदैयामोहनीनखःयाफुलपातिकुन्हु तलेजु भवानी कुहां बिज्याइगु इलय् चाकःमत च्याकाः मानन्धर सनाःगू खलः, न्हूसाः त्वालं दाफा थाना पूर्वकूगु जुल । थुगुसी २०७५ या मोहनीबलय् चाकःमत च्याकाः दाफा थायेगु पाःयात लाय्कूसाः त्वालं निरन्तरता बीगु जुइ ।

४. **न्हूदँ :** दैय्दसं थें थुगुसी नं न्हूदँकुन्हु पिदंगु सांस्कृतिक जुलुसयात सिन्हः तिकाः लसकुस याना वयाच्चनागु यात

निरन्तरता बीगु जुइ ।

५. **मोहनलाल खिं मानन्धर सिरपाः क्वःछिना समिति नीस्वना :**

संयोजक : उपसभापति भाजु बद्रीनारायण मानन्धर
दुजः दाता भाजु ज्ञानकाजी मानन्धर
दुजः भाजु सन्देश मानन्धर
दुजः भाजु सुरेशकिरण मानन्धर
सचिवः गजेन्द्रमान मानन्धर

६. मिसा विकास उपसमितिया ग्वसालय् २०७४ आश्विन २५, २६ व २७ गते स्वन्हुयंकं मिसातय्गु निंतिं 'सेल्फ डिफेन्स तालिम' शान्ति निकुञ्ज मा.वि.इ क्वचाःगु नापं तालिम कयादीपिं १८ म्ह मय्जुपितं दसिपौ लःल्हानागु जुल । नापं उपसमितिया संयोजकजुं आतक गठन जुइधुकूगु मिसा पुचः पाक्व व न्हूसाःया १८ दँ निसें २५ दँ तकया छम्ह छम्ह मिसामचायात स्वलाया Self Defence Cours या तालिम Sponsor यानादीगु दु । वय्कःयात नं सुभाय् ।

७. ६५ औं पलिस्था दिं ने.सं. ११३८ पोहेलागा चौथी (२०७४ पौष २१ गते) कुन्हु मरुहिति बैक्वेटय् थीथी ज्याइवः यासैं न्ह्याकागु जुल ।

क) प्रबुद्ध व्यक्ति हनेज्या : शिक्षा व साहित्यया ख्यलय् योगदान बियादीम्ह प्राध्यापक, आख्यानकार नापं भाषाथुवाः हनेबहम्ह मथुराकृष्ण मानन्धरजु (थँहिति) यात प्रबुद्ध व्यक्ति कथं हनेदयाः जिपिं तसकं लय्ताः । के.मा.संघयात वय्कलं यानादीगु ग्वाहालिया लागि वय्कःप्रति आभार व्यक्त यासैं वइगु दिनय् वय्कःपाखें संघयात आवश्यक मार्गनिर्देशन व ग्वाहालि दयाच्चनी धइगु भलसा कयाच्चना नापं वय्कःया भिंउसाँय् व ताःआयुया कामना यासैं भिंतुना देछानाच्चना ।

ख) मोहनलाल खिं मानन्धर सिरपा : निदैय् छक्कः मानन्धर समाजया थीथी विषयय् उत्कृष्ट ज्या याना भाःपिं मध्ये छम्ह, अथे हे ल्याय्म्हपिं मध्ये छम्हेसित बीगुकथं नीस्वंगु थुगु सिरपाः थुगुसी मानन्धर समाजयात माःबलय् माःकथं ग्वाहालि याना भाःम्ह नापं संस्कृति व बाजागाजाया संरक्षणय् सक्रिय लाय्कूसाः त्वाःया हनेबहम्ह था. तीर्थनारायण मानन्धरजुयात ५०,०००/- तकाया मोहनलाल खिं मानन्धर सिरपाः व दसिपौ

लःल्हानाः हनागु जुल ।

ग) मोहनलाल खिं मानन्धर युवा सिरपा : थुगुसी स्वनिगलं पिने भ्वँत (बनेपा)य् ज्ञानमाला भजनया प्रचार प्रसारया ज्याय् संगठित यायेगुलिइ सक्रिय जुयादीम्ह भाजु जगतनारायण मानन्धरयात २५,०००/- तका दांया थ्व सिरपालं हनागु जुल ।

घ) मथुरा साय्मि सिरपा : निर्दय् छक्वः नेपालभाषाया थीथी विधाय् प्रकाशित सफूमध्ये उत्कृष्टट सफूयात १०,०००/- तकाया थ्व सिरपा 'बुनाः त्याःपि' नांया सफूया च्वमि भाजु राजेन मानन्धर (पाक्व, पखुद्यां)यात दसिपौ व नगद लःल्हानाः हनागु जुल ।

ङ) सिवा साय्मि खलः थिमिया १३ दँया मय्जु जेनी मानन्धरजु Miss little newa उपाधी त्याकाः झी मानन्धर समाजया नां उज्ज्वल यानादीगुलिं वय्कःयात नं हनापौ लःल्हाना हनागु जुल ।

च) फ्रान्सया पेरिसय् जूगु Mr. and Miss Deaf International 2017 सं Miss Deaf Asia 2017 उपाधि त्याकाः मानन्धर समाजया नां हलिमय् उज्ज्वल यानादीगुलिं मय्जु सुरभी मानन्धरयात हनापौ लःल्हाना हनागु जुल ।

छ) ६५ औं पलिस्था दिं कुन्हु वसुन्धरा-लक्ष्मीदेवी वृद्ध कोषपाखें श्रीपञ्चमी मानन्धर गुथि किपूया ज्याथम्ह भाजु भाइचा मानन्धर (किपू ९ बाडेगां) व जिथिम्ह मय्जु नानीमाया मानन्धर (किपू ३ कुतिसाः) यात म्हतिं ७,५००/- लःल्हानागु जुल ।

ज) SEE : एसइइ परीक्षाय् अप्ठः ल्याः हयाः न्हाप निसें उत्कृष्ट न्यागूतक वयेत ताःलाःपिं न्याम्ह मिसा व न्याम्ह मिजंयात 'न्हुछे नारायण रामदेवी तःखाछें सिरपाः' व 'केदार नारायण शुदर्शना तःखाछें सिरपाः' कथं दसिपौ नापं पदक, अथे हे खुगूगुनिसें भिगूगु थासय्तक वयेत ताःलाःपिं मिसा न्याम्ह व मिजं न्याम्हेसित केन्द्रीय मानन्धर संघपाखें पदक व दसिपौ लःल्हानागु जुल । थ्व मध्ये अप्ठः ल्याः हयादीपिं मिसा छम्ह व मिजं छम्हेसित म्हति २०००/- तका दाँ के.मा.संघ पाखें लःल्हाना हनागु जुल । पास जूपिनिगु नांधलः क्वय् न्हाथनागु दु ।

झ) 10+2 Mgmt : मय्जु रिमा मानन्धर (थँहिंति मानन्धर गुथि) व भाजु सुविन मानन्धर (चस्वाँदँ

मानन्धर सनाःगू खलः) यात 'इन्द्रनारायण लुमन्ति सिरपाः' पदक व दसिपौ नं हनागु जुल ।

ञ) 10+2 Sci. : मय्जु सुस्मिता मानन्धर (पाक्व, पखुद्यां) व भाजु सुविन मानन्धर (पुलांसः शिवरात्री गुथि, ख्वप) यात 'लोकमान तीर्थमान सिरपाः'या पदक व दसिपौ बियाः हनागु जुल ।

ट) MBBS : मय्जु डा. स्मृति मानन्धर (थँहिंति त्वाः) यात रामभक्त-अष्टमाया तःखाछें सिरपालं हनागु जुल ।

ठ) PhD : भाजु डा. विनोद मानन्धर (दैसाः), भौतिकशास्त्रय् विद्यावारिधि यानादीगुलिं वय्कःयात 'प्रा. रामभक्त-सानुनानी सिरपा'लं हनागु जुल ।

ड) शेरलक्ष्मी, लक्ष्मीबहादुर, महालक्ष्मी सिरपाः : थुगुसि 'साः व साय्मि' विषयय् जूगु च्वखँ धेंधेंबल्लाः कासाय् न्हाप जुयादीम्ह मय्जु कामना मानन्धर (लाय्कूसाः) यात १०,०००/- तका व दसिपौ लःल्हानाः हनागु जुल ।

ढ) थीथी कासा : ल्याय्म्ह पुचः व कासाः उप-समितिया ग्वसालय् जूगु थीथी कासाय् न्हाप, लिउ, लियाँलिउ जुयादीपिं भाजु मय्जुपिंत पदक व दसिपौ लःल्हानागु जुल । कासाय् त्याःपिनिगु नां धलः क्वय् न्हाथनागु दु ।

ण) शम्भुमान काकाभाई सिरपाः : थुगुसी मचा याकः म्यें धेंधेंबल्लाः कासाय् मय्जु लुँस्वां मानन्धर (थँहिंति) न्हाप, भाजु सन्देश 'अगिंमथ' मानन्धर (लाय्कूसाः) लिउ, मय्जु प्राप्ती मानन्धर (मरुध्वाखा)यात हःपाः सिरपाः व दसिपौ लःल्हानागु जुल ।

त) इहि मुना : २०७४ माघ २३ व २४ गते निन्हुयंकं ६५ औं बुदिया लसता संघया ल्याय्म्ह पुचः, सामाजिक सेवा उप-समिति व मिसा विकास उप-समितिया ग्वसाल जूगु इहि मुना ज्याइवल्य् भी मानन्धर समाजनापं मेगु समुदाययापिं ९ म्ह मिसामस्तसैं व्वति काःगु व थुकियात वइगु दिनय् नं निरन्तरता बीमाः धइगु सुभावायात दृष्टिगत यानाः भी नेवाःतय् संस्कृति व परम्परायात संरक्षण व संबद्धन यायेगु तातुनाः इहि मुंकेगु ज्यायात निरन्तर बिया वनेगु जुइ । नापं संघयात आर्थिक भार मलाकेया निंतिं 'इहि मुना कोष' नीस्वनेया लागि मंदुपिं दातापिंत ग्वाहालि यानादीत नं आव्हान यानाच्चना ।

थ) हिदान : स्वास्थ्य उप-समितिया व्यवस्थापनय्

हिदान ज्याइवः जूगु नापं हिदान यानादीपिं दाता सकलयात सुभाय् देछाया च्वना ।

८. परामर्श परिषदया मुँज्या : ने.सं. ११३८ चिल्लागा दुतिया (२०७४ फागुण ५ गते) शनिवाःकुन्हु पाक्व पुखुद्यां गुथि छँय् सम्पन्न जूगु जुल ।

९. स्वयम्भू भव्य : २०७४ फागुण १९ गते शनिवाःकुन्हु भुइख्यलय् जूगु स्वयम्भू भवज्य् मूपाहां देय् थाकुलि ललितमान मानन्धरजुपाखें निवर्तमान सभापति भाजु देवकुमार मानन्धरजु (क्याक्मी स्याङ्जा) या कार्यकाल पूर्वगुलिं वय्कःयात हनापौ नापं न्हू त्यपू व ज्याः जंक्व यानादीपिंत नं हनागु जुल ।

१०. २०७४ फागुण १९ गते जूगु स्वयम्भू भव्य फल्चासाः व तःखाछँपाखें संयुक्त रुपं पाः कयाः सफलतापूर्वक वक्वायेका दीगुलिं वय्कःपिंत सुभाय् नापं २०७५ सालया स्वयम्भू भव्य रोलक्रम अनुसार दैसाः त्वालं पाः कयादीगु जुल ।

११. तुच्चा : स्वयम्भू भवज्य् संघयात आर्थिक भार मजुइकथं तुच्चाया व्यवस्था यानादीगु व लिपा नं याना वने गु वचं बियादीगुलिं भिंघः गुथियात यक्व यक्व सुभाय् देछानाच्चना ।

१२. न्हूगु कोष निस्वना व तँसा ग्वाहालि :

क) : ६५ औं पलिस्था दिं कुन्हु दाता भाजु डा. नातीमैया मानन्धर शर्मा (गठ्ठाघर), मय्जु तारा मानन्धर लाय् कूसाः (कुलेश्वर) व भाजु लक्ष्मीप्रसाद मानन्धर (ग्वाछँमुगः गल्ली)पाखें १,००५,०५/- तकाया 'न्हूछेरत्न मानन्धर उत्प्रेरणा कोष' नीस्वनाः ग्वाहालि यानादीगुलिं वय्कःपिंत सुभाय् देछायाच्चना ।

ख) मिसा विकास कोषया लागि १०,०००/- तका तँसा दाता भाजु केदारनारायण मानन्धर (तःखाछँ) पाखें अक्षय कोषय् थप यानादीगुलिं वय्कःयात नं सुभाय् देछाना च्वना ।

१३. न्हूगु त्वाः दुतिना : के.मा.संघ कार्यसमितिया निर्णय कथं १० म्ह दुजः दुगु श्री भैरव नाथ मानन्धर गुथि ल्हुतियात

दुतिनागु जुल ।

१४. के.मा.संघया बारे संसारन्यंकभनं च्विं सकसितं झीगु मानन्धर समाज बारे म्हसीके अःपुइगु कथं छगू Official website थुगुसी संचालन यायेगु नं क्वःछिनागु जुल ।

१५. वइगु दँय् सामाजिक सेवा उप-समितिया व्यवस्थापनय् भीगु परम्परा व संस्कृतियात ल्यंकेगु तातुनाः न्हूगु सामाजिक परिस्थिति विकास जुयाच्चंगुयात मनन यासं रीतिथितिया १४ व १२ बुँदाया विषय व मेमेगु विषयसं ब्यापक छलफलया निंतिं छगू कार्यशाला गोष्ठि यायेगु ग्वसाः दु । छिकपिं सकसिनं ग्वाहालि यानादी धयागु भलसा कयाच्चना ।

१६. कंगया दीपया न्हःनेच्चंगु फल्चा दयेकेया लागि दातापिंनाप खँल्हाबल्हा यानाः माःकथं ग्वाहालि यायेगु नं छिकपिंत जानकारी बियाच्चना ।

१७. बिचाः हायेका : भी मानन्धर समाज व के.मा.संघया विकासय् तिबः बियादीपिं दिवंगत जुयादीगुलिं के.मा.संघयात अपूरणीय क्षति जूगु महसुसायासं के.मा.संघपाखें प्रबुद्ध व्यक्ति सम्मानं सम्मनित जुयादीधुकूह मदुम्ह वैज्ञानिक त्रि.वि. विज्ञान तथा प्रविधि संकायया पूर्व डीन प्रा. डा. कृष्ण मानन्धर (तंलाछि), (दिवंगत ने.सं ११३७ जलाश्व चौथि) व मानन्धर समाजया संस्कृति नापं बाजागाजाया संरक्षणय् सक्रियम्ह तीर्थनारायण मानन्धर (लाय्कूसाः) (दिवंगत मिति २०७४/१२/२६ गते) वय् कः पिनिगु निर्वाणया कामना यासं सकल छँजःपिंत धैर्य धारण याये फयेमा धकाः बिचाः हायेकाच्चना ।

अन्त्यय् थौंया थुगु गरिमामय सभाय् न्ह्यब्वयागु बुँदागत प्रतिवेदनय् छुं मगाःमचाः छुटफुट दुसा सहलह, सुझाव बियादीत इनापयासं उकियात माःकथं दुथ्याकेगु जानकारी बियाच्चना । नापं थौंतक संघयात ग्वाहालि यानादीगु त्वाः, गुथि, खलः, पुचः व मेगु संस्थालिसं कजि, नायः थाकुलि, व्यक्ति विशेष व प्रतिनिधि सकलप्रति आभार प्रकट यासं वइगु दिनय् नं थुकथं ग्वाहालि दयांतुं च्वनी धइगु भलसाकासं थन न्ह्यब्वयागु प्रतिवेदनयात थुगु गरिमामय सभां पारित याना बियादीत सकलसित इनाप यानाच्चना । सुभाय् ।

केन्द्रीय मानन्धर संघया नीच्याक्वःगु प्रतिनिधि सभाय् कोषाध्यक्ष सन्देश मानन्धर पाखें न्ह्यत्त्वःगु आर्थिक प्रतिवेदन २०७३/०७४

हनेबहम्ह सभापति भाजु गोपालकृष्ण मानन्धर,
हनेबहःम्ह मू पाहों देय् थकाली भाजु ललितमान मानन्धर
हनेबहम्ह न्ह्यसः नायः भाजु अमोघनारायण माननधर
हनेबहःम्ह उपसभापति बद्रीनारायण मानन्धर,
सचिव गजेन्द्रमान मानन्धर,
कार्यसमितिया दुजःपिं,
आमन्त्रित बिशिष्ट भाजु मय्जुपिं,

केन्द्रीय मानन्धर संघया नीच्याक्वःगु थ्व तःमुँज्याय्
थीथी त्वाः, गुथि, खलः पुचःपाखें सहभागी जुयादीपिं सकल
कजि, थाकुलि, प्रतिनिधि, पर्यवेक्षक दाजुकिजा तताकेहेपिंत
जिगु दुनुगलनिसें लसकुस, ज्वजलपा व अभिवादन ।

थौं थ्व सभाय् जिं कोषाध्यक्षया हैसियतं भीगु केन्द्रीय
मानन्धर संघयागु आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ यागु आर्थिक
प्रतिवेदन छिकपिनि न्हयःने न्हयब्वयेत्यनागु दु । थुगु प्रतिवेदन
बि.सं.२०७३ श्रावण १ गतेनिसें २०७४ आषाढ मसान्ततक
दछिया दुने संघपाखें सम्पन्न जूगु थीथी क्रियाकलाप नाप
सम्बन्धित समुचित आर्थिक पक्षयात दुथ्याकाः तयार यानागु
तथ्य इनाप यानाच्चना । थुगु प्रतिवेदनय् मगाःमचाःगु ह्युँ दुसा
छिकपिंसं प्रस्ट रुपं न्हयथनाः सहलह ब्याकाः लिपाया निंतिं
माःगु मार्गदर्शन प्रदान यानादी धइगु भलसा कयाच्चना ।

आः जिं छिकपिनि न्हयःने भीगु संघयागु आर्थिक
बर्ष २०७३/०७४ या आर्थिक प्रतिवेदन न्हयब्वयेगु उजं
पवने ।

आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या ल्याः चाः सम्बन्धय् :

आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या अवधिइ संघया
थीथी गतिविधि व श्रोतपाखें मुक्कं रु. १८,११,५११/७६

आम्दानी जूगु दुसा खर्चपाखे रु. १२,१४,१०५/७४ जुया रु.
५,९७,४०६/०२ जगेडा कोषय् दुथ्याःगु दु । थुगु दैय् 'तलेजु
भवानी अनन्त मत कोष'य् थीथी दाता भाजुमय्जुपिंपाखें तँसा
ग्वाहालि वःगु रु. ८,०१५/- कोषय् दुथ्यानाः कोषया रकम रु
२,३७,०४२/- थ्यंगु दु । थुगु आर्थिक दैय् फल्चासाः मानन्धर
गुथिया थाकुलि हनेबहम्ह भाजु रामकृष्ण मानन्धरं तःमुँज्यायात
ग्वाहालिकथं थः दिवंगत अबु, मां व तताया नामं 'अष्टनारायण
राजमाया सूर्यमाया स्मृति कोष' या नामं रु. ५०,०००/- या
न्हूगु कोष स्वनादीगु दु । अथेहे, २०७३ सालया स्वयम्भू भव्य
या आम्दानी खर्चया जगेडा पाखें रु. ६०,०००/- स्वयम्भू
भव्य कोषया रकम रु. १,०१,४०१/- थ्यंगु दु । मौजुदा कोषय्
आम्दानी खर्चया जगेडा, दातापिंपाखें वःगु तँसा ग्वाहालि,
न्हूगु कोषया रकम व थुगु दैया आम्दानी खर्चया जगेडा रु.
५,९७,४०६/०२ समेत याना २०७४ आषाढ मसान्त तकया दुने
संघया कोष रु. १,०८,०१,२७१/६० थ्यंगु दु ।

भी मानन्धर समाजयात थीथी कथं तिबः बीत थःगु
नुगः क्वसायेका न्हूगु कोष स्वनादीपिं व मौजुदा कोषय् तँसा
ग्वाहालि यानादीपिं हनेबहपिं सकल दाता भाजुमय्जुप्रति
केन्द्रीय मानन्धर संघपाखें यक्व यक्व आभार व्यक्त यासे
सुभाय् देछाना च्वना ।

थीथी कोषया आम्दानी ब्याज हिसाबय् खर्च मजुसें
संचित जुयाच्चंगु ब्याजया रकमयात नं उपयोग यानाः सम्बन्धित
कोषयात क्रमशः बृद्धि याना यंकेगु ज्यायात निरन्तरता बिया
वया च्वनागु खःसां वंगु दैय् नेपाल सरकारया न्हूगु नीति
नियमया कारणं भीगु थेंज्याःगु संघसंस्थां सहकारी संस्थानाप
आर्थिक कारोवार याये मदु धइगु निर्देशन जारी जुया संघया
आर्थिक श्रोतयात व्यवस्थापन यायेगु ज्याय् ह्युँ ईया लागि

नकारात्मक लिच्चः लाःवंगु जूसां आः वयाः सरकारं मुनाफा वितरण मयाइगु संस्थां नं सहकारी संस्थालिसे कारोवार याये दइगु कथं नियम संशोधन याःगुलिं न्हापा थें तुं सहज जूवंगु दु । सरकारया नीति नियमय् इलय्व्यलय् वइगु थज्याःगु हिउपाःया कारणं वइगु दिनय् संघयाके दुगु समुचित आर्थिक श्रोतयात अधिकतम फाइदा जुइकथं समय सापेक्षा ढंगं परिचालन याना यंकेमाःगु अपरिहार्य जूगु छिकपितं जानकारी बियाच्चना ।

यँयाः (इन्द्रजात्रा) :

दँय्दसं यँयाः (इन्द्रजात्रा)या निंतिं यःसिं हयाः हनुमानध्वाखाय् यःसिं थनेगु ज्या भी मानन्धर समाजं याना वयाच्चंगुयात निरन्तरता बीकथं २०७३ सालय् नं ख्रपया चित्तापोलया यःसिंगुंनिसें विधिपूर्वक यःसिं पालाः साला हयाः भोताहिदिइ थ्यंकेगु, अनं सालाः हनुमानढोका थ्यंकेगु व हनुमानध्वाखाय् यःसिं थनेगु व क्वःथयेगु सम्बन्धी सम्पूर्ण ज्या तःजिक सम्पन्न जूगु दु । थुगु ज्याया लागि गुथि संस्थानपाखें थुगुसी नं वंगु दँय् थें रु. २,७५,०००/- केन्द्रीय मानन्धर संघयात आर्थिक ग्वाहालि प्राप्त जूगु खः । गुथि संस्थानं प्राप्त जूगु ग्वाहालिनापं केन्द्रीय मानन्धर संघया थःगु आन्तरिक श्रोत समेत परिचालन यानाः कार्य सम्पादन लिपा बचत जूगु रकम रु. ४१,२९८/- इन्द्रजात्रा व्यवस्थापन कोषय् सारे याना कोषया राशि रु. १,८७,६७१/- थ्यंकागु सहर्ष जानकारी बियाच्चना ।

दँय्दसं राष्ट्रिय पर्व इन्द्रजात्रा न्ह्याकेत भी मानन्धर समाजया थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचःपाखें केन्द्रीय मानन्धर संघया संयोजनय् ख्रपया चित्तापोलस्थित यःसिं गुं यःसियात माःगु सिमा पालाः साला हयाः यँया हनुमानध्वाखा लाय्कू परिसरय् यःसिं थना वयाच्चनागु सकसितं जानकारी हे दु । यःसिया लागि दँय्दसं सिमा पालेगु कारणं छुं दँ लिपा जङ्गलय् माःकथंया सिमाया अभाव जुयाः राष्ट्रिय पर्व न्यायेकेगु ज्याय् लिच्चः लाइगु अवस्थायात दृष्टिगत यानाः केन्द्रीय मानन्धर संघं वृक्षारोपणया लागि खोटे सल्लया मा व माःगु दक्वं प्राविधिक ग्वाहालिया लागि भक्तपुर जिल्ला वन कार्यालयनाप सम्भौता यानाः वंगु २०७४ साल श्रावण २८ गते कुन्हु उगु जङ्गलय् करिव ४०० मा वृक्षारोपण यायेगु ज्या नं सम्पन्न याये धुंगु दु । वृक्षारोपण यानागु सिमाया संरक्षणया लागि संघया थःगु हे आर्थिक श्रोतपाखें वन हेरालु तयाः व्यवस्थापन यानागु कारणं वृक्षारोपण यानागु सिमामध्ये अधिकांश हुर्के जूगु नं जिं

थन लसतां न्ह्यथनाच्चना ।

मंकाः इहि मुना ज्याभो :

संघया ख्वीप्यक्वःगु बुदिया लसताय् संघया ल्याय्मह पुचः उप-समिति व सामाजिक सेवा उप-समितिया सक्रियताय् मंकाः इहि मुना वंगु २०७३ माघ ३ व ४ गते निन्हुयंकं २६ म्ह मिसा मस्तयूगु सहभागिताय् मरु तहबिल चुकय् तःजिक सम्पन्न जूगु दु । थ्व इहि मुना ज्याइवल्य् भी मानन्धर समाज नापं मेमेपिसं नं उत्साहपूर्वक ब्वति काःगु व थुकियात वइगु दिनय् नं निरन्तरता बीमाः धइगु सुभाबयात ध्यानय् तयाः मंका इहि मुंकेगु ज्यायात निरन्तरता बिया वनेगु लक्ष्य नं संघं काःगु दु । मंका इहि ज्याइवल्य् सहभागी मिसामस्तपाखें म्हतिं रु १,२००/- तका ल्हापं उठे जूगु व थुगु ज्याया लागि यँ महानगरपालिकां रु १,५०,०००/-, भाजु धर्मकृष्ण मानन्धर (भिंघः गुथि)पाखें रु. १०,०००/-, भाजु रघुवरभक्त मानन्धर, (मानन्धर सनागु खलः, न्हूसाः) पाखें रु. ५,०००/- व भाजु बिमल मानन्धर (दैसाः) पाखे रु. १,४३६/- बराबरया जिन्सी सामान ग्वाहालि वःगु नापं जम्मा आमदानी १,९७,६६३/- जूगु खःसा खर्च पाखे १,६९,३६५/- जुया २८,३२८/- बाँकी आमदानी जूगु खः । संघयात वःगु थ्व आर्थिक ग्वाहालिया लागि यँ महानगरपालिका लगायत सकल ग्वाहालिमिपिंप्रति दुनुगलंनिसें आभार व्यक्त यानाच्चना । लिसें वय्कःपिनिपाखें वइगु दिनय् नं ग्वाहालि यानादी धइगु भलसा कयाच्चना । थुगु ज्यायात सुथां लाक्क न्ह्याकेगु लागि दैसाः त्वाः लगायत थीथी त्वाः व व्यक्तिपाखें संघयात मूवंगु ग्वाहालि यानादीपिं सकसितं दुनुगलंनिसें सुभाय् देछानाच्चना । संघयाके दुगु सीमित आर्थिक श्रोतं जकं थज्याःगु ज्या पूर्वकेत सम्भव मजुइगुलिं वइगु दिनय् थुकियात निरन्तरता बिया वनेत थीथी त्वाः, गुथि, खलः, पुचः व संघसंस्था लगायत नुगः क्वसाःपिं सकल भाजुमय्जुपिंपाखें आर्थिक संकलन यानाः छगू इहि मुना अक्षय कोष खडा यायेमाःगु आवश्यकता खनेदु । अक्षय कोष खडा यानाः उकिं वइगु ब्याजं दँय्दुं इहि मुंके गु ज्याइवः भःभः धायेक न्ह्याका वने फइ । थुकथं संघयात ग्वाहालि यानादी धइगु भलसा कासें जिं थ्वहे मंचं छिकपितं इनाप यानाच्चना ।

स्वयम्भू भवय्या ल्याःचाः

केन्द्रीय मानन्धर संघपाखें दैय्दसं न्यायेका वयाच्चंगु स्वयम्भू भव्य २०७३ चैत्र ५ गते शनिवाःकुन्हु तःजिक सम्पन्न जूगु दु। सीमित श्रोत, साधन, बिद्यमान बजाः भाःनापं स्वयम्भू भव्यया आमदानी खर्चया असन्तुलन समेतयात दृष्टिगत यानाः २०७२ सालय् परामर्श परिषदं स्वयम्भू भव्य या टिकट मू रु. २५/-तका बृद्धि यानाः रु. ३००/- तका कायम याःगु छिकपितं जानकारी दुगु हे खँ खः। थुगु दैय् नं उकियात हे निरन्तरता बियाः स्वयम्भू भव्यया टिकट मू बृद्धि मयासें रु. ३००/- हे कायम यानाः भव्यया व्यवस्थापन यानागु जुल। दैय्दसं स्वयम्भू भवजय् जुइगु तुच्चा व्यवस्था न्हापा के.मा.संघं याना वयाच्चंगु खःसा वंगु दैनिसें भिंघः गुथि, कालिमातिपाखें के.मा.संघयात लुं कथंया नं आर्थिक भार मजुइकथं तुच्चाया व्यवस्था यानादीगुलिं भिंघः गुथि, कालिमातियात सुभाय् देछानाच्चना। थुगुसी स्वयम्भू भव्य या आमदानी खर्चया दथुइ सन्तुलन कायम यायेत ताःलाःगुलिं जगेडा रकम कोषय् दुथ्याकेत नं सम्भव जूगु छिकपिनि न्हयःने लसतां न्हयथनाच्चना।

थ्वहे इवल्य २०७३ चैत्र ५ गते सम्पन्न जूगु स्वयम्भू भव्यया ल्याःचाः बमोजिम भव्य व्यवस्थापनया नितिं मुक्कं रु. ४,०१,७१०/- खर्च जूगु दुसा १,२८५ पाः टिकट बिक्रीपाखें रु. ३,८५,५००/-, न्हू इहिपा यानादीपिं निम्हतिपूपाखें रु. ६३,०००/-, ज्याजंक्व यानादीपिंपाखें रु. ७,००१/- व ब्यानर ब्वज्यापाखें रु. १०,०००/-समेत यानाः कुल ४,६५,५०१/- आमदानी जुयाः रु. ६३,७९१/- जगेडा जूगु दु। जंक्व यानादीपिं हनेबहपिं ज्येष्ठ व्यक्तित्वपितं सम्मान यायेगु तातुनाः केन्द्रीय मानन्धर संघया कार्यसमितिं वंगु दैनिसें ल्हापं मकासें स्वयम्भू भवजय् हनेगु व निःशुल्क भवजय् सहभागी याकेगु व्यवस्था यथावत दुगु खःसां थुगुसी जंक्व यानादीपिं मध्ये स्वखलकं स्वेच्छां आर्थिक ग्वाहालि यानादीगु दु। जंक्व यानादीपिं हनेबहपिं भाजुमय्जुपिनिगु ताःआयु व भिं उसाँय् या भिन्तुना देछासे थुगु दैय् इहिपा यानादीपिनि न्हू तिपू जीवन सुथां लायेमा धकाः कामना याना।

प्रशासनिक खर्च यायेगु लागि आमदानी :

केन्द्रीय मानन्धर संघय् स्वनातःगु थीथी कोषयात व्यवस्थापन यायेत व थ्व सम्बन्धी प्रशासनिक ज्या ताःलाकेत संघयात ग्वाहालि यायेगु उद्देश्यं २०७१ श्रावण १७ गते च्वंगु

संघया २४ औं तःमुँज्यां आर्थिक बर्ष २०७०/०७१ निसें संघय् दुगु थीथी कोषं दैय्दसं आर्जन याःगु ब्याजया १० प्रतिशत सेवा शुल्क कायेगु क्वःछिउगु छिकपितं जानकारी हे दइ। तदनु रूप थीथी कोषय् दछिया दुने आमदानी जूगु ब्याजया १० प्रतिशतया ल्याखं आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या ब्याज आमदानीपाखें रु. ८३,८१६/३९ सेवा शुल्कया रूपय् आमदानी बांधे यानागु जानकारी बियाच्चना।

आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या अवधि दुने जूगु संघया थीथी क्रियाकलाप, आर्थिक श्रोत परिचालन, आमदानी खर्चया नापं सम्पत्ति व दायित्वय् वःगु हिउपाःयात यथार्थ रूपं प्रतिनिधित्व याःगु लेखापरीक्षण जूगु वित्तीय विवरण थ्व प्रतिवेदन नापं तुं संलग्न यानाः पेश यानागु दु। थौं जिं थ्व सभाय् न्हयथनागु प्रतिवेदन उपर छिकपिनिगु लुं न्हयसः वा मगाःमचाःगु लुं दुसा लिपाया नितिं मार्गदर्शन जुइकथं न्हयथनाः आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ यागु लेखापरीक्षण प्रतिवेदन, उकी संलग्न वासलात, नाफा नोक्सान हिसाब, नगद प्रवाह विवरण व नापंच्चंगु अनुसूचीत पारित याना बियादीत इनाप याना च्वना।

लेखा परीक्षण व लेखा परीक्षक नियुक्ती :

संघया आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या हिसाब किताबया लेखापरीक्षणया लागि संघया नीन्हयक्वःगु तःमुँज्यां दिनकर एण्ड एशोसियट्सया भाजु दिनकरमानसिं प्रधानयात लेखा परीक्षक नियुक्त यानाः वय्कःया पारिश्रमिक स्वरूप रु. १५,०००/- लेखापरीक्षण शुल्क निर्धारण याःगु ख। थ्वहे निर्णय कथं थुगु आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ या हिसाब किताबया लेखा परीक्षणया ज्या सम्पन्न जूगु जुल। थुकिया नापं वइगु आर्थिक बर्ष २०७४/०७५ या लागि संघया हिसाब किताब लेखा परीक्षण याकेत लेखा परीक्षक नियुक्ति यानाः वय्कःया पारिश्रमिक क्वःछिना बियादीत नं थौंया थ्व सभा समक्ष इनाप यानाच्चना।

अन्त्यय्, कोषाध्यक्षया जिम्मेवारी बहन यायेगु क्रमय् संघया सभापति, उप सभापति लगायत कार्य समितिया सकल दुजः भाजुमय्जुपिसं जितः बियादीगु मार्गनिर्देशन व ग्वाहालिया लागि दुनुगलंनिसें कृतज्ञता ज्ञापन यासें थौं केन्द्रीय मानन्धर संघया नीन्हाक्वःगु थ्व तःमुँज्याय् जिं न्हयब्वयागु आर्थिक बर्ष २०७३/०७४ यागु बार्षिक आर्थिक प्रतिवेदनयात पारित यानाः जिगु ज्यायात उत्साहित यासे वइगु दिंया लागि उचित मार्गदर्शन प्रदान यानादी धइगु भलसा कासे थःगु थ्व न्वचु व प्रतिवेदन थनं तुं क्वचायेकेगु उजं फवनाच्चना। सुभाय्।

Dinkar & Associates

Regd. Auditors

COP No: 0088 'B'

PAN No: 5 00042090

17, Dhobichour
Kathmandu, Nepal

Tel: 4251325, 4251032

२०७४/०९/२८

केन्द्रीय मानन्धर संघ काठमाडौंका सदस्यहरु समक्ष आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को स्वतन्त्र लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन

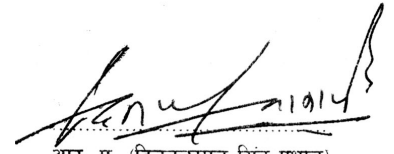
हामीले यस केन्द्रीय मानन्धर संघ, काठमाडौंको आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को यसै साथ संलग्न २०७४ आषाढ ३१ गते सम्मको वासलात र सो मितिमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको आय व्यय विवरणको लेखा परीक्षण सम्पन्न गरेका छौं । वित्तीय विवरणहरु प्रतिको उत्तरदायित्व संस्थाको कार्य समिति तथा व्यवस्थापनमा रहेको छ । व्यवस्थापनले तयार गरेका ती वित्तीय विवरणहरु उपर लेखा परीक्षणको आधारमा राय जारी गर्नु हाम्रो उत्तरदायित्व रहन्छ ।

हामीबाट नेपाल लेखा परीक्षणमानको आधारमा लेखा परीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आंकडा रहित छन् भन्ने कुरामा विश्वस्त हुनको लागि यी मान अनुसार लेखा परीक्षण योजना तयार गरी तदनुसार लेखा परीक्षण सम्पन्न गर्नु पर्दछ । वित्तीय विवरणमा उल्लेखित रकम र खुलाइएका अन्य विवरणलाई पुष्ट्याई गर्ने प्रमाणको छड्के परीक्षण समेत लेखा परीक्षणमा समावेश गरिएको छ । संस्थाले अवलम्बन गरेको सिद्धान्त, व्यवस्थापनले गरेका महत्वपूर्ण अनुमान एवम् वित्तीय विवरण प्रस्तुतिको समग्र स्थितिको मुल्याङ्कन पनि लेखा परीक्षणमा समावेश गरिएको छ । लेखा परीक्षणले हाम्रो रायलाई हामीले पर्याप्त आधार प्रदान गर्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।

हामीले परीक्षण गरेका वित्तीय विवरणहरुको आधारमा देहाय अनुसार प्रतिवेदन पेश गरेका छौं ।

- (१) लेखा परीक्षण सम्पन्न गर्न आवश्यक ठानिएका सूचना एवम् स्पष्टीकरणहरु उपलब्ध भएका छन् ।
- (२) यस प्रतिवेदनसंग सम्बन्धित वासलात र आय विवरण नेपाल लेखामान, संघ संस्था दर्ता ऐन २०३४, एवम् प्रचलित कानूनलाई पालना गरी तयार भएका छन् ।
- (३) हामीले लेखा परीक्षण गरेका श्रेस्ताहरुको आधारमा संस्थाको कारोवार सन्तोषजनक रहेको पाइयो ।
- (४) हामीलाई प्राप्त जानकारी तथा स्पष्टीकरण र हामीले परीक्षण गरेका श्रेस्ताहरुबाट कार्य समिति, कुनै सदस्य वा संस्थाका कुनै कर्मचारीले कानूनी व्यवस्था विरुद्ध कामकाज वा हानी नोक्सानी गरेको, नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायबाट जारी गरेको निर्देशन पालना नगरेको वा संस्थाको हक वा सुरक्षा विपरित कुनै काम गरेको पाएनौं ।

हाम्रो रायमा संलग्न वित्तीय विवरणले नेपाल लेखामान तथा प्रचलित सिद्धान्त अनुसार २०७४ आषाढ मसान्तको वित्तीय स्थिति सो मितिमा समाप्त वर्षको यथार्थ एवम् समुचित चित्रण गर्दछ ।

आर. ए. (दिनकरमान सिंह प्रधान)

लेखा परीक्षक

नि. दिनकर एण्ड एशोसियट्स

प्रमाण पत्र नं. (ख) ००८८

केन्द्रीय मानन्धर संघ

२०७३ श्रावण १ देखि २०७४ आषाढ ३१ सम्मको नाफा नोक्सान विवरण

२०७३ आषाढ मसान्त	खर्च	२०७४ आषाढ मसान्त	२०७३ आषाढ मसान्त	आम्दानी	२०७४ आषाढ मसान्त
६८,५००।००	तलव भत्ता	७१,५००।००	१,१४,१४०।००	सदस्यता ल्हापं	७७,३९०।००
७,२००।००	टेलिफोन	११,१००।००	९,४९,१८७।८३	व्याज आम्दानी	९,५५,४८५।४८
२१,६२५।००	मसलन्द / स्टेशनरी	२,४००।००	५६,८००।००	ख्वाःपौ / स्मारिका ग्वाहालि	१९,८५०।००
२१०।००	सवारी / यातायात	७४०।००	४,३०,५४८।९०	स्वयम्भू भव्य २०७२ / २०७३	४,३५,५०९।००
१,१२०।००	हलाक	५३२।००	८५,१८२।९०	सेवा शुल्क आम्दानी (व्याज)	८३,८१६।३९
३०,६१६।००	चिया नास्ता / जलपान	२४,०२०।००	४५१।२५	जगत ज्ञानी सिरपा	-
१३,३००।००	पारिश्रमिक / ज्याला	१९,१००।००	-	आर्थिक अनुदान / सहयोग	१,९७,६३६।००
१,२००।००	पुस्तक / पत्र पत्रिका	-	-	फुटकर आम्दानी	११,८३२।८९
३,९८०।००	शम्भुमान (काकाभाडा) वसुन्धरा सिरपा	९३५।००	-		
६,६९७।००	विद्युत / पानी / ग्यास	३,४७०।००	-		
६१,६००।००	स्मारिका प्रकाशन	३०,५००।००	-		
२,०७०।००	ल्यायम्ह पृचः	५,९७०।००	-		
१,२७५।००	संस्थापन	२,२२५।००	-		
१०,७९०।००	कासा (वेकण्ठ मानन्धर कोष)	६,९६०।००	-		
१२,५७६।९९	ह्रास कट्टी	९,४३२।७४	-		
१५,०००।००	लेखा परीक्षण शुल्क	१५,०००।००	-		
४,३०,५४८।९०	स्वयम्भू भव्य २०७२ / २०७३	४,६१,७१०।००	-		
३७,९८५।००	प्रतिनिधि सभा व्यवस्थापन	५१,६१७।००	-		
५०,०२०।००	तःमुंज्या खाना (ब्यालि)	४०,०००।००	-		
४८,५००।००	तः मुंज्या खाजा (तुच्चा)	३५,०००।००	-		
४,१८०।००	इन्द्र नारायण लुमन्ति सिरपा	६,८८२।००	-		
९,९८०।००	शरलक्ष्मी लक्ष्मीवहादुर महालक्ष्मी कोष	१०,१६५।००	-		
६,२६०।७५	नहुँनारायण रामदेवी तःखाछे सिरपा	९,७८७।००	-		
२,९०१।८०	रामभक्त अष्टमाया तःखाछे सिरपा	३,८९७।००	-		
३८,०६०।००	शैक्षिक सिरपा	३३,३८०।००	-		
१०,०००।००	वसुन्धरा लक्ष्मीदेवी असहाय वृद्धकोष	१५,०००।००	-		
१३,०००।००	नहुँ दं समारोह	६,९००।००	-		
१,००,४१७।००	वार्षिकोत्सव (वृदी) समारोह	६९,६६३।००	-		
४,९,२५।००	प्रवृद्ध व्यक्ति सम्मान	३,१६०।००	-		
१६,७००।००	भुकम्प पिडित राहत कार्यक्रम	-	-		
१५,७०५।००	तलेजु भवानी अनन्त मत खर्च	८,५६५।००	-		
८५।००	मर्मत सम्हार	५०।००	-		
१३,८८८।००	परामर्श परिषद बैठक	-	-		
-	सामाजिक गोष्ठी / सम्मेलन	६,६००।००	-		
११,०००।००	स्वास्थ्य उपचार सहयोग	-	-		
७,५००।००	विज्ञापन खर्च	७,५००।००	-		
८४,८५।००	मोहनलाल खिं मानन्धर सिरपा	-	-		
३७,२४८।९०	स्वयम्भू भव्य कोष खर्च	-	-		
९,०००।००	अष्टनारायण रामदेवी कोष खर्च	-	-		
४,५००।००	रविन्द्र मानन्धर लुमन्ति कोष खर्च	-	-		
-	स्वास्थ्य शिविर	१०,६६५।००	-		
२२,१२५।००	मथुरा सार्यामि सिरपा	-	-		
-	संघ दर्ता नविकरण	१२,४६०।००	-		
-	चन्दा / अनुदान सहयोग	१,०००।००	-		
-	सदस्यता शुल्क	२,०००।००	-		
-	कर तथा दस्तुर	२५,७९०।००	-		
-	मंका ईही मुनाज्या खर्च	१,६९,३३५।००	-		
१३,५४३।००	फुटकर खर्च	१८,६४५।००	-		
१२,५१,४४८।३४	कुल खर्च	१२,५४,१०५।७४	-		
३,८४,८६२।५४	फरक हिसाव (कोषमा सारिको)	५,९७,४०६।०२	-		
१६,३६,३१०।८८	कुल खर्च	१८,११,५११।७६	१६,३६,३१०।८८	कुल आम्दानी	१८,११,५११।७६

(गोपाल कृष्ण मानन्धर)
सभापति

(बदी नारायण मानन्धर)
उप सभापति

(राजेन्द्र मान मानन्धर)
सचिव

(सन्देश मानन्धर)
कोषाध्यक्ष

(दिनेशमान सिं प्रधान)
लेखापरीक्षक

केन्द्रीय मानन्धर संघ

२०७४ आषाढ मसान्त सम्मको विभिन्न कोषहरुको विवरण

(अनुसूची -१)

विभिन्न कोषहरु	२०७३ आषाढ	२०७४ आषाढ
केन्द्रीय मानन्धर संघ	५५,६५,११८।५६	६१,६२,५२४।५८
केन्द्रीय मानन्धर संघ कल्याणकारी कोष	४,७९,२७७।००	४,७९,२७७।००
स्वयम्भु भव्य कोष	४१,४०१।००	१,०१,४०१।००
वेखा नारायण देवकुमारी स्मृती कोष	७९,७९।७०	७९,७९।७०
वेखा नारायण दाह संस्कार कोष	५०,०००।००	५०,०००।००
जगत मान मानन्धर स्मृती कोष	२५,०००।००	२५,०००।००
प्रेम मान कृष्ण माया स्मृती कोष	२५,०००।००	२५,०००।००
इन्द्र नारायण मानन्धर स्मृती कोष	१६,११०।००	१६,११०।००
न्हछे नारायण रामदेवी तःखाछे सिरपा	९०,०००।००	९०,०००।००
कान्छा भाई सानुमाया स्मृती कोष	३०,०००।००	३०,०००।००
भाजूवीर सिरपा कोष	३,१३,५०२।००	३,१३,५०२।००
शम्भुमान (काकाभाई) वसुन्धरा स्मृती कोष	२२,२२२।००	२२,२२२।००
महिला विकास कोष (सुमित्रा मानन्धर)	१६,७००।००	१६,७००।००
खेलकुद उप समिति कोष	१४,१८६।००	१४,१८६।००
गणेश बहादुर वरुमाया स्मृती कोष	४०,०००।००	४०,०००।००
गणेश दास लक्ष्मी थकु स्मृती कोष	६०,१००।००	६०,१००।००
सुब्बा गणेश दास मानन्धर लजगा कोष	२,३१,१००।००	२,३१,१००।००
महिला विकास कोष (शशिल देव)	१०,०००।००	१०,०००।००
कल्याण कोष (पद्मा मानन्धर)	५,०००।००	५,०००।००
लोक मान तिर्थ मान स्मृती कोष	५०,०००।००	५०,०००।००
राम कृष्ण इन्द्रा मानन्धर लजगा कोष	१,००,०००।००	१,००,०००।००
का.म.प. बाट प्राप्त बाजा संरक्षणार्थ कोष	२,००,०००।००	२,००,०००।००
भीमदेव मथुरा कुमारी स्मृती कोष	४,०१,०००।००	४,०१,०००।००
शेरलक्ष्मी लक्ष्मी बहादुर महालक्ष्मी सिरपा कोष	१,००,०००।००	१,००,०००।००
अष्ट नारायण राम देवी अक्षयकोष	८०,०००।००	८०,०००।००
वैकुण्ठ मानन्धर कोष	८८,०००।००	८८,०००।००
तुल्सी नारायण मातिमाया स्मृती कोष	६०,०००।००	६०,०००।००
ओमकृष्ण मानन्धर (जग्गा)	३५,०००।००	३५,०००।००
देवदास हेरादेवी स्मृती कोष	१,५०,०००।००	१,५०,०००।००
इन्द्र बहादुर सन्तुमाया स्मृती कोष	४०,०००।००	४०,०००।००
कङ्क सतः कोष	४९,७४२।०२	४९,७४२।०२
रविन्द्र मानन्धर लुमन्ति कोष	४०,०००।००	४०,०००।००
तलेजु भवानी अनन्त मत कोष	२,२९,०२७।००	२,३७,०४२।००
रामभक्त अष्टमाया तःखाछे सिरपा	२,००,०००।००	२,००,०००।००
केन्द्रीय मानन्धर संघ, स्वास्थ्य उपचार कोष	१,६७,१११।००	१,६७,१११।००
म्यारिज व्यूरो कोष	१०,०००।००	१०,०००।००
तिर्थ नारायण चैतमाया लजगा कोष	१,००,००१।००	१,००,००१।००
मोहनलाल खि मानन्धर अक्षय कोष	५,००,५०५।००	५,००,५०५।००
वसुन्धरा लक्ष्मी देवी असहाय वृद्ध कोष	१,५०,५९१।००	१,५०,५९१।००
मथुरा सार्यामि सिरपा कोष	१,००,०००।००	१,००,०००।००
रत्न चुडामणी शिक्षा कोष	१,००,०००।००	१,००,०००।००
केन्द्रीय मानन्धर संघ तथ्याङ्क कोष	२०,३६०।००	२०,३६०।००
अष्ट नारायण, राज माया, सूर्य माया स्मृती कोष	-	५०,०००।००
जम्मा	१,००,८५,८५०।५८	१,०८,०१,२७१।६०

(गोपाल कृष्ण मानन्धर)
सभापति

(बद्री नारायण मानन्धर)
उप सभापति

(राजेन्द्र मान मानन्धर)
सचिव

(सन्देश मानन्धर)
कोषाध्यक्ष

(दिनेशमान सिंह प्रधान)
लेखापाल

केन्द्रीय मानन्धर संघ

२०७४ आषाढ मसान्त सम्मको बैंक मौज्जात, विभिन्न कोषको मुद्दति खाताहरु र पेशकी तथा असुल गर्न बाँकीको विवरण (अनुसूची-३)

२०७३ आषाढ	मुद्दति हिसाव	२०७४ आषाढ	बैंक मौज्जात	२०७४ आषाढ
५,००,०००।००	केन्द्रीय मानन्धर संघ	१,६०,०००।००	नेपाल बैंक लिमिटेड :	
७५,०००।००	के.मा.संघ कल्याणकारी कोष	५०,०००।००	१. केन्द्रीय मानन्धर संघ	९२,१९६।०२
३,६५,०००।००	जग्गा कोष	३५,०००।००		
११,६२,९४४।००	भवन निर्माण कोष	११,६२,९४४।००	एबन सेभिङ्गस् एण्ड क्रेडिट सहकारी लि	
३,२५,०००।००	विभिन्न कोषहरुको व्याज खाता	१,००,०००।००	१. केन्द्रीय मानन्धर संघ	४१,६४,९३६।३३
१,२०,०००।००	न्हछे नारायण रामदेवी तःखाछे सिरपा	१,१३,०००।००	२. न्हछे नारायण रामदेवी तःखाछे सिरपा	२७,७४७।६५
३,६०,०००।००	रामभक्त अष्टमाया तःखाछे सिरपा	३,४०,०००।००	३. रामभक्त अष्टमाया तःखाछे सिरपा	१,६१,२२०।०५
४,५२,००२।००	भाजूवीर सिरपा कोष	४,०४,००२।००	४. शेर लक्ष्मी लक्ष्मी बहादुर महालक्ष्मी सिरपा	६२,६७५।३३
२०,११०।००	इन्द्र नारायण लुमन्ति कोष	-	५. भवन निर्माण कोष	६,६९,६१२।९५
२४,२२२।००	शम्भुमान (काकाभाई) वसुन्धरा स्मृती कोष	११,१११।००	६. तलेजु भवानी अनन्त मत कोष	१,६५,१६६।५१
१,००,०००।००	शेरलक्ष्मी लक्ष्मीबहादुर महालक्ष्मी सिरपा कोष	१,००,०००।००	७. स्वर्ण जयन्ती समारोह समिति	१७,१०७।६४
७७,०००।००	बेखा नारायण दाह संस्कार कोष	२०,०००।००	८. धरोटी खाता	२६,४४३।२४
१,५०,०००।००	बेखा नारायण देव कुमारी अक्षय कोष	१,००,०००।००		
६०,०००।००	तुल्सी नारायण मोतिमाया स्मृती कोष	-	एन. सि. सि. बैंक लिमिटेड :	
४०,०००।००	इन्द्र बहादुर सन्तुमाया स्मृती कोष	४०,०००।००	१. केन्द्रीय मानन्धर संघ	४,४३,५५५।६५
३३,०००।००	कान्छा भाई सानुमाया स्मृती कोष	३०,०००।००	२. केन्द्रीय मानन्धर संघ भवन निर्माण	३५,९०५।४२
४३,०००।००	गणेश बहादुर बुरुमाया स्मृती कोष	२५,०००।००		
६०,१००।००	गणेश दास लक्ष्मी थकु स्मृती कोष	-	जम्मा बैंक मौज्जात	५९,०६,७६९।३९
३१,०००।००	प्रेममान कृष्ण माया स्मृती कोष	२५,०००।००		
२०,०००।००	महिला विकास कोष (सुमित्रा मानन्धर)	१५,०००।००		
१०,०००।००	महिला विकास कोष (सुशिल देव)	-		
१,००,०००।००	रामकृष्ण इन्दिरा मानन्धर लजःगा कोष	-	(अनुसूची ४)	
२,३१,१००।००	सुब्बा गणेशदास मानन्धर लजःगा कोष	२५,०००।००		
३२,०००।००	जगत मान मानन्धर स्मृती कोष	२५,०००।००	पेशकी बाकी हिसाव :	
४,०१,०००।००	भीमदेव मथुरा कुमारी स्मृती कोष	४,०१,०००।००	सानु मानन्धर (चिठ्ठा)	६,२००।००
१,५०,०००।००	देवदास हेरादेवी स्मृती कोष	१,५०,०००।००	गजेन्द्र मान मानन्धर (पेठ्ठी क्यास)	१०,०००।००
७५,०००।००	लोक मान तिर्थमान स्मृती कोष	२५,०००।००		
६६,०००।००	वैकृष्ण मानन्धर कोष	१४,०००।००	जम्मा पेशकी बाकी रकम	१६,२००।००
२५,०००।००	ल्यायम्ह पुचः कोष	-		
६३,०७३।००	कङ्क सतः कोष	-		
१,७६,९२५।००	स्वयम्भु भव्य कोष	१,२२,९२५।००		
६०,०००।००	अष्ट नारायण रामदेवी अक्षय कोष	६०,०००।००		
६,७७,३००।००	जग्गा व्याज कोष	५,५३,७००।००	(अनुसूची - ५)	
२,११,३७०।००	भवन निर्माण कोष व्याज	१,९५,३७०।००		
१,१९,०००।००	Refundable भवन निर्माण कोष व्याज	७२,५००।००	असुल गर्न बाकी (Sundry.Drs.) :	
४०,०००।००	रविन्द्र मानन्धर स्मृती कोष	-	बद्री नारायण मानन्धर (ईन्द्र जात्रा)	६७०।००
२,२०,१७९।००	तलेजु भवानी अनन्त मत कोष	२,२०,१७९।००	अनुसूया मानन्धर (स्वास्थ्य शिविर)	२,३३५।००
२,००,०००।००	सांस्कृतिक विकास कोष	२,००,०००।००	चस्वाङ्ग मानन्धर सनागू खलः (भव्य टिकट)	१०,५००।००
१,६७,१११।००	के.मा.संघ स्वास्थ्य उपचार कोष	६७,०१०।००	देसाः सनाःगुधि (भव्य टिकट)	१५,०००।००
१०,०००।००	म्यारिज ब्युरो कोष	१०,०००।००	कृष्ण चन्द्र मानन्धर (जगत / जानी सिरपा)	२,४०६।००
१,००,००१।००	तिर्थ नारायण चैतमाया लजगा कोष	१,००,००१।००	रघुवर भक्त (रामभक्त सानुनानी सिरपा)	६,२००।००
५,००,५०५।००	मोहनलाल खिं मानन्धर अक्षय कोष	५,००,५०५।००		
१,५०,५९१।००	वसुन्धरा लक्ष्मीदेवी असहाय बृद्ध कोष	१,५०,५९१।००	जम्मा असुल यायु बाकी रकम	३७,३९१।००
१,००,०००।००	मथुरा सार्याम सिरपा कोष	१,००,०००।००		
१,००,०००।००	रत्न चुडा मणी शिक्षा कोष	१,००,०००।००		
१,०५,१९३।००	ईन्द्रजात्रा व्यवस्थापन कोष	१,०५,१९३।००		
-	के. मा. संघ तथ्याङ्क कोष	२०,३६०।००		
६२,०३,७२६।००	जम्मा	५९,९९,३९१।००		

(गोपाल कृष्ण मानन्धर) सभापति
(बद्री नारायण मानन्धर) उप सभापति

(गजेन्द्र मान मानन्धर) सचिव

(सिन्देश मानन्धर) कोषाध्यक्ष

(दिनकरमान सिंह प्रधान) लेखापरीक्षक

केन्द्रीय मानन्धर संघ

२०७४ आषाढ मसान्त सम्मको विभिन्न कोषहरुको ब्याज आम्दानी खर्चको विवरण

सि.नं.	कोषहरुको नाम	२०७३ आषाढ सम्मको संचित ब्याज	२०७३/०७४ को ब्याज आम्दानी	२०७३/०७४ मा सेवा शुल्क खर्च	२०७३/०७४ मा ब्याज खर्च	२०७४ आषाढ मसान्तमा बाकी ब्याज
१	केन्द्रीय मानन्धर संघ	-	१,८६,६८०।४५	-	१,८६,६८०।४५	-
२	के. मा. संघ कल्याणकारी कोष	४९,०००।९१	८,०७५।००	८०।५०	-	५६,२६८।४१
३	जग्गा र जग्गा ब्याज कोष	४,३१,४८१।२२	१,०२,०४७।२३	१०,२०४।७२	-	५,२३,३२३।७३
४	भवन निर्माण कोष र ब्याज कोष	४,५०,२८९।०५	१,७९,७६१।२१	१७,९७६।१२	-	६,१२,०७४।१४
५	Refundable भवन निर्माण कोष र ब्याज	४०,७२५।४२	१३,५४२।६२	१,३५।२६	-	५२,९११।७८
६	दुद्धे नारायण रामदेवी तखाछे सिरपा कोष	८,२८।०९	१२,१५६।८४	१,२१५।६८	९,७८।००	९,४३८।२५
७	रामभक्त अष्टमाया तखाछे सिरपा कोष	८८,६७४।६२	४१,३७५।७१	४,१३७।७७	३,८९।७०	१,२२,०११।७६
८	विभिन्न कोषहरुको ब्याज खाता	-	३०,३८५।२२	-	३०,३८५।२२	-
९	भाजूवीर सिरपा कोष	७०,८३१।०८	५३,९६०।९८	५,३९६।१०	-	१,१८,६५५।९६
१०	इन्द्र नारायण मानन्धर स्मृती कोष	५,१८३।८५	१,७४२।४३	१७४।२४	६,८८।००	(-१२९।९६)
११	शम्भुमान (काकाभाई) वसुन्धरा स्मृती कोष	४।७५	२,७९।७७	२७९।२८	९३५।००	१,५९१।२४
१२	शेरलक्ष्मी लक्ष्मीबहादुर महालक्ष्मी सिरपा कोष	२०,३८८।८८	१४,२४६।०२	१,४२४।६०	१०,९६५।००	२३,०४५।३०
१३	बेखा नारायण दाह संस्कार कोष	५४,०९।०९	९,४३८।२३	९,४३८।२२	-	६२,५९१।५०
१४	बेखा नारायण देव कुमारी स्मृती कोष	१,१००।६८	१३,३८५।३३	१,३३८।७५	३०,७००।००	(-१७,७५५।०४)
१५	तुल्सी नारायण मोतीमाया स्मृती कोष	८९,९८।३३	५,६९०।०९	५,६९०।००	५,८००।००	१४८।८४
१६	इन्द्र बहादुर सन्तुमाया स्मृती कोष	५९,९२।६६	३,४००।०९	३,४००।००	३,५००।००	५५,९२।६६
१७	कान्छा भाई सानु माया स्मृती कोष	८६१।५३	३,७५३।१०	३,७५३।११	५,५००।००	(-१,२६०।६८)
१८	गणेश बहादुर बुरुमाया स्मृती कोष	१,५७४।५१	४,३७४।८९	४,३७४।९९	५,५००।००	११।९१
१९	गणेश दास लक्ष्मी थकु स्मृती कोष	१९,५४८।१९	५,६९१।३४	५,६९१।३३	२४,०००।००	६,८५६।६०
२०	प्रेम मान कृष्ण माया स्मृती कोष	६६,१०९।७२	२,८९६।७६	२,८९६।८८	-	६८,७०९।६०
२१	महिला विकास कोष (सुमित्रा मानन्धर)	३८,४६९।९८	१,८३७।३०	१,८३७।३३	-	४०,१३९।५५
२२	महिला विकास कोष (सुशिलदेव मानन्धर)	१२,९९।३४	१,१४९।९९	१,१५०।००	-	१४,०९९।३३
२३	राम कृष्ण इन्दिरा मानन्धर लजगा कोष	१,२२,९७६।५०	९,३४९।९९	९,३५०।००	-	१,३२,९७६।९९
२४	सुब्बा गणेश दास मानन्धर लजगा कोष	१,७३,०२९।९८	२२,१३९।११	२,२१३।९१	-	१,९२,९४५।१८
२५	जगत मान मानन्धर स्मृती कोष	४८,०६।१४	२,९८३।७०	२,९८३।७३	-	५०,७४९।४७
२६	भीमदेव मथुरा कुमारी स्मृती कोष	१,६२,१८८।०५	४६,०९४।७६	४,६०९।४८	-	२,०३,६९१।३६
२७	देवदास हेरादेवी स्मृती कोष	६३,४९३।४५	१२,७५०।०९	१,२७५।००	-	७४,८८१।४६
२८	लोकमान तिर्थमान स्मृती कोष	४३,८४०।६६	७५,४३३।७२	७५,४३३।७३	-	१,०६,६०९।१५
२९	वैकुण्ठ मानन्धर स्मृती कोष	३३,११०।११	७,९९३।९६	७,९९३।२२	६,९६०।००	३३,९९९।१५
३०	ल्यायम्ह पृचः कोष	६,२४८।१७	२,०६५।२९	२,०६५।३३	५,९७०।००	२,९३६।९३
३१	कङ्क सतः कोष	७८,५४०।६८	४,६९१।३६	४,६९१।४४	-	८२,६९०।९०
३२	स्वयम्भु भव्य कोष	३,६४८।४८	१८,४९४।५१	१,८४९।४५	-	२०,२९९।४४
३३	अष्ट नारायण रामदेवी अक्षय कोष	३९,०१९।२	७,४८८।४०	७,४८८।४४	-	७९,३०५।४८
३४	रविन्द्र मानन्धर लुमान्त कोष	४९,५५।५५	५,८८०।००	५,८८०।००	-	५,७८५।५५
३५	तलेजु भवानी अनन्त मत कोष	६४,८३८।४२	३५,३४५।४९	३,५३४।५४	८,५६५।००	८८,००८।४२
३६	के. मा. संघ सांस्कृतिक विकास कोष	७०,३७७।७१	१८,७५।३६	१,८७५।७४	-	८७,२७७।३३
३७	के. मा. संघ. स्वास्थ्य उपचार कोष	६३,७००।८६	१५,०२५।००	१,५०२।५०	१०,६६५।००	६६,५५८।३६
३८	के. मा. संघ म्यारिज ब्यूरो कोष	६,९००।२२	८४९।९९	८५।००	-	७,६६५।२१
३९	तिर्थ नारायण चैतमाया लजगा कोष	३९,५९३।८२	११,४७५।१०	१,१४७।५१	-	४९,२१९।४१
४०	मोहनलाल खि मानन्धर अक्षय कोष	८०,६६९।५३	६४,१८९।७७	६,४१८।९८	-	१,३८,४३९।३२
४१	वसुन्धरा लक्ष्मी देवी असहाय वृद्ध कोष	२३,४२९।२०	१७,६५०।८२	१,७६५।०८	१५,०००।००	२४,३०६।९४
४२	मथुरा सार्यामि सिरपा कोष	(-१,३८९।८५)	९,३६०।४७	९,३६०।५५	-	७,७२९।७७
४३	रत्न चुडामणी शिक्षा कोष	१०,६८९।६३	९,४९९।९९	९,५००।००	-	१९,२९९।६२
४४	इन्द्रजात्रा व्यवस्थापन कोष	२,१०६।८१	९,४९३।६८	९,४९३।७३	-	१०,६९९।१२
४५	के. मा. संघ तथ्याङ्क कोष	-	१,३७४।३३	१,३७४।३३	-	१,३७४।३३
४६	अष्टनारायण, राजमाया, सूर्यमाया कोष	-	-	-	-	-
४७	त्यासा ब्याज आम्दानी	४,३६६।००	-	-	-	४,३६६।००
	जम्मा	२४,६९,४५२।२७	१०,३७,५३९।८७	८२,०४६।३९	३,७०,८९३।९७	३०,४६,०४३।७८

(गोपाल कृष्ण मानन्धर) सभापति
(बद्री नारायण मानन्धर) उप सभापति

(राजेन्द्र मान मानन्धर) सचिव

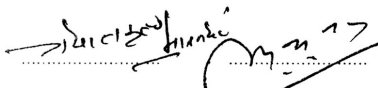
(सिन्धे मानन्धर) कोषाध्यक्ष

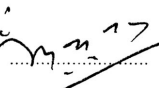
(सिनकरमान सि प्रधान) लेखापरीक्षक

केन्द्रीय मानन्धर संघ
नगद प्रवाह विवरण
आर्थिक वर्ष २०७३/०७४

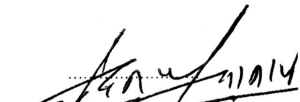
विवरण	रकम	
(क) सञ्चालन गतिविधिबाट नगद प्रवाह :		
सञ्चालन बचत	५,९७,४०६	०२
हास कट्टी	+ ९,४३२	७४
चालु पूंजी परिवर्तन अधिको नगद प्रवाह	६,०६,८३८	७६
चालु सम्पत्ती बृद्धि/कमी	- ९,२४६	००
चालु दायित्वमा बृद्धि/कमी	+ ४७,६५४	११
सञ्चालन गतिविधिबाट नगद प्रवाह	६,४५,२४६	८७
(ख) लगानी गतिविधिबाट नगद प्रवाह :		
स्थीर सम्पत्ती खरिद	-	
बिभिन्न कोषमा बृद्धि/कमी	+ १,५९,३१३	००
लगानी गतिविधिबाट नगद प्रवाह	-	
(ग) वित्तीय गतिविधिबाट नगद प्रवाह :	-	
जम्मा नगद प्रवाह	८,०४,५५९	८७
गत वर्षको बैंक मौज्दात	१,११,०१,६२०	५२
यस वर्षको बैंक मौज्दात	१,१९,०६,१८०	३९

(गोपाल कृष्ण मानन्धर)
सभापति

(बद्री नारायण मानन्धर)
उप सभापति

(गजेन्द्र मान मानन्धर)
सचिव

(सन्देश मानन्धर)
कोषाध्यक्ष

(सन्देश मानन्धर)
लेखापरीक्षक

केन्द्रीय मानन्धर संघ
आर्थिक वर्ष २०७३/०७४
लेखा सम्बन्धी नीति तथा टिप्पणीहरू

(क) लेखा सम्बन्धी नीतिहरू :

१. संस्थाको कारोवारको लेखाङ्कन लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त अनुरूप ऐतिहासिक लागत, मुल्य तथा आर्जनको आधारमा गरिएको छ ।
२. स्थिर सम्पत्तिको ह्रास कट्टी घट्टो मुल्य प्रणाली (Diminishing Balance Method) को आधारमा आयकर ऐन २०५८ ले तोकेको दर रेट अनुसार गरिएको छ ।
३. संस्थाले आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट आयकर छूट प्रमाणपत्र प्राप्त गरेकोले संस्थाले आर्जन गरेको आयको गणना गरी आयकर व्यवस्था गरिएको छैन
४. संस्थाको ब्याज आम्दानी नगद प्राप्तीको आधारमा लेखाङ्कन गरिएको छ ।
५. सञ्चित बचत तथा कोषको रकमहरू अधिकतम ब्याज पाउने गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थामा मुद्दति खातामा लगानी गरिएको छ ।

(ख) लेखा सम्बन्धी टिप्पणीहरू :

१. संस्थाको नाममा रहेको अचल सम्पत्तीलाई वर्गिकृत गरी सम्पत्ती खातामा उल्लेख हुनु पर्ने देखिन्छ ।
२. दिनु पर्ने बांकी हिसावमा देखाईएको रु. २,३४,६२४/- को विवरण उल्लेख हुनु पर्ने देखिन्छ ।
३. संस्थाको आर्थिक स्थिति सन्तोषजनक छ ।

केन्द्रीय मानन्धर संघ
२०७३ साल चैत्र ५ गते शनिवार कुन्हु सम्पन्न स्वयम्भु भव्य लय्
जूगु समुचित आमदानी व खर्च या ल्याः

खर्च या विवरण	रकम रु.		आमदानी या विवरण	रकम रु.	
भव्य व्यवस्थापनया कुल खर्च	३,९६,२४०	००	भव्यया टिकट बिक्री पाखें आमदानी	३,८५,५००	००
लजःगा ब्वःज्या (स्टल) व्यवस्थापन खर्च	-		इहिपा यापिं पाखें ग्वाहालि	६३,०००	००
रक्तदान ज्याभोया खर्च	५,४७०	००	जङ्गो यापिं पाखें ग्वाहालि	७,००९	००
कुल खर्च	४,०१,७१०	००	व्यानर ब्वःज्या पाखें आमदानी	१०,०००	००
स्वयम्भु भव्य कोषय् तंसा कथं सारे यानागु	६०,०००	००			
खुद बचत	३,७९९	००			
कुल जम्मा	४,६५,५०९	००	कुल जम्मा	४,६५,५०९	००

लजगा सम्बन्धी ब्यानर ब्वज्या पाखें जूगु आमदानी व खर्च या ल्याः

खर्च या विवरण	रकम रु.		आमदानी या विवरण	रकम रु.	
ब्यानर व्यवस्थापन खर्च	-		एन.सी.सी. बँक	५,०००	००
			पचलि भैरव रेष्टुरा	१,०००	००
			पूर्ण आयल मिल, चस्वाँद्व	१,०००	००
			नेवाः वस्ति नेवाः स्कूल अभियान	१,५००	००
			मोडर्न नेवाः स्कूल	१,५००	००
आमदानी खर्च कतय्याना बांकी बचत	१०,०००	००			
कुल जम्मा	१०,०००	००	कुल जम्मा	१०,०००	००

केन्द्रीय मानन्धर संघ
२०७३ साल चैत्र ५ गते शनिवार कुन्हु सम्पन्न स्वयम्भु भव्य लय्
जूगु भव्य खर्च व आमदानीया ल्याः

खर्च या विवरण	रकम रु.		आमदानी या विवरण	रकम रु.	
मरुधवाखा खलः पाखें भव्य खर्च	२,००,०५०	००	भव्य टिकट विक्री	१२८५ पा	३,८५,५०० ००
पाक्व पुखूचां पाखें अय्ला/सलिं खर्च	१६,२१०	००			
थीहिति पाखें थ्वे खर्च	११,९००	००	भव्य टिकट निशुल्क वितरणः	(१०४)पा	
वंतु सनाः गुथि पाखें बजी खर्च	२६,३२०	००	ईहिपा यापिन्त	४८	
फल्चासा पाखें तरकारी खर्च	१८,३५०	००	जङ्गे यापिन्त	८	
तंलाछि पाखें खें बर्फि खर्च	३२,०००	००	प्रवुद्ध व्यक्ति	१३	
तःखाछे पाखें धौ/सःपू खर्च	११,५००	००	पत्रकार/ समाचारदाता	८	
मञ्च सजावट, पाल, मेच	२२,०००	००	दे थाकुलि, दे नकीं, न्हय्स नायो	५	
हनापौ, दसिपौ, ब्याच, स्वांमा आदि	१२,३२०	००	रक्तदान	६	
थाय्या भाडा व सरसफाई	१८,०००	००	थीं थीं प्रायोजक व ब्यानर ब्वज्या	१०	
स्वयम्भु भव्य पाःचीं,	१,६५५	००	अन्य	६	
भव्य टिकट डिजाइनिङ्ग व छपाई	१,५००	००			
रक्तदान सम्बन्धी खर्च	५,४७०	००	जम्मा टिकट वंगु	१३८९पा	
दसिपौ यात फ्रेम	२१,६५०	००			
फुटकर व विविध खर्च	२,७८५	००			
			ईहिपायाना दीपिं पाखें ग्वाहालि		६३,००० ००
			जङ्गे यानादीपिं पाखें ग्वाहालि		७,००१ ००
जम्मा	४,०१,७१०	००			
आमदानीइ खर्चया जगेडा	५३,७९१	००			
कुल जम्मा	४,५५,५०१	००	कुल जम्मा		४,५५,५०१ ००

नोट :

१. त्वनेगु लः (मिनरल वाटर) सम्बन्धी खर्च भेनस बचत तथा ऋण सहकारी संस्थां ब्यहोरे याना प्रायोजन यागु ।
२. शङ्कर लाल मानन्धर पाखें भव्य व्यवस्थापनया लागि छगु ट्याङ्कर लः ग्वाहालि यानादीगु ।

केन्द्रीय मानन्धर संघ

२०७३ साल चैत्र ५ गते शनिवाःकुन्हु सम्पन्न स्वयम्भु भव्यया ल्याः चा
(केन्द्रीय मानन्धर संघ व मरुध्वाखा खलः पाखें संयुक्त रुपं पेश जूगु)

ल्याः	त्वा, गुठी खलः पुचः या नां	टिकट पा	रकम	इहिपा त्यपू	ग्वाहालि रकम	जङ्गको म्हः	ग्वाहालि रकम	जम्मा वःगु रकम
१	दैसाः सना गुथि	५०	१५,०००	-	१	३,०००	-	१८,०००
२	लायकुसा मानन्धर समाज	६५	१९,५००	-	१	३,०००	-	२२,५००
३	पाक्वः पुखुघां सनाः खलः	४९	१४,७००	-	१	३,०००	-	१७,७००
४	वंतु मानन्धर सनाः गुथि	३५	१०,५००	-	२	६,०००	-	१६,५००
५	फल्चासा मानन्धर गुथि	१९	५,७००	-	१	३,०००	-	८,७००
६	मानन्धर सनागू खलःन्हसा	४८	१४,४००	-	३	४,५००	-	१८,९००
७	चस्वांद्द मानन्धर गुथि	३५	१०,५००	-	-	-	२	३,०००
८	थंहिति मानन्धर गुथि	७५	२२,५००	-	१	३,०००	-	२५,५००
९	तंलाछी सनाः गुथि	३४	१०,२००	-	-	-	-	१०,२००
१०	मरुध्वाखा खलः	९४	२८,२००	-	२	६,०००	-	३४,२००
११	धालासिक्व सनाःगू खलः	४८	१४,४००	-	-	-	-	१४,४००
१२	तःखाछें खलः	३५	१०,५००	-	-	-	१	२,०००
१३	भिन्द्यो गुथि	४०	१२,०००	-	१	१,५००	-	१३,५००
१४	चावही गुथि	२५	७,५००	-	२	३,०००	-	१२,५०१
१५	आकाश भैरव टुकुचागुथि	१६	४,८००	-	-	-	-	४,८००
१६	श्रीपञ्चमी गुथि क्पि	१६५	४९,५००	-	२	६,०००	-	५५,५००
१७	फय्खा मानन्धर गुथि	५५	१६,५००	-	-	-	-	१६,५००
१८	न्यागःमणी फेदी	२५	७,५००	-	२	६,०००	-	१३,५००
१९	ओखरपौवा मानन्धर गुथि	५	१,५००	-	-	-	-	१,५००
२०	नवदुर्गा गुथि पशुपति	१५	४,५००	-	१	३,०००	-	७,५००
२१	संल्ह गुथि, यल	१९	५,७००	-	२	६,०००	-	११,७००
२२	टोखा मानन्धर गुथि	१३	३,९००	-	-	-	-	३,९००
२३	फम्पि मानन्धर गुथि	१८	५,४००	-	-	-	-	५,४००
२४	चामुण्डा गुथि, वंतु	४०	१२,०००	-	१	३,०००	-	१५,०००
२५	सातदोबाटो मानन्धर गुथि	१२	३,६००	-	-	-	-	३,६००
२६	शिवरात्री गुथि साक्वलान	६६	१९,८००	-	-	-	-	१९,८००
२७	तापालाछि मानन्धर गुथि	२५	७,५००	-	-	-	-	७,५००
२८	मच्छेगां मानन्धर गुथि	५०	१५,०००	-	-	-	-	१५,०००
२९	सक्वः मानन्धर गुथि	३३	९,९००	-	-	-	-	९,९००
३०	मैतिदेवी मानन्धर गुथि	९	२,७००	-	-	-	-	२,७००
३१	क्याकमी मानन्धर गुथि	२५	७,५००	-	-	-	-	७,५००
३२	जनकपुर मानन्धर गुथि	३	९००	-	-	-	-	९००
३३	फय्खा मानन्धर सी गुथि	२०	६,०००	-	-	-	-	६,०००
३४	भ्वंदि मानन्धर पुचः	५	१,५००	-	-	-	-	१,५००
३५	फुटकर टिकट विक्री	१४	४,२००	-	१	३,०००	-	७,२००
	जम्मा	१२८५	३,८५,५००	-	२४	६३,०००	-	४,५४,५०१

केन्द्रीय मानन्धर संघ
ईहिपा याना दीपीं न्हू त्यपू (नव दम्पति) या नां धलःव दुथ्यागु ल्हापं
(स्वयम्भु भव्य २०७३ चैत्र ५ शनिवार)

क्र.सं	भाजुया नां	मयजुया नां	त्वा, गुथि, खलः, पुचः	भव्य टिकट	ग्वाहालि रकम
१	उदेन न्हूसायमि	गिता मानन्धर	मानन्धर सनाःगू खलः न्हूसाः	२	१,५०० -
२	दीपक मानन्धर	रुमी मानन्धर	मानन्धर सनाःगू खलः न्हूसाः	२	१,५०० -
३	विशाल मानन्धर	अस्मिता मानन्धर	मानन्धर सनाःगू खलः न्हूसाः	२	१,५०० -
४	निशिष मानन्धर	प्रतिभा मानन्धर	पाक्वः पुखुद्यां मानन्धर सनाःखलः	२	३,००० -
५	राजु मानन्धर	कृष्ण माया मानन्धर	चावही गुथि	२	१,५०० -
६	राकेश मानन्धर	राधिका श्रेष्ठ	चावही गुथि	२	१,५०० -
७	राजेश मानन्धर	रसना मानन्धर	श्रीपञ्चमी गुथि, किपू	२	३,००० -
८	राजेश मानन्धर	रमिला मानन्धर	श्रीपञ्चमी गुथि, किपू	२	३,००० -
९	दीपक मानन्धर	सिम्पल श्रेष्ठ (जूलि)		२	३,००० -
१०	सुमित मानन्धर	पवित्रा भण्डारी	वंतु मानन्धर सनाःगुथि	२	३,००० -
११	सञ्जय मानन्धर	वीणा लक्ष्मी मानन्धर	वंतु मानन्धर सनाःगुथि	२	३,००० -
१२	यजु मानन्धर	निशा थापा	न्यागःमणि फेदी मानन्धर गुथि	२	३,००० -
१३	सुमित मानन्धर	जुनु मानन्धर	न्यागःमणि फेदी मानन्धर गुथि	२	३,००० -
१४	अभय मानन्धर	सुप्रिया श्रेष्ठ	मरुधवाखा खलः	२	३,००० -
१५	अनिश मानन्धर	एरिशा मानन्धर	मरुधवाखा खलः	२	३,००० -
१६	प्रनेश मानन्धर	प्रनिशा मानन्धर	थंहिति मानन्धर गुथि	२	३,००० -
१७	सुजन मानन्धर	सरोजनी मानन्धर	चामुण्डा गुथि, वंतु	२	३,००० -
१८	आशिष मानन्धर	लिजा श्रेष्ठ	दैसाः सनाःगुथि	२	३,००० -
१९	सुशोभन मानन्धर	रोजिना मानन्धर	लायकुसाः मानन्धर समाज	२	३,००० -
२०	आकाश मानन्धर	प्रिन्सा मानन्धर	भिन्द्यो गुथि	२	१,५०० -
२१	सुजन मानन्धर	हिसिला मानन्धर	नवदुर्गा गुथि	२	३,००० -
२२	निकेश मानन्धर	स्वेता मानन्धर	संलू गुथि, यल	२	३,००० -
२३	विपिन मानन्धर	रसना श्रेष्ठ	संलू गुथि, यल	२	३,००० -
२४	सुमन राज मानन्धर	मनिषा महर्जन	फल्वासाः मानन्धर गुथि	२	३,००० -
जम्मा				४८	६३,००० ००

ज्याः जङ्गो याना दी पीं या नां धलः

सि.नं.	भाजुया नां	मयजुया नां	त्वा, गुठी, खलः, पुचः	भव्य टिकट	ग्वाहालि रकम
१	चन्द्र बहादुर मानन्धर	लक्ष्मी मानन्धर	चस्वांद्र मानन्धर सनागू खलः	२	३,००० -
२	मच्छे नारायण मानन्धर	जगत माया मानन्धर	चावही गुथि	२	२,००१ -
३	कुल रत्न मानन्धर	-	तःखाछें खलः	१	२,००० -
४	लक्ष्मी दास मानन्धर	गंगा देवी मानन्धर	थंहिति मानन्धर गुथि	२	- -
५	-	रत्न माया मानन्धर	थंहिति मानन्धर गुथि	१	- -
जम्मा				८	७,००१ -

२०७३ साल्य Ph. D

१) डा. भाजु बिनोद मानन्धर, दैसा: त्वा:

Ph. D in Physics

२०७३ साल्य MBBS

सि.नं	नां	अबुया नां	त्वा:/गुथि/खल:
१	स्मृति मानन्धर	योगेन्द्रलाल मानन्धर	थँहिति मानन्धर गुथि

२०७३ साल्य १०+२ (विज्ञान)

सि.नं	नां	अबुया नां	त्वा:/गुथि/खल:	ल्या:
१	मय्जु सुस्मिना मानन्धर	नरोत्तम मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सना: खल:	८५.४०
२	भजु सुविन मानन्धर	वर्ताराम मानन्धर	पुलांस: शिवरात्री थुथि, तेखाच्च ।	८३.३०

२०७३ साल्य १०+२ (व्यवस्थापन)

सि.नं	नां	अबुया नां	त्वा:/गुथि/खल:	ल्या:
१	मय्जु रिमा मानन्धर		थँहिति मानन्धर गुथि	८०.३०
२	भजु सुविन मानन्धर	श्याम मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सना: गुथि	६३.२०

२०७३ सालया एस.इ.इ. परीक्षाय् ता:लानादीपिं मय्जुपिनि नां धल:

सि.नं.	ब्बनामिया नां	मां/अबुया नां	त्वा:/गुथि	जिपिए
१	सिल्भिया मानन्धर	सुमन शेखर मानन्धर	तंलाछि मानन्धर सना: गुथि	३.८५
२	तथाता खुसि मानन्धर	सुदिन मानन्धर	थँहिति मानन्धर गुथि	३.८
३	स्मृति मानन्धर	बाबु राजा मानन्धर	साक्वलां सिलाच:ढे गुथि, ख्वप	३.७५
४	श्रद्धा मानन्धर	किरण मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सना:गू खल:	३.७५
५	प्रज्ञा मानन्धर	पुरुषोत्तम मानन्धर	लाय्कूसा: मानन्धर समाज	३.७५
६	सुकृति मानन्धर	सुर्वण मानन्धर	जापाली गुथि, भ्वंत	३.६५
७	लुमन्ति मानन्धर	प्रमोद मानन्धर	थँहिति मानन्धर गुथि	३.६५
८	स्वीकृति मानन्धर	बुद्ध कृष्ण मानन्धर	वँटु मानन्धर त्वा:	३.६
९	चाँदनी मानन्धर	मनोज मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सना:गू खल:	३.६
१०	रितिका मानन्धर	राजेन्द्र मानन्धर	श्रीपञ्चमी गुथि, किपू	३.५५
११	आभा मानन्धर	अजर मानन्धर	वँटु मानन्धर त्वा:	३.५५
१२	सुनेना मानन्धर	कुबेर मानन्धर	जापाली गुथि, भ्वंत	३.५

१३	अनिभा मानन्धर	भानु प्रमाश मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाःखलः	३.५
१४	दिष्णा मानन्धर		भिंघः गुथि, कालिमाति	३.४
१५	प्रवृती मानन्धर	पुष्प मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाःखलः	३.३५
१६	न्हूजला मानन्धर	संघ रत्न मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सनाःगू खलः	३.२५
१७	अनुष्का मानन्धर	अरुण कृष्ण मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर	३.२५
१८	श्वेता मानन्धर		जापाली गुथि, भ्वंत	३.१५
१९	एलिसा मानन्धर	पूर्ण बहादुर मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	३.१
२०	अजमिस्ता मानन्धर		पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाःखलः	३.०५

२०७३ सालया एस.इ.इ. परीक्षाय् ताःलानादीपिं भाजुपिनि नां धलः

सि.नं.	ब्वनामिया नां	मां/अबुया नां	त्वाः/गुथि	जिपिए
१	रोहण मानन्धर	रिबिन कुमार मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	३.९
२	अनिष मानन्धर	अनिल कुमार मानन्धर	थँहिति मानन्धर गुथि	३.८५
३	सुनिल मानन्धर	प्रकाश मानन्धर	धालसिक्व मानन्धर सनाःगू खलः	३.८५
४	शशिन्द्र मानन्धर	सौभाग्य किरण	तःखाछें खलः	३.६५
५	राकेश मानन्धर	राजेश मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	३.६
६	बिशाल मानन्धर	बिजय मानन्धर	फल्चासाः मानन्धर सनाः गुथि	३.५५
७	शिखर मानन्धर		साक्वलां सिलाचःढ्ने गुथि, ख्वप	३.५५
८	संजेश मानन्धर		मरुध्वाखा मानन्धर खलः	३.५५
९	अबिन मानन्धर	अमृत मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सनाःगू खलः	३.५५
१०	अंकित मानन्धर	श्री प्रशाद मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाः खलः	३.५
११	आभास मानन्धर	गौतम मानन्धर	भिंघः गुथि	३.४५
१२	सगुन मानन्धर	शंकर मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाः खलः	३.४
१३	आयुष मानन्धर	अष्टलाल	साक्वलां सिलाचःढ्ने गुथि, ख्वप	३.३५
१४	श्रीनय	विनय मानन्धर	पाक्व पुखुद्यां मानन्धर सनाः खलः	३.२५
१५	सरोज मानन्धर	तीर्थकाजी मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	३.२
१६	सतिस मानन्धर	न्हूच्छे लाल मानन्धर	पुलांसः शिवरात्री गुथि, तेखाच्च	३.२
१७	रिवेकमान मानन्धर		साक्वलां सिलाचःढ्ने गुथि, ख्वप	३.१५
१८	सर्गः मानन्धर	सुरेश मानन्धर	थँहिति मानन्धर गुथि	३.०५
१९	दिकेश मानन्धर	राम काजी मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	२.९५
२०	अनोज मानन्धर	मनोज लाल मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	२.८५
२१	दिपेश मानन्धर	ज्ञानरत्न मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	२.८
२२	प्रशन्न मानन्धर	दिपक मानन्धर	मानन्धर सनाःगू खलः, न्हूसाः	२.८
२३	रितेश मानन्धर	राजेन्द्र मानन्धर	चस्वांढ्रं मानन्धर सनाःगू खलः	२.७
२४	सुशन मानन्धर	ईश्वर काजी मानन्धर	सिवा साय्मि खलः, थिमि	२.५५

विभिन्न कासाय् ब्वति कयाः त्याका दीपिनि नां धलः

२०७४ सालय् चेस कासाय्

न्हाप	: केशव मानन्धर	- ख्वप
ल्यू	: सविन मानन्धर	- सिवा साय्मि खलः
लियांल्यू	: निराजन मानन्धर	- तःखाछँ खलः

२०७४ सालय् टेबल टेनिस कासाय्(मिजं)

न्हाप	: उमेश मानन्धर	- तँलाछि मानन्धर सनाः गुथि
ल्यू	: कुमार लाल मानन्धर	- सिवा साय्मि गुथि
लियांल्यू	: पुरण मानन्धर	- भ्वँत

२०७४ सालय् टेबल टेनिस कासाय्(मिसा)

न्हाप	: नसला मानन्धर	- चस्वाँद्वँ मानन्धर सनाःगू खलः
लिउ	: बिन्दिया मानन्धर	- भिँद्यः गुथि
लियांलिउ	: प्रतिभा मानन्धर	- लाय्कूसाः मानन्धर समाज

२०७४ सालय् मचा ब्वाज्याः कासाय्(६ दँ क्वय्)

न्हाप	: रुद्रीप मानन्धर	- पाक्व पुरुद्युद्यां मानन्धर सनाः खलः
ल्यू	: ओसियन मानन्धर	- ख्वपः
लियांल्यू	: सजकता मानन्धर	- चस्वाँद्वँ मानन्धर सनाःगू खलः

मचा ब्वाज्याः(६ दँ च्वय्)

न्हाप	: सुयोग मानन्धर,	भिँद्यः गुथि
ल्यू	: उज्वल मानन्धर,	तँलाछि

२०७४ सालय् शेरबहादुर लक्ष्मीकुमारी-लक्ष्मीबहादुर महालक्ष्मी नगद व दसिपौ सिरपा

'साः व साय्मि' च्वखँ (निवन्ध) धेंधेंबल्लाः कासाय्

सिरपाः त्याकादीम्ह च्वमि मय्जु कामना मानन्धर

लाय्कूसाः मानन्धर समाज

२०७४ सालय् शम्भुमान काकाभाई सिरपाः मचा म्यँ धेंधेंबल्लाः कासा

न्हाप	: लुँस्वां मानन्धर ,	- थँहिति मानन्धर गुथि
ल्यू	: संदेश "अगिंमथः" मानन्धर	- लाय्कूसाः मानन्धर समाज
हःपाः	: प्राप्ति मानन्धर	- मरुध्वाखा मानन्धर खलः

मथुरा साय्मि सिरपा भाजु राजेन मानन्धर सिरपाः त्याकूगु सफू 'बुनाः त्याःपिं'

दैसाः त्वाः सनाःगू खलःया तःमुँज्या

थ्वहे वंगु २०७५ बैशाख २२ गते शनिवाःकुन्हु दैसाः त्वाः सनाःगू खलःया तःमुँज्या खलःया कजि भाजु पुष्पर ज मानन्धरया सभापतित्वय् थीथी ज्याइवः यासं सुथांलाक्क क्वचाल । दैसाः त्वाः ल्याय्म्ह पुचःया संयोजकत्वय् जूगु ज्याइवल्य् खलःया छ्याज्जे भाजु सन्देश मानन्धरं सनाःगू खलःया बार्षिक प्रतिवेदन न्ह्यब्वयादीगु खः ।

सनाःगू खलःया जः दुजःपिं केहेँकिजापिनिगु (स्कूलस्तरीय)प्रतिभा प्रस्फुटन यायेगु तातुनाः दँय्दसं न्ह्याका वयाच्चंगु चित्रकला प्रतियोगिता अन्तर्गत थुगुसी नि.मा.बि.

स्तरय् जूगुलिइ न्हाप लकस मानन्धर, लिउ स्वस्तिक मानन्धर व लियाँलिउ पलिस्था मानन्धर लाःगु खः । अथे हे मा.वि. स्तरय् न्हाप इभा मानन्धर, लिउ विभुषा मानन्धर, लियाँलिउ सृजु मानन्धरपिंत साहु गणेशदास सुब्बा, साहुनी

तुयुलक्ष्मी, तुल्सीमाया व रामकुमारी मानन्धर अक्षय कोषपाखें नगद पुरस्कार नापं दसिपौ व पदक नं लःल्हाःगु खः । खलःया दुजः मय्जु माधुरी मानन्धरं थः दिवंगत अबु व मांया नामं थुगु अक्षय कोष स्वनादीगु खः ।

अथेहे सनाःगू खलः दुनेया जः दुजःपिं मध्ये एसईई ताःलाःपिं किजाकेहेँपिंत सम्मान नापं हौसला बीगु तातुनाः खलःया दुजः मय्जु गणेशकुमारी मानन्धरं दिवंगत स्व. दे वीबहादुर मानन्धर व स्व. शान्ति सुरभ मानन्धरया नामं नीस्वनादीगु अक्षय कोषपाखें थुगुसी एसइइ परीक्षाय्

ताःलाःपिंत हनापौ लःल्हासं हंगु खः । थुगुसी खलःया जःपिनि मस्तमध्ये कृजन मानन्धर, रिया मानन्धर, युगदास मानन्धर व सुदिना मानन्धर एसइइ परीक्षाय् ताःलाकूगु खः ।

व हे कथं दैसाः त्वाः ल्याय्म्ह पुचःया संयोजनय् जूगु मे गु छगु ज्याइवल्य् दैसाः त्वाःया दुजः माननीय वसन्त मानन्धर भाजुयात स्वांमाः व खादां क्वखायेकाः सम्मान पत्रं लःल्हनाः हने गु ज्या जुल । वय्कः थुगुसी जूगु प्रदेशसभा निर्वाचिनय् यँ जिल्ला क्षेत्र नं. ७ क पाखें प्रदेशसभा सदस्यय् निर्वाचित जुयादीगु खः । अथेहे खलःया हे दुजःपिं भाजु ध्रुवनारायण मानन्धर व मय्जु

चन्द्रदेवी मानन्धर यात नं सनाःगू खलःपाखें हनेगु ज्या जूगु खः । वय्कःपिं वंगु बैशाख महिन्या जूगु स्थानीय तहया चुनावय् विजयी जुयादीगु खः । भाजु ध्रुवनारायण मानन्धर यँ मनपा वडा नं. १३ या वडाअध्यक्ष पदय् व मय्जु चन्द्रदेवी मानन्धर यँ मनपा वडा नं. २३ या मिसा वडा सदस्यय् निर्वाचित जुयादीगु खः । ज्याइवल्य् भाजु ध्रुवनारायण मानन्धरं थः दिवंगत अबु स्व. लक्ष्मीनारायण मानन्धर व मां स्व. चिनीमाया मानन्धरया नामं निगू लखया अक्षय कोष नीस्वनादीगु जुल ।

उगु ज्याइवल्य् खलःया थकालि नापं देय् थकालि ललितमान मानन्धरं दैसाः त्वाः सनाःगू खलःया दुजः भाजु मय्जुपिसं थःगु त्वाः नापं सकल मानन्धर समुदायया जक मखु देय्या हे उच्च प्रगतिया निंतिं थःगु तन, मन, धनं सेवा याये फयेमा धका आशिका बियादीगु खः ।

केन्द्रीय मानन्धर संघया ग्वसालय् यँया तलेजु भवानी घःयाथाय् चःहे बलय् व पुन्हि पतिकं अनन्त मत च्याकेगु ज्या न्ह्यानाकावयाच्चंगुलिइ थुगु पुण्य ज्याय् छिकपिन्त नं ब्वतिकयादीत दुनुगलं इनाप यानाच्चवना ।

तलेजु भवानी अनन्त मत उप-समिति, संयोजक : जगदिश मानन्धर, फोन : ९८५१०५०८२०
केन्द्रीय मानन्धर संघ, फोन : ४२५५७०६

भित्तुना

b] o] Mu' ह्यकमस्य त्गदफ h'u' ; lj-wfg cGtu॑ Gxfk॑'vl; 0 h'u'
kl'tlgw ; efof lgj ffg cy]x]k॑b॑z ; ef lgj ffg gfkfgk+
: yfglo lgsfoof lgj ffgo'enu'dfgGw/ ; dbfo kv]lgj ffrt hfbllk+; sn
kbflwsf/lkGt sfofn ; kmn h0df wsmleGtgf b॑f of Rj gf .

प्रतिनिधि सभा सदस्य भाजु रामवीर मानन्धर
प्रदेश सभा सदस्य भाजु बसन्त मानन्धर

o]dxfgu/ kflnsf

- १३ वडा अध्यक्ष भाजु धुवनारायण मानन्धर
- १७ वडा अध्यक्ष भाजु नविन मानन्धर
- २० वडा अध्यक्ष भाजु राजेन्द्र मानन्धर
- १३ वडा सदस्य मयजू तारा मानन्धर
- २० वडा सदस्य मयजू शोभा मानन्धर
- २३ वडा सदस्य मयजू चन्द्रदेवी मानन्धर

Vjk gu/ kflnsf

- ९ वडा सदस्य भाजु जगतलाल मानन्धर

xl/gf; ufpkflnsf SofsdL : of^a hf

- २ वडा सदस्य भाजु जीवनारायण मानन्धर
- ५ वडा सदस्य भाजु नमनारायण मानन्धर
- ६ वडा सदस्य भाजु सावित्रा मानन्धर

; gkftl ufpkflnsf vlgofkfgl /fd॑fk

- १५ वडा सदस्य भाजु चित्र बहादुर मानन्धर

केश्रीय मानन्धर संघ
केन्द्रीय मानन्धर संघ
छत्रपाटी, येँ ।

भक्तपुर जिल्लाका मानन्धरहरु संगठित

“यूवाको एकता संबद्ध समाजका लागि अपरिहार्यता” भन्ने नारा लिएर भक्तपुर जिल्ला मानन्धर यूवा संघमा न्हुले

रत्न मानन्धरको नेतृत्वमा दुई महिला सहित २१ सदस्यीय कार्य समिति गठन गरियो ।

मोर्डन यूथ फर सोसाइटीको पहलमा सोसाइटीका अध्यक्ष श्री शिवप्रसाद मानन्धरको सभापतित्वमा

कार्यक्रम सम्पन्न भैको थियो । प्रतिनिधि सभाका माननिय सभासद श्री रामबिर मानन्धरको प्रमुख आथित्यमा भएको उक्त कार्यक्रममा बिशेष अतिथिको रुपमा प्रदेश सभाका माननिय सभासद श्रीबसंत मानन्धर, उद्योगपति एवं भाषा सेवी, समाजसेवी श्री लक्ष्मीदास मानन्धर, केन्द्रिय मानन्धर संघका सभापती गोपाल कृष्ण मानन्धर लगाएत मानन्धर समुदायका अन्य

बिशिष्ट माहानुभावहरुको उपस्थित रहेको थियो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि वाट समय साक्षेप यूवा वर्गहरु एक भएर लाग्नु

समाज र देशको लागि पनि टेवा पुग्ने बताउनु भयो । साथै मानन्धर समुदाय सामाजिक र सांस्कृतिक रुपमा मात्रै अगाडि बढ्दै आइरहेकोमा मोर्डन यूथ फर सोसाइटीले आर्थिक रुपमा पनि अगाडि बढ्न गठन गरिएको भक्तपुर

जिल्ला मानन्धर यूवा संघ चिरकाल सम्म समाज र देशको हितमा लाग्न सकोस भनि शुभकामना व्यक्त गर्नुभयो । त्यसै गरि कार्यक्रममा उपस्थित सम्पूर्ण मानन्धर समुदायका बिसिष्ट ब्यक्तिहरुले नव गठित कार्य समितिको कार्यकाल सफल र होस, आफ्नो लक्ष्य चाँदै हासिल गर्न सकोस भनि शुभकामना व्यक्त गर्नु भएको थियो ।

प्यक्वःगु पाक्व पुखूद्यां मानन्धर सनाः खलः चित्रकला धेधेंबल्लाः कासा २०७४

पाक्व पुखूद्यां मानन्धर सनाः खलःया अतिरिक्त क्रियाकलाप उपसमितिया मिति २०७४ मंसिर १२ गते

खलः चित्रकला धेधेंबल्ला कासा २०७४ ज्याइवः जुल ।

कार्टुनिष्ट भाजु रविन सायूमि निर्णायक कथं थीथी विद्यार्थी पिनिगु चित्रकला ल्ययेगु यानादिल । थ्व ज्याइवःल्यु खलःया अध्यक्ष भाजु माहिलाकाजी मानन्धरया ल्हातं न्हाप, ल्यू, लियांल्यू व हपाः कथं नगद, मेडल, फ्रेम व दसि-पाः लःल्हाना दिगु खः ।

न्हाप : मयजु दिलाशा गौचन

ल्यू : भाजु यजन मानन्धर

लियांल्यू : भाजु प्रशन्न मानन्धर

हःपाः : भाजु सिद्धार्थ महर्जन, एलिना तामाङ,

शनिवार विभिन्न खलः व विद्यालयया कक्षा ४ निसें १० दुने म्ह विद्यार्थीपिं दुने प्यक्वःगु पाक्व पुखूद्यां मानन्धर सनाः

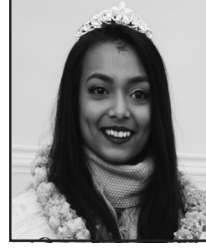
रुवि चौधरी, मंजित शाक्य

म्हसिका

नां : तीर्थनारायण मानन्धर
बुन्हि : वि.सं. १९८६ साल कार्तिक
शुक्ल चौथी
अबु : तुलिस नारायण मानन्धर
मां : लक्ष्मी कुमारी मानन्धर
थाय्बाय् : लाय्कू साः, यँ

- ✦ वय्कलं विभिन्न लेख च्वयाः भ्नीगु सांस्कृतिया उजागर याना दिगु दुसा मानन्धर समाज परिचय” सफू नं च्वयादीगु दु ।
- ✦ वय्कलं साय्मि पिनिंसं तलेजु भवानी देगल अखण्ड वति च्याकेत वियाच्चंगु चिकं रोकेजुया च्वंगुलिं चिकं यिा हाकनं अखण्ड मत च्याकेगु ज्याय् तःधंगु भूमिका म्हिता दिगु खः ।
- ✦ वय्कः लाय्कूसाःया आर्थिक विकास व त्वाःया सांस्कृतिक विकासया लागि यक्व योगदान याना दिगु खः ।
- ✦ वय्कः केन्द्रीय मानन्धर संघ व मानन्धर समाजयात बाजागाजा नापं संस्कृति थकायेगुलिं यक्व भूमिका म्हिता दीगुलिं कदर यासे श्व मो हनलाल खिं मानन्धर सिरपा ५०,०००/- तकाया सिरपां हनागु खः ।

नां : मय्जु सुरभी मानन्धर
(न्हाय्पनं मताःम्ह)
दँ : २३
अबु : प्रियदर्शन मानन्धर
मां : मञ्जरी मानन्धर
थाय्बाय् : कपन मार्ग, महाराजगञ्ज,
चक्रपथ, यँ ।

- ✦ शिक्षा : १२ पास, सेन्ट्रल हायर सेकेण्डरी For The Deaf नक्साल ।
- ✦ सहभागी, पेरिस जूगु Miss and Mister Deaf International 2017 य् Miss Deaf Asia 2017 पदवी त्याकादीगु ।
- 2017 Nov 14-15 जूगु Classic Diamond's Timeless Paragon Jewellery Fashion Show लय् भाग कयादीगु ।
- वय्कः मय्जु सुरभी मानन्धरजुं Miss Deaf Asia 2017 पदवी त्याका भी मानन्धर मासजयात राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रि क्षेत्र म्हसिका उज्वल याना दिगु ।

नां : जगत नारायण मानन्धर
अबु : स्व. हरि नारायण मानन्धर
मां : स्व. रत्न माया मानन्धर
थाय्बाय् : बनेपा न.पा., वडा नं. ८
✦ तुकप्वः गणेश मन्दिर जिर्णोद्वारा समितिया अध्यक्ष

- ✦ वांख्यः ज्ञानमाला भजन खलःया अध्यक्ष
- ✦ बनेपा नीनसय मानन्धर (जापाली गुथि)या नायः
- ✦ Amnesty International Banepa Branch Group-43 या कोषाध्यक्ष

नां : मय्जु जिनी मानन्धर
दँ : १३
अबु : रमेश मानन्धर
मां : जमुना मानन्धर
थाय्बाय् : मध्यपुर ठिमि, ख्वप
शिक्षा : ८ कक्षा

- ✦ स्वीमिड, डान्स आदि
- ✦ ने.सं. ११३७ या Miss little newa उपाधि त्याकूगु ।

प्रबुद्ध व्यक्ति मथुराकृष्ण मानन्धरया महसिका

नां : मथुरा राय्मि (साहित्य ख्यलय्)
 बुन्दि : ने.सं. १०५९ गुरुपुन्दि (बि.सं. १९९६)
 बूगु छँ, थँहिति, थँकन्हे पुलां बानेश्वर
 मां : न्हुच्छे कुमारी मानन्धर
 अबु : इन्द्र नारायण मानन्धर
 शिक्षा : एम. ए. (अंग्रेजी साहित्य, वि.सं. २०२६ साल,
 त्रि.बि. कीर्तिपूर)

शैक्षिक ख्यः

अंग्रेजी विषय व नेपाल भाषाया प्राध्यापनः

१. ललित कलाः क्याम्पस, भोताहिति (वि.सं. २०२६-२०६१/ ३६ दँया सेवा धुंकाः अवकास
२. सरस्वती बहुमुखि क्याम्पस, लैनचौर/आंशिक
३. पद्मकनया क्याम्पस, बागबजार/आंशिक शिक्षक
४. युथ क्याम्पस, पकनाजोल/संस्थापक शिक्षक
५. रत्नज्योती बहुमुक्ति क्याम्पस/आंशिक
६. महेन्द्र क्याम्पस, बागलुंड/आंशिक
७. पाटन संयुक्त क्याम्पस, पाटन/आंशिक
८. प्रधानाध्यापक, शान्ति शिक्षा मन्दिर/थँहिति
९. संस्थापक शिक्षक, नेपाल युवक माध्यमिक विद्यालय, पकनाजोल
१०. संस्थापक प्राध्यापक, पिपल्स क्याम्पस, पकनाजोल ।
११. अध्यक्ष, शिक्षण समिति प्राध्यापक संघ, फाइन आर्ट्स, क्याम्पस ।

साहित्यिक ख्यः/सफू प्रकाशन :

१. वं नकतिनि प्रेम यात । (बाखं मुना, ने.सं. १०८२)
२. लुमन्ति (जीवन समबन्धी रचना, ने.सं. १०८३)

३. यज्यू (यौ-पौ मुना / १०८४)
४. रमा (जीवन सम्बन्धी रचना / १०८६)
५. जि हेरा (बाखं मुना / १०८७)
६. लमि (जीवन सम्बन्धि / १०८८)
७. कतांमरि (उपन्यास / १०९९४)
८. ज्वाला (उपन्यास / १०९४)९
९. यां मिखा (उपन्यास / ११०३)
१०. माकुगु विष छब्ब (लघु उपन्यास / ११२८)
११. माकुगु विष निब्ब (लघु उपन्यास / ११२९)
१२. माकुगु विष स्वब्ब (लघु उपन्यास / ११२९)
१३. माकुगु विष प्यब्ब (लघु उपन्यास / ११३०)
१४. मचाया मां (उपन्यास / ११२८)
१५. कस्ति (बाखं मुना / ११३०)
१६. ब्लू डल (बाखं मुना / ११३१)
१७. त्जभ द्यगिभ म्यर्याँ (अंग्रेजी अनुवाद / ११३४)
१८. ह्याउँ मिला छब्ब (बाखं मुना / ११३२)
१९. ह्याउँ मिला निब्ब (बाखं मुना / ११३३)
२०. ह्याउँ मिला स्वब्ब (बाखं मुना / ११३३)
२१. राप (उपन्यास / ११३५)
२२. रापया जल (प्रतिकृया मुना /
२३. हिरामोती (बाखं मुना / ११३५)
२४. खालु (उपन्यास / ११३५)
२५. खालुया सवाः (प्रतिकृया मुना / ११३६)
२६. लुमन्तिया जलय् (च्वसुमुना / ११३३)
२७. सिन्हः (बाखं मुना, अंग्रेजी अनुवाद ११३७)
२८. मिजला (यौन - मनोविज्ञान बाखं / ११३७)
२९. मिजलाया जलय् (प्रतिकृया मुना / ११३७)

सम्पादन :

१. मूति (बाखं मुना / साय्मि प्रकाशन थँहिति)
२. नमिंग्वाःगु सर्गः (बाखं मुना / च्वमि लक्ष्मण राज(वंशी)

नाटक ख्यः

१. किच्चकन्या (छधाः प्याखं, ललित कला क्याम्पसं म्हिताः पुरस्कृत जूगु)
२. मिलापू (छधाः प्याखं, अमृत साइन्स कलेजं म्हितूगु)
३. हिलासः (छधाः प्याखं / थँकन्हय पत्रिका पिदन)

प्याखं म्वः

‘अजात शत्रु’ ऐतिहासिक नाटक म्हिताः स्वकुमितपाखें सिरपा वःगु)

सिरपाः

१. ने.सं. १०८० स अन्तर कलेज नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलनय् ‘व वइतिनि’ बाखन न्हाप ।
२. ने.सं. १०८० स नवोदिन साहित्य सम्मेलन ‘कलाः’ बाखन न्हाप ।
३. ने.सं. १०८१ स अन्तर क्याम्पस नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन ‘निप’ बाखन न्हापायां ल्यू
४. ने.सं. १०८२ स विराट नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलनय् ‘जि हेरा’ बाखन न्हाप ।
५. भाषा थुवाः (नेपाल भाषा परिषद / ११३७)

हना पौ/दसिपौ

१. हना पौ (थँहिति मानन्धर गुथि, थँहिति, ने.सं. ११३१)
२. हना पौ (केन्द्रिय मानन्धर संघ / मथुरा साय्मि सिरपा(या लागि अक्षयकोष स्वनेत १ लाख दां तःगुया)
३. दसिपौ (के.मा.संघपाखें ११ हजार तका गुहालि या(ःगुलिं)

संलग्न :

१. बाखंदबू (नेपाल भाषाया बाखं विधा च्वन्हाकेत स्वंगु संस्था)

२. प्रेम मोहन सिरपा गुथि (नेपाल भाषाया नाटक व उपन्यास ख्यः थपू यायेत स्वंगु गुथि)

मथुरा साय्मि सिरपा स्वन :

ने.सं. ११३१ दँ थुगु सिरपा स्वना । मानन्धर जातिया ब्यक्तिय पिसं नेपवाल भाषा / साहित्य / संस्कृति विकासया लागि च्वयाः पिथंगु उत्कृष्ट सफूयात निर्दँ छकः लःल्हायेगु सिरपा । थ्व केन्द्रिय मानन्धर संघया लुखां पितबीगु सिरपा खः ।

ज्याःपौ न्ह्यब्वयाः

“नेवाः भाय् व नेवाःत” विषयस केन्द्रिय मानन्धर यँया ग्वसाल ज्याःपौ (कार्यपत्र) ने.सं. ११३२ स न्ह्यब्वया । ब्यापक सहलह ब्याकेज्या जुला

नःलि साहित्यिक लय् पौ

जिगु ज्याः जंक्वया लसयता ईलोहं पैकाशनपाखें साहित्यिक जंक्व न्यायेकाः पिथंगु जिगु विशेषांक ल्याः । नःलि थ्यंल्याः १०५ : तःम्ह हनेबहःपिनिगु बिचाः ल्याः ।

ज्याःजंक्वबलय् हनापौ लःल्हाना दीगु संघसंस्था

१. पलिस्था (भोछें, लाय्कूसाः यँ)
२. ईलोहं प्रकाशन प्रा. लि., जमः ।
३. विराट नेपाल भाषा साहित्य सम्मेलन गुथि, ख्रप ।
४. कुतः पिकाकः, ख्रप ।
५. प्रेम-मोहन सिरपा गुथि, यँ ।
६. क्षेत्रपाति क्लब, क्षेत्रपाति, यँ ।
७. न्हूजः गुथि, थापाथली, यँ ।
८. जगत सुन्दर ब्वनेकुथि, चागः, यँ ।
९. सृजना कलेज अफ फाइन अर्टस्, यँ ।
१०. भिंतुना (नारद बज्राचार्य, भरत साय्मि, भूषण प्रसाद श्रेष्ठ)

**थः मचालिसे नेवाः भाय् ल्हाना दिसं ।
नेवाः जुयागुया गर्व तायेका दिसं ।**

भीगु आज्जु (प्रबुद्ध व्यक्ति हनाया न्वचु)

मथुरा सायमि

मानन्धर जाती नेपाःया पुलंपिं जनजाती खः । आदिवासी खः । थुमिगु थःगु हे म्हसिका दु, थःगु हे इतिहास दु । नेपाःया छगू जातीय संगठन खः मानन्धर जाती । थुपिं देन्यंक छर जुयाः च्वंच्च)पिं छगू नेवाः समुदाय खः ।

ने.सं. १०७४ पोहेला थ्व १४ (वि.सं. २०१० माघ १० गते) त्वाःत्वाःया सकलें कजि भाजुपिं मुनाः छगू संघ स्वनेठगु ज्या जूवन - व हे संघया नां थ्व केन्द्रिय मानन्धर संघ खः । अय् धयागु थ्व पलिस्था जूगु थनिं ६५ खुइन्यादँ दत । उखेथुखे लानाचर्विपिं मानन्धर समुदायया छगू सांगठनिक संस्था दयेकाः मानन्धर जातीयात थपू यायेगु तातुनाः थुगु संघ स्वनेगु ज्या जूवंगु खः । उखेथुखे लानाचर्विपिं मानन्धर जातीयात थ्व संघ दुथ्याकाः न्हंकाः इमिगु सांस्कृतिक, सामाजिक एवं आर्थिक विकासया लागी नं छु याये फइ, गुगु याये फइ धयागु खँय् थ्व संघं चिन्तन-मनन यावन । नेपाः देय् छर जुयाः च्वंच्चिपिं सकलें सकलें मानन्धरत थुगु संस्थाय् आः तक्क सकसितं दुथ्याकेगु कुतः? जुयाः नं पूवनाच्वंगु स्थिति मदुनि । सकलें मानन्धर जनजातीत छपाँय् छधी जुयाः न्ह्याःवने मानिगु थौंया आवश्यकता दनि ।

थ्व ६५ दुइन्यादँया इतिहासय् मानन्धर संघं थःगु औकातं फु फु थतें ज्या सनाः केवल मानन्धर जातीया जक मखु देया परम्परागत सांस्कृतिक एवं धार्मिक ख्यलय् नं तिब बिाः न्ह्याः वयाच्वंगु दु । खास यानाः सायमि समाजयात हिला वयाच्वंगु परिवेशयात ध्यानय् तयाः समुदायाया सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक, बौद्धिक बिकासया नापनापं म्हिताकासा व भाषिक समस्यायात नं न्हंकेगु कुतलय् पलाः च्वयेका वयाच्वंगु खँ थुगु संघया इतिहासं कनाच्वंगु दु । आज्जुइ मथ्यानाच्वगु मेगु हे खँ तर थ्व सुंक च्वच्वंगु मदु ।

मानन्धर संघया तःगु दायित्व मध्ये छगू धयागु थौं जितः लःल्हानाब्यूगु प्रबुद्ध व्यक्ति उपाधिं हनेगु छता नं खः । दँप्युदसं छम्ह व्यक्तियात समाज व देय् प्रतिया वया सेवा-धर्म व योगदानयात लनाः हना वयाच्वंगु भिं-ज्या खः । थुकिं ज्या याना वयाच्विपिं मनूतयूत अज्ज रचनात्मक ज्यापाखे न्ह्याः वनेत तिबः बिइ । छगू थ्व नं मानन्धर संघया सकारात्मक ज्या मध्ये छगू खः ।

अय्धायवं अयसा छु आः भी धुक्क च्वनेगु ई वल ला ? थुकथं हे जब भी न्ह्याः वनाच्वनेवं गात ला ? छगू न्ह्यसः दनी । मखु, बिल्कुल मखु । भीगु न्ह्योने अनिगिन्ति सवालत दनि । भाषिक समस्यात दनि, सांस्कृतिक पंगःत दनि, आर्थिक बोभया कुं) क्वत्यलातःगु दनि । केवल मानन्धर समाज जक मखु, नेपाल च्विपिं नेवाःमात्रया राष्ट्रिय संगठनं ब्याक्कसित ब्यागलं तयातःगु दनि । सरकारी दमन व दबाबं नेवाः मात्रयात लाखिं ची थेः चिनाः न्ह्याः वने मफयेकातःगु दनि । उकिं जिं धयाच्वना - भी दुलनेथा दयाच्वंगु मदुनि ।

थ्व मानन्धर संघ, उकिं, थःगु जातीय समस्यायात जक न्हंकाः न्ह्याःवनेगु मखु, राष्ट्रिय सवालयात नं नालाः न्ह्याःवने माःगु दु । थःगु अस्तित्व ल्यंकेमाःगु दु, थःगु मौलिक हक व अधिकार लिफ्यानाः कायेया निंति न्ह्यचिलेमाःगु दु । थःगु म्हसिका ल्यंका तयेमाःगु दु । थःगु पहिचान म्वाकातयेमाःगु दु । थःगु भाय् ल्यंकातयेमा माःगु दु । थःगु भाय् हे मल्यन धाःसा, थःगु अस्तित्व हे मल्यन धासा, सासः जक ल्हाना च्वने मात्रं भी म्वानाच्वनागु जुइमखु । म्वानाच्वनाया सार्थकता दइमखु । थ्व खँ भी छम्हछम्हसिनं वाःचायेके माःगु दु । बस्, थ्व हे खँ जिगु नुगल कुतिं कुतिं न्यानाच्वंगु दु । सुभाय् ।

प्यपु मुक्तक

ज्ञानीराजा मानन्धर
तंलाछि सनाः गू

१. मेलम्ची लःया आस धू फयाच्चनापिं भी
त्याँकरया लः न्यानाः कू नया च्वनापिं भी
स्वः स्वः थाय् फोहर द्वँ लँ पिचुकेगु म्हगस
थःगु बुं कतःयात मिया मू कयाः च्वनापिं भी ।
२. जिगु मिखं ख्वबि हाःगु स्वयेगु छंगु म्हगस पू वनेमा
गःपः जायेक लँ तिसा ब्वयेगु छंगु म्हगस पू वनेमा
जिं लाः बियेफुगु भिन्तुना खः जिगु ख्वबिया मन्तुना खः
भाःतया लानी जुयाः दाँप्वः म्वयेगु छंगु म्हगस पू वनेमाः
३. थःगु हक अधिकारया निंतिं सः थ्वयेके म्दुगु गजाःगु प्रजातन्त्र
अन्याय अत्याचारया विरुद्धय् पलाः च्वयेके म्दुगु गजाःगु लोकतन्त्र
सत्ताया हैकमय् तानाशाही छु कथं जूगु देय् या नेतात
जात जातिया समताया स्वां ह्वयेके म्दुगु गजाःगु गणतन्त्र
४. जिगु मिखां बाःवःगु ख्वबि खनाः लसतां भू चाल छ
जिगु दुनुगःया यचुगु मतिना खनाः कू चाल छ
जिगु हिइगु नुगल मल्ता चि छाय्वाला छं
जिगु मतिनाया जलं तस्कं मयेक पू चाल छ ।

भिद्यः गुथिया होलीया लसता लिसें हनेज्या

भिद्यः गुथिया ग्वसालय् दँयदसं जुइगु होलीपुन्हिया लसताय् होली पुन्हि भ्वय् थुगसिनं यँया पचली भैरवय् तःजिक क्वचाल । भिद्यः गुथि ल्याय्मह पुचःया संयोजकत्वय् जुगु उगु ज्याभ्वःलय् गुथिया मूदुजःपिं शंकर मानन्धर व लक्ष्मीदास मानन्धरयात पुचःया नायः रमेश मानन्धरं हंगु खः । वयेकःपिंत हनेगु निंतिं पूर्ण प्रसाद मानन्धरया कजिसुइ पूर्णलाल मानन्धर व मोहन कुष्ण मानन्धर दुजः दुगु समितिं प्रश्ताव याःगु खः ।

थुकथं हे केन्द्रिय मानन्धर संघया ६५ खवीन्याक्वःगु पलिस्था बुदिंया लसताय् जुगु थीथी ज्याभल्वःलय् ब्वति कयादिइपिंत गुथिया लिउ थकाली शंकर मानन्धरं हंगु

खः । थथे सम्मानित जुयादिपिं टेबुल टेनिस व चेस कासा पाखे मनिष मानन्धर, आदेश मानन्धर व रजल मानन्धर अले मिसा टेबुल टेनिस कासाय् ल्यू लाःमह विन्दिया मानन्धर व मचा ब्वज्या कासाय् न्हापा लाम्ह सुयोग मानन्धरयात हंगु खः ।

अथेहे थुगसि निसें भिद्यः गुथिदुनेया जःदुजःपिं दुने स्कुल स्तरया केहेँ किजा पिनिगु प्रतिभा प्रस्फुटन यायेगु ताःतुना गुथिया मूदुजः भाजु धर्मकृष्ण मानन्धर पाखें थः अले जहान मय्जु तेज लक्ष्मी मानन्धरया नामं धर्मकृष्ण मानन्धर(तेजलक्ष्मी मानन्धर प्रतिभा पुरस्कारया लागि ५०,०००।०० पचास हजारतकाया अक्षयकोष नीस्ना दिगु दु । थ्वहे दँय् जुगु ज्याभ्वलय् गुम्हेसियां थःथःगु प्रतिभा न्हयःब्वया दीपिं केहेँ किजापिं मध्ये न्हापा पलिसा मानन्धर, ल्यू पल्पसा मानन्धर व

लियांल्यू कृतिका मानन्धर व ब्वति कयादिपिं सकसित सान्त्वना कथं धर्मकृष्ण मानन्धर(तेजलक्ष्मी मानन्धर प्रतिभा पुरस्कार नगद सिरपा व दसिपौ दाता पिसं लःल्हागु खः ।

अथेहे थुगसि निसेंहे भिद्यः गुथिदुनेया जःदुजःपिं मध्ये एसईई ताःलाःपिं किजा केहेँ पिन्त सम्मान नापं हौसला बिइगु ताःतुना गुथिया दुजः नापं ल्यामह पुचःया छ्याज्जे भाजु जगदिश

मानन्धर पाखें थः मदुमह अबुजु रामप्रसाद मानन्धर व मदुमह मां सानुमैयाँ मानन्धर लुमन्ति कोषया नामं ५०,०००।०० पचास हजारतकाया अक्षयकोष नीस्ना दिगु दु । उगुहे कोषपाखें थुगसि एसईई ताःलाःपिं स्वमहेसितरामपसाद

(सानुमैयाँ लुमन्ति कोष नीस्वना दिमह जगदिश मानन्धर व रमिला मानन्धरं नगद व हनापौ लःल्हासें हंगु खः । थुगुसी गुथिया जःपिनि मस्त आभाश मानन्धर, दिस्ना मानन्धर व चन्दन मानन्धरं एसईई ताःलाकूगु खः ।

होली धैंगु साय्मि त नाप स्वाना च्वंगु नखः खः । सायमि तयेसं लाय्कुली चिल्लाथ्व अष्टमी कुन्हु होलीया चिर स्वाना सुरु जुईगु थ्व होली बिकृति मवयेमा धका ने.सं. ११३६ निसें भिद्यः गुथि ल्याय्मह पुचलं होलीया बिकृतियात ध्यानय् तयाः नापं नेवाःपन ल्यंकेकथं गुथिया जःदुजः नापं म्हायायेमस्त भिनामस्त सकले मुना तसकं न्हयाइपुगु लकसय् चिल्लाथ्व पुन्हि कुन्हु थ्व ज्याभ्वः न्हयाकावयाच्चनागु पुचःया नायः रमेश मानन्धर कनादिल ।

बुन्हिः
वि.सं. १९१८

मदुगु न्हिः
वि.सं. २०६३

लुमन्ति या स्वां: छपासः

जिमी श्रद्धेय

मदुम्ह ढ्हुच्छे नारायण मानन्धर

यात सुखावति भुवने बास लायमा धका

कामना याना च्वना ।

तिरी मयजु ज्ञान देवी मानन्धर

काय/भौ: मंगल नारायण/नारायण देवी

काय/भौ: स्व. भगवान दास/चन्द्र कुमारी

काय/भौ: गौतम/सुमिता

म्हयाय/जिलाजं: स्व. निर मैया/धुव नारायण मानन्धर

म्हयाय/जिलाजं: सानु मैयाँ/वैकुण्ठ नारायण मानन्धर

म्हयाय/जिलाजं: सरिता/रविन्द्र मानन्धर

म्हयाय/जिलाजं: सुनिता/चैत्य नारायण मानन्धर

छय/भौ: मन्द: मानन्धर/रिता मानन्धर

छय/भौ: मल: मानन्धर/समता मानन्धर

छय/जिलाजं: प्रिजा मानन्धर/सुदिप राज रजित

छय/जिलाजं: प्रियका मानन्धर/ज्ञापन पाठक

छय/भौ: आयुष मानन्धर/श्रृष्टी मानन्धर

छयपीं: निमा/निशा/नितु/सुरज/निरज/सनिव/सुबिन/मनिष/प्रणय/सौरभ/निल/सुभान/सक्षम/

छुइ- ईना

हिरामोती

रमेश मानन्धर
भिन्नः गुधि, कालिमाति, यें

हिरामोती ब्यापारीया डाक्टरया लापरवाहिं मृत्यु

यें, थनया नांजाःम्ह हिरामोती ब्यापारी मोतीरत्नया काय हिरारत्नया उपचारया क्रमय् मृत्यु जुल। पसल्य् च्वनाच्च्वंम्ह हिरारत्नया भचा छ्यं स्यानाः इकुसे च्वनाः अर्धबेहोसी अवस्थाय् तुरन्त पसःया स्टाफतय्सं थनया नांजाःगु अस्पताल्य् यंकूगु खः। हिरारत्नया चेकअप याये धुंकाः डाक्टरं वयात ब्रेन ट्युमर जूगु व तुरन्त अप्रेशन मयाःसा म्वाके थाकुइ धकाः अप्रेशन याःगु खः। तर अप्रेशन याःगु ६, ७ घण्टा लिपा विरामीया मृत्यु जुल धकाः घोषण यात। छुं हे मजूम्ह थः मचायात ध्यबाया लोभं ब्रेन ट्युमर जूगु धकाः पूर्व तयारी तकं मयासे तत्काल अप्रेशन यानाः स्यानाबिल। थ्व डाक्टर व पूरा अस्पतालया हे लापरवाही खः धकाः छँजःपिं नापं पासाभाइपिसं अस्पताल्य् तोडफोड नापं अनया डाक्टरतय्त नं हातपातयात धइगु खबर वःगु दु। अस्पतालं उचित क्षतिपुर्ति मबीकं लास उठे मयायेगु धकाः सकलें आन्दोलनय् कुहां वल। सीम्ह थौं न उठे यायेगु तयारी मजूनि धाःगु दु। मदुम्ह हिरारत्नया वइगु फागुनं इहिपाया तयारी जुयाच्चंगु धाःगु दु।

सनिल्य् नेपालभाषा न्हिपतिइ पिहां वःगु थ्व बुखँ पूर्वक व्वने हे मफुत। बछि बुखँ व्वनाबलय् हे जिगु म्ह छम्हं क्वाःलखं लुना बिउथें जुल। 'थ्वला मखुथे जुल।' जिगु म्हतुं थ्व हे खँवः पिहांवल। अफिसय् च्वंच्वनेगु इच्छा नं मंत। घडी स्वया ४:४० तिन जुल। ६:०० बजेतक अफिसय् च्वनेमाः। 'का म्वासे नु' धकाः जुरुमुं दनाः स्कुटर अस्पतालपाखे स्वकाः वना।

अस्पतालया गेट्य् ला मनूत हुलमुल जुइक हे

मुनाच्चंगु दु। सायद साहु मोतीरत्नजुया छँजःपिं, त्वाःबहाः व पासापिं जुइमाः। जिं अन म्हसिउगु ख्वाःपाः मालाच्च्वना। छम्ह हे म्हसिउपिं जिं मखना। छथाय् कुनय् फ्यतुना च्वंम्ह छम्हेसित न्यना 'साहु मोतीरत्न गन दी थें?'

'कका, पलख जाल छँय् लिहां बिज्याःगु।' लिसलय् साहु मोतीरत्न छँय् हे दु धइगु सीवं वयागु छँ 'हिरामोती निवास'पाखे जिगु स्कुटरं लँ च्वन। साहु मोतीरत्ननापया जिगु सम्बन्ध उलि पुलांगु नं मखु। दछि हे मदुनि वय्कःनापया सम्बन्ध जिगु। साहु मोतीरत्न शाक्य समाजया छम्ह प्रतिष्ठित नापं धनीमानि ब्यक्तित्व। पुख्यौलि ज्या हिरामोतीया ब्यापार। धनी जक मखु नुगलय् धर्म नं दुम्ह। दान धर्मय् यक्व हे नुगः तयाबिज्याइम्ह। विहार विहारय् वय्कःयात म्हमसिउपिं म्हो हे। बुद्ध धर्मया छम्ह उपासक। वंगु स्वांयाःपुन्हिया लसताय् जूगु अल्पकालीन श्रामणेर प्रव्रज्या शिविरय् प्रव्रजित जूवनाम्ह जि। अले अन हे थः नं प्रव्रजित जुइत बिज्याःम्ह मोतीरत्न साहु। अन हे म्हसीका कालबिल जूगु। संजोग जि व वय्कः छकू हे क्वथाय् च्वनापिं धर्मपासा। नियमय् च्वनेमाः अन। खँ ल्हाये मजिउ सुंनापं। तर जिपिं निम्ह छकू हे क्वथाय् द्यनेगु जूगुलिं बहनी १० बजे धुंकाः द्यनेत तयारी यायेबलय् ५-१० मिनेट खँ ब्याकेगु, व न उकुन्हु हे जूगु धर्म देशना बारे। न्हापांनिसें म्हमसिउसां वय्कःया ब्यवहार जितः यल। सायद जिगु ब्यवहार न वय्कःयात यःगु जुइमा। जिनाप बांलाक खँल्हाबल्हा यानाबिज्याइ। उमेरं जि स्वयां वय्कः थँजिम्ह जूसांतबि जितः वय्कलं सम्मान अले इज्जत बिया खँ ल्हना बिज्याइ। विहारं छँय् लिहां वये धुंकाः नं स्वक्वः प्यक्वः फोनय् खँल्हाबल्हा जुइधुंकल। निक्वः तक ला जि वय्कःया छँय् नं वने धुन। थःगु छँय् बुद्धपूजा यानादीबलय्

जितः सःतेगु ल्वःमंका दीमखु । लछि मदुनि, वंगु पुन्हिबलय् जूगु बुद्ध पूजाय् वनागु । जि छम्ह संचारकःमिया हैसियतं व हे बुद्धपुजाया छुं दि न्हयः जक बुद्धपूजा नापं साहु मोतीरत्नया जीवनया हे पलाः बारे एफएमय् वय्कःनाप खँल्हाबल्हा यानागु । वय्कलं अबलय् तसकं लसता प्वंकादीगु खः । बौद्ध शासनय् समर्पित जुयाबिज्याःम्ह, लोभ, क्रोध धइगु वय्कःयाके मखंन, जिं । तर, तर ! थौं थः काय सीगुया क्षतिपूर्ति फवनाच्चन हस्पितलयाके । सुनां कि थाय्थासय् अस्पताल दयेकेत हे लखौंलख दां दान यानादी । छु जूगु थ्व ? छु ध्यबाया लागि हे थः काययागु अन्तिम संस्कार मयासे च्वनाच्चंगु खःला ? थ्व हे खँ न्हयपुइ धौबजि वाले थें वावां जि 'हिरामोती निवास' थ्यन ।

स्कुटर पार्किंग यानाः जि सरासर बैठक क्वथाय् दुहां वना । बैठक क्वथाया तःधंगु सोफाय् फ्यतुनाः मिखा तिसिना लिधना च्वनादीगु दु साहु मोतीरत्न शाक्य । न्हयःने दुगु तपाःगु खाःया टि-टेबुलय् खालि च्याया कप छगः दु । सायद मोतीरत्न साहुजीं नकतिनि च्या त्वने सिधयेकूगु जुइमा । ख्वालय् छुं प्रकारया भाव मदु । भाव शुन्य । खय्तला थः ल्याय्म्हम्ह काय् मदयेकाच्चंम्ह अबुया ख्वालय् छु भाव दइ धकाः ? लसता दइगु ला ख हे मखुत । क्वथाय् तयातःगु तःधिकःम्ह बुद्ध भगवानयात वन्दना याये धुंकाः मोतीरत्न साहुयात नं ज्वज्वलपा यानाः चुलिंचू दुगु सोफाय् जि फ्यतुना । खँल्हाबल्हा जुल । अबलय् लाक्क हे तःधिकःम्ह भौम्हं जूस छगू गिलास जिगु ल्हाती बियाः टेबुलय् च्वंगु खालिगु कप च्वनावन । छँजःपिसं सिउ जितः च्या मयः । जूस त्वँत्वं खँल्हाबल्हा जुया तुंच्वन । वय्कःपिनि तं धइगु हे छुं मजूम्ह थः काययात म्वाःसां म्वाःसां अप्रेशन याःगु । केवल ध्यबाया लागि । थौंकन्हय् अस्पतालं सेवा बीगु मयाये धुंकल । केवल ब्यापार यानाच्चंगु दु । थ्व खँ ला पक्का खः । अस्पताल धइगु सेवामूलक संस्था खः । तर थौंकन्हय् अस्पताल नं नाफामूलक संस्था जुया वःगु दु । थ्व खँ सकसियां स्वीकार यानाच्चंगु दु । थुकिया शिकार थौं साहु मोतीरत्नया काय हिरारत्न जुल धकाः धाये मफइगु नं मखु । खँ ल्हाल्हां साहु मोतीरत्न हिहिलना ख्वायादी । गबलें मिखा ह्याउँक तयाः तं पिकया मिखा ततःग्व यानादी ।

'धैर्य, धैर्य याना बिज्याहुँ !' साहु मोतीरत्न तं चाःगु खनाः जिं बिस्तार धया 'छलपोलं धैर्य याना मदिल

धाःसा छँजःपिनिगु अवस्था छु जुइ ? डाक्टरं थःगु कर्म यात । भी मचाया आयु नं थुलि हे खः धकाः चित्त बुभे यानाबिज्यायेमाल । छलपोलयात जिं धया च्वनेमाःगु छुं मदु । जिके सिबें छपिंके ज्ञान यक्व दु । ख जा थजाःगु घटनां मन बिचलित जुइगु स्वाभाविक हे खः । तर नं मृत्यु शास्वत सत्य खः धइगु मनय् तयाः कर्म स्थानया भावना याना बिज्याहुँ ।

"थन मनूतय्त कर्म स्वयां तःधं जुइधुंकल अर्थ । डाक्टरतय्सं तक नं थःगु कर्मयात स्वयां अप्वः अर्थयात महत्व बियाच्चंगु दु । थ्व हे कारणं हे थौं थ्व दुर्घटना जूगु खः ।' साहु मोतीरत्नजुं भचा संयमित जुया न्ववानाबिज्यात ।

'डाक्टरं थःगु कर्मयात । तर भी मचां व कर्मया फल काये मखन ।' जिं धया ।

'अले छाया धाःगु ले ? तुरन्त अप्रेशन याःसा जक मचा ठीक जुइ धकाः ? अले अप्रेशन यानाः नं छाया ठीक मजुल ले ?" साहु मोतीरत्नजुया सलय् तंनपं पीडा नं दु ।

जिं धया "अप्रेशन यायेवं हे रोगी सीगु जुइमखु धइगु दु ला ? अप्रेशन यानाः जिउपिं नं दु । गुम्हं अप्रेशन यायां हे मृत्यु जुइ । गुम्हं अप्रेशन याये मखना मृत्यु जूपिं नं दु । रोगीं ज्वना वइगु थ्व थःथःगु कर्म । थुकी डाक्टरया छु दोष ? डाक्टरं ला कुतः जक याइगु खः । गुम्ह रोगीयात डाक्टर हे चूमलात धाःसा व रोगी बचे जुइला ? डाक्टर हे चूलाःसां यदि लिबाय् धुंकूम्ह जुल धाःसा व रोगी बचे जुइला ? यदि आयु हे फुम्ह जुल धाःसा व रोगी बचे जुइला ?"

"रोगीयात डाक्टर हे चूमलाःसा रोगीया छु दोष ?" जिगु खँया बिचय् साहु मोतीरत्नजुं बिस्तारं नवानादिल ।

"खः, दोष रोगीया मखु । रोगीयात डाक्टर चूमलाःगु छाया ?" जिं प्रश्न तया ।

"व ला रोगीया कर्म हे मदुगु जुल ।" जिगु ख्वाः स्वयाः साहु मोतीरत्नजुं लिसः बियाबिज्यात ।

"ह SSS !!! ठिक धयाबिज्यात छिं । मनूत हरेक पल थःगु कर्म लिसे स्वानाच्चंगु दइ ।" जिं हाकनं थुइकेगु भावं बिस्तारं धया "गुलि रोगीत डाक्टरया ख्वाः हे मखंक सिना वनी । गुम्हं डाक्टरथाय् हहं लँय् हे मदइ । गुम्हं धाःसा डाक्टरया वासः याना लायेकाः छँय् लिहां वनी । आयु मदये धुंकूपिसं डाक्टरपाखें वासः याके खंसां मृत्यु जुइ । थ्व फुक्कं थःथःगु कर्म खः । साहुजी, जिं थ्व धर्मदेशना थ्व हे क्वथाय् न्यनागु खः । छपिसं नं लुमंका बिज्याहुँ । कर्मया न्हयःने छुं नं तःधं

जुड़मखु । रोगीयात डाक्टर चूमलाःगु नं कर्म । अप्रेशन याये लिपालाःगु नं कर्म । अप्रेशन यायां हे मृत्यु जुड़गु व नं कर्म । अप्रेशन यानाः बचे जुड़गु नं कर्म । यदि डाक्टर भगवान हे खः धैगु जूसा सुं हे डाक्टरत रोगी मजुड़गु खइ । गुलि डाक्टरत नं रोगी जुया, अप्रेशन याये मालाः मृत्यु जूपिं नं दु । डाक्टर जुया कर्पित जीवन बीम्ह जुया नं थः मृत्यु जुड़ मालीगु नं कर्म हे खः । पुण्यवानपितं डाक्टर नं चूलाइ, उपाय नं चूलाइ, सफल नं जुइ । पुण्य मदुपितं डाक्टर मलुइयः, लु हे लूसां धन मदयाः उपचार याये मफयेफु । धन हे दुसां उपाय लगे मजुड़फु । अथे धकाः डाक्टरया महत्व हे मदु धइगु नं कदापि मखु ।”

जि पलख सुम्क च्वना । साहु मोतीरत्नजुं जिगु खँयात मिखा तिसिना ध्यानं न्यनाच्चनादीगु दु । जिं हाकनं बिस्तारं धया “छलपोलं सिउगु हे खँ खः । भगवान बुद्धयागु उपदेश्यु धयातःगु दु - मनुष्य वा प्राणीपिनि सुखदुःखया कारण प्यंगू दु (१) कर्म (२) चित्त (३) ऋतु (४) आहार ।

कर्म फल हे भोग यायेमाःगु जुल धाःसा उकी छुं हे उपाय लगे जुड़मखु । चित्तयागु रोगयात शंका निवारण जुइवं व रोग निवृत्ति जुइ अर्थात रोग नं निवारण जुइ । ऋतुयागु कारण उत्पन्न जुइगु व आहारया कारण उत्पन्न जुइगु रोगयात चिकित्सा बिज्ञान अर्थात डाक्टरं रोगीयात निरोगी याये फइ वा निरोगी जुइ फइ ।” थुलि धयाः जि सुम्क च्वना ।

साहु मोतीरत्नजुं जिगु खँयात मिखा तिसिना ध्यानं न्यनाच्चनादीगु दु । वय्कः अथेहे सुम्क मिखा तिसिना ध्यानय् लीन जुयाबिज्यात । भण्डै १५-२० मिनेट लिपा साहु मोतीरत्नजुं बिस्तारं मिखा चायेकाबिज्यात । वय्कलं जितः ताःई तक स्वयाबिज्यात अले बिस्तारं दनाबिज्यात । जि

नं लहापाः प्यपुंकाः दना । वसपोलं ज्वजलपा यानाः धया बिज्यात “सोभण, छलपोलयात यक्व यक्व साधुवाद ! जिगु थ्व अस्थिर मन शान्त याना बिज्याःगुलिं । जिगु थ्व चंचल मन तृष्णा अले लोभय् भुलय् जुयाच्चन । थः मचाया उपचारया लागि खर्च यानागु धन अस्पतालपाखें क्षतिपूर्तिया रुपय् लित कायेगु लोभ दयाच्चन । व हे धनपाखें च्यागः भिगः हिरामोती न्यायेगु तृष्णा दयाच्चन । धन्य, छपिं बिज्यानाः जिगु दुनुगःया मिखा चायेकाबिज्यात ।” लुखापाखे स्वयाः भचा तसलं सः तया बिज्यात “मायाऽऽऽ, मायाऽऽऽ अन सु दु थें ? थन स्व धासाः “।” साहु मोतीरत्नजुं थः कलाःयात सःतल । पलख लिपा साहु मोतीरत्नजुया तःधिकःमह काय लुखाय् दं वल । छाय् थें ? छु यायेमाल थें ? धइगु भाव ज्वनाः । कायम्ह खनेवं साहु मोतीरत्नजुं उजं बी थें धाल “बाबु, का .. कन्हय् मचाया दाहसंस्कारया तयारी या । सुइत सुइत धायेमाःगु खः सकसितं खबर याना छ्व । कन्हय् सुथसिया ७ बजे सकलें घाटय् थ्यंकेगु कथं सुचं बिउ । अले ६ बजे हे मचायात अस्पतालं घाटय् थ्यंकेगु ब्यवस्था या ।”

“हस् बा ।” धकाः तःधिकःमह काय लिफः स्वयाः वन । कायम्ह वने धुंकाः साहु मोतीरत्नजुं जितः स्वयाः धया बिज्यात “जिं नं ल्वःमनाच्चंगु भौतिक रुपय् मनूतय्सं मुंकीगु हिरामोती स्वयां धर्म व कर्म हे खः, मनूयात माःगु अमूल्यगु रत्न हिरामोती ।”

- ११३७ कौलाथ्व महानवमी

(ने.सं. ११३८ पोहेलागा द्वादशी २०७४ पौष २७ गते शनिवाःकुन्ह नरलय् जूगु ‘बाखं दबू’या ज्याइवल्य् ब्वनागु बाखं ।)

“मानन्धर छँ” धस्वाकेत नगद हापं बियाः ग्वाहालि यानादीत इनाप !

केन्द्रीय मानन्धर संघं छि, जि भी सकसिगुं मंकाः छँ धस्वाकेगु तातुनाः

अभियानया रुपय् हापं म्हायेगु ज्या न्हयाकाच्वंगु दु ।

भी सकसिनं थःम्हं फक्व चाक्व हापं (चन्दा) तयाः ग्वाहालि याना बियादीत सकसितं दुनुगलं निसें इनाप यानाच्वना ।

- केन्द्रीय मानन्धर संघ

नविल बैंक लि.

खाताया नां : केन्द्रीय मानन्धर संघ भवन निर्माण
बचत खाताया नं. २०१००१७५०११६३

एन. सी. सी. बैंक

खाताया नां : केन्द्रीय मानन्धर संघ भवन निर्माण
बचत खाताया नं. २७१३५९

ए तन सहकारी संस्था

खाताया नां : केन्द्रीय मानन्धर संघ भवन निर्माण
बचत खाताया नं. १२-०१९१६-३

बुन्हिः
वि.सं. १९९८/४

मदुगु न्हिः
वि.सं. २०७४/१०

लुमन्ति या स्वां: छपासः

जिमी स्याःन्याम्ह काय, भौ चन्द्र कुमारी या जहान
मदुम्ह भगवान दास मानन्धर
यात सुखावति भुवने बास लायमा धका
कामना याना च्वना ।

मां ज्ञान देवी मानन्धर
तिरी मयजु चन्द्र कुमारी
दाजु/तताजुः मंगल नारायण मानन्धर/नारायण देवी
किजा/भौः गौतम मानन्धर/सुमिता मानन्धर
तता/जिजाभाजुः स्व. निर मैया/ध्रुव नारायण मानन्धर
केहें/जिलाजः सानु मैयाँ/वैकुण्ठ नारायण मानन्धर
केहें/जिलाजः सरिता/रविन्द्र मानन्धर
केहें/जिलाजः सुनिता/चैत्य नारायण मानन्धर
म्हयाय/जिलाजः प्रिजा मानन्धर/सुदिप राज रंजित
म्हयाय/जिलाजः प्रियंका मानन्धर/ज्ञापन पाठक
मन्द/रिता/मलः/समता/आयुष/श्रृष्टी/मनिष/प्रणय/निलः/छुइ-ईना

बनेपा र तुकंघः गणेश मन्दिर

ज्ञानकाजी मानन्धर

किराँतकालदेखि बनेपा एक विकसित बस्तीका रूपमा थियो । त्यस बखत यो बस्तीलाई भुजङ्ग भन्ने गरिन्थ्यो । त्यो बेला भुजङ्ग अर्थात् बनेपाको भोलाखा एरिया मात्र थियो । 'पछि श्री राजा जयदेवले लाले पट्टन, कान्तिपुर र सहरको राज्य भोग गरेपछि आनन्ददेवले अधिग्राम भइरहेकोलाई साइत पारी भैरवनाथलाई मध्य पारी कलिगत वर्ष ४१४९ मा १२ टेलको १२ हजारको सहर बसाई देश रक्षा खातिर गणगवरण देवदेवीहरू स्थापना गरी देश बसाई बनेपा, खड्पू, पनौती, साँगा, धुलिखेल, चौकोट र नाला गरी सात गाउँ बसाई आफूले राज्य चलाई बसेका हुन्' भनी देवमाला वंशावलीमा उल्लेख छ ।

यसरी आनन्ददेवले चारैतर्फ छरिरहेका ससाना बस्तीहरूलाई एकीकृत गरी यहाँको भोलाखासँग गाभेर आठ दिशामा आठ गणेशहरूलाई दिक्पालका रूपमा प्रतिष्ठापन गरी नयाँ बनेपा निर्माण गर्दा यहाँ सात सय घरहरू थिए ।

गणेश अत्यन्तै महत्वपूर्ण देवता हुन् । हामीले जुनसुकै शुभकार्य सुरु गर्दा सबैभन्दा पहिले गणेशलाई नै पूजा गर्ने गर्दछौं । पाञ्चायन (गणेश, सूर्य, देवी, विष्णु र शिव) मा पनि गणेशको अग्रपूजा हुन्छ । बनेपाका आठ किसिमका देवताका रूपमा बनेपालीहरूले मान्दै आइरहेका छन् । नैऋत्य कोण अर्थात् दक्षिण र पश्चिमका बीचमा प्रतिष्ठापित गणेश, जसलाई क्वःला गणेश भनिन्छ । नृत्य, सङ्गीत, वाद्यवादन (नाथेश्वर) का देवताका रूपमा मान्दछन् त पश्चिमको गणेश, जसलाई तलापुखू गणेश भनिन्छ । लाय्कू अर्थात् दरबार (काठमाडौंको मरुगणेश जस्तै) सम्बन्धित हुन् । तलापुखू गणेश तलेजु (मल्लराजाहरूकी कुलदेवी) सँग सम्बन्धित छन् । पश्चिम र उत्तरका बीचमा अवस्थित गणेशलाई प्वाकः गणेश भनिन्छ । प्वाकः गणेशले जाँड, रक्सी मीठो पारिदिन्छन् भन्ने जनविश्वास छ । पहिले-पहिले ठूलो भोज

खुवाउनुपर्दा जाँड, रक्सी बनाउँदा यी देवतालाई पूजा गर्ने गर्दछन् । उत्तरपट्टि बादे खलकको बस्तीतिरको गणेशलाई सिद्धिप्राप्तिका लागि पूजा गर्दछन् । उत्तर र पश्चिमका बीचमा अर्थात् ईशान कोणको गणेशलाई काँथु गणेश भन्दछन् । काँथु गणेश क्वाठ अर्थात् मल्लकालीन मिलिटरी क्याम्पसँग सम्बन्धित गणेश हो । पूर्वतर्फ अर्थात् वकु गणेश (पूर्वतर्फको गणेश) व्यापारसँग सम्बन्धित गणेश हो । नेवारी भाषामा 'व' को अर्थ पूर्व हो । त्यसैले वकु गणेश पूर्वका गणेश हुन् । आग्नेय कोणका गणेश, जसलाई हामी कोभा गणेश भनेर मान्दछौं, ती कृषिका देवता हुन् । असारको आगमनमा यी देवतालाई वर्षाका लागि पुकारा गर्दै विशेष किसिमले सरकारी स्तरबाटै अद्यापि पूजा गर्दै आइराखेका छन् । दक्षिणपट्टिका गणेश तुकंघः गणेश हुन् । यी देवताले हराएको माल भेट्टाइदिने र परदेश गएका मानिसहरूको खबर ल्याइदिने भनी मानिसहरूले पुकारा गर्दछन् । यी आठै गणेशहरू दक्षिणाभिमुख छन् । यसरी आठ दिशामा आठ गणेशले छरिएर बनाइएको बनेपालाई ने. सं. ४०५ साल, ने. सं. ५११ साल र अन्य पुराना-पुराना ताडपत्रहरूमा विनयापुरी, विनायकपुरी भनी उल्लेख गरिएका छन् । विनया अथवा विनायकको अर्थ गणेश हो, पुरीको अर्थ सहर हो । गणेशहरूले परिवेष्टित सहर बनेपालाई उत्तरप्राचीन कालमा विनयापुरी अथवा विनायकपुरी भन्ने गर्दथे ।

ने. सं. ११६ वर्षअघि राजा आनन्ददेवले पर्खालले घेरिएर आठ दिशामा आठ ढोका राखेर बनेपा निर्माण गरेका थिए । प्रत्येक ढोकानजिक एक-एकवटा गणेशको मन्दिर र प्रत्येक मन्दिरनजिकै एक-एकवटा पोखरी र एक-एकवटा पाटी थिए । अहिले केही पोखरीहरू सार्वजनिक कामका लागि प्रयोग भइसकेका छन् । काँथु गणेश र कोभा गणेशका पाटीहरू बाहेक अरू पाटीहरू भत्किएर कुनैका अवशेष नै बाँकी छैनन् । पहिले-पहिले पोखरीमा

मानिसहरू मुख धोएर प्रत्येक पाटीमा बसेर आआफ्ना टेलका दाफा भजन खलकका मानिसहरू भजन गरी आरती लिई शुद्ध मनले मानिसहरू आनन्दले आआफ्नो जीवन बिताउँथे । अहिले भजन गर्न पाटीहरू नभएका कारण कुनै-कुनै यी गणेशका दाफा भजनहरूका पुराना-पुराना हस्तलिखित भजन-गीतहरू भएका कापीहरू जीर्ण र बेवास्ताका कारण हराइसकेका छन् । यसरी बनेपाको संस्कृति भन्-भन् लोप हुँदै गइरहेको छ ।

बनेपामा प्रचलित एउटा जन्मश्रुतिअनुसार आनन्ददेवले बनेपा निर्माण गर्दा सबैभन्दा पहिले यो तुकंभवः गणेशलाई नै प्रतिष्ठापन गरेका थिए रे ! हुन पनि बनेपाका आठ गणेशमध्ये यो गणेश नै सबैभन्दा लोकप्रिय हो । दिनहुँ यो गणेशलाई दर्शन गर्न आउनेहरूको भीड हुँदो रहेछ । बनेपाका अन्य टेलका मानिसहरू, अफ अर्के ठाउँका मानिसहरू पनि तुकंभवः गणेशको दर्शन गर्न आउने गर्छन् । जात्रापर्वमा त श्रद्धालु भक्तजनहरू, यो गणेशलाई पूजा गर्न आउनेहरूको यति भीड हुन्छ कि पूजा गर्नलाई घण्टौँ लाइनमा बस्नुपरेको हुन्छ । काठमाडौँको मरुगणेशको प्रतिमा खटमा राखी विजयादशमीको दिनमा जात्रा गरेजस्तै यो देवताको पनि क्वने साः (तीलको तेल पेल्ले कोल) को आयोजनामा प्रतिवर्ष विजयादशमीकै दिनमा राम्रो खटमा गणेशको कलात्मक एवं राम्रो मूर्ति राखी विविध वाद्यवादनसहित जात्रा गरी देश परिक्रमा गरिन्छ ।

चारैतिर कदमको वृक्षबीचमा उठिरहेको कलात्मक सुन्दर तुकंभवः गणेशको मूर्ति बनेपा भोलाखाटेलका जहरलाई जिम्मा दिएका थिए । त्योभन्दा पहिले यी देवताको खटजात्रा शिलाको अमूर्त गणेश राखी गर्दथे । यिनै जहरमुनिले यी देवताको नाममा साढे एक रोपनी जग्गा जात्राका लागि दान राखिदिएको कुरा अभिलेखले देखाउँछ । उक्त जग्गा अद्यापि छ ।

साथै नै. सं. १००८ मा उल्लेख भएअनुसार वाँख्य भजन

खलःलाई सघाउन एक बारी राखिदिनुका साथै बिहान-बिहान मुहाली बजाउने कृष्णवीरसहित दुई कुसले, ढोलक बजाउने कालुदो र माता बाजा बजाउने एकजना गरी जम्मा तीन बारी दिए । बिहान-बिहान मुहाली बजाउने काम म सानै छँदा कालुजुगी र कालु भन्ने कुसलेसँग गणेशको पाटीमा बसी बजाउने गर्थौँ ।

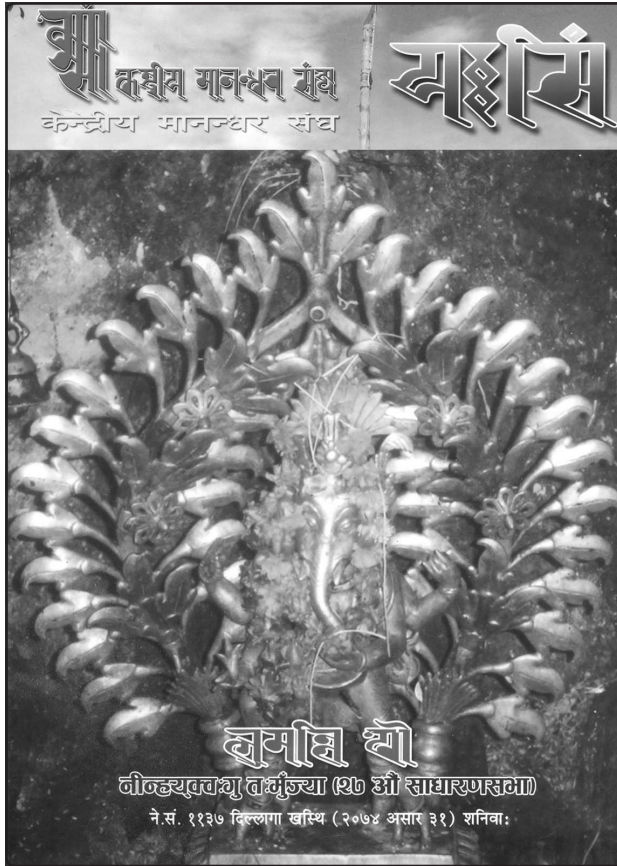
नेवारी भाषामा मन्दिरलाई द्यगः भनिन्छ । द्यगःको अर्थ देवगृह अर्थात् कुनै देव या देवी प्रतिष्ठापन गरी निर्माण गरिएको घर हो । तीनतले तुकंभवः गणेशको मन्दिर प्यागोडा शैलीमा मल्लकालीन राजाको पालामा निर्माण गरिएको थियो । यसरी प्यागोडा शैलीमा भएका गणेशका मन्दिरहरूमा काँथु गणेश र कोभा गणेशका मन्दिरहरू मात्र बाँकी छन् । तुकंभवः गणेशको मन्दिर कहिले बनाइयो भन्ने कुरा कतै कुनै अभिलेख भेटिएको छैन । तर भोलाखा टेलका जहरमुनि

मानन्धरले वि. सं. १९४८ मा सुनको गजुर राखिदिएको कुरा अभिलेखले देखाउँछ । त्यसको धेरै वर्षपछि बहिलका साहु स्व. रत्नमान श्रेष्ठले यो मन्दिरमा नयाँ गजुर राखिदिए भन्ने यहाँका टेलका मानिसहरू भन्दछन् । तर त्यो गजुर वि. सं. २०१४ साल भाद्र कृष्णपक्ष प्रतिपदाको मध्यरातमा चोरेर लगेकाले त्यसको अभिलेख पाउन सकेको छैन ।

तीनतले तुकंभवः गणेश मन्दिरको प्रवेशद्वार माथि काठको धातुपाता जडान गरिएको अर्धगोलाकार आकृतियुक्त तोरणमा दायाँ भैरव, बायाँ भैरबी र बीचमा गणेशका मूर्ति छन् । तोरणलाई मन्दिरको ऐना भनिन्छ । त्यसैले भित्र प्रतिष्ठापित देवताका विषयमा गहन विचार गर्दा तोरणबाट खुल्न आउँछ भनी विद्वान्हरू भन्छन् । त्यस्तै एउटा पुरानो तोरण माथिल्लो तलामा पनि जडान

गरिराखेको छ ।

यस्ता किसिमको कलाकृति भएको तुकंभवः गणेशको मन्दिरका काठका सबै दलिनहरू, टुँडालहरू र काठबाट बनेका अन्य सामग्रीहरू धमिराले खाएर भत्कने अवस्थामा देखिन आएकाले त्यस टेलका मानिसहरूले अकस्मात मन्दिर भत्किएर पूजा गर्न आउने भक्तजनहरूको ज्यान जाला भनेर जगतनारायण मानन्धरको

अध्यक्षतामा ११ सदस्य रहेको एउटा निर्माण समिति बनाएर २०६६ साल भाद्र २३ गते शुक्रबारको दिन विधिको क्षमापूजा गरी बनेपा नगरपालिका, जिल्ला विकास समिति काभ्रे, बनेपा प्रहरी कार्यालयका प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा पुरातत्व विभागबाट खटिएर आउनुभएका अमृतरत्न शाक्यको रेखदेखमा वॉख्य भजन खलःबाट विविध वाद्यवादनसहित भजन-कीर्तन गरी दिनको १२ बजेर १५ मिनेट जाँदा सानुकाजी खिं मानन्धरबाट मन्दिर भत्काउने काम शुभारम्भ गरेकोमा बनेपा नगरपालिकाबाट रु. ६,५०,०००।- (छ लाख पचास हजार), पुरातत्वबाट रु. ५,००,०००।- (पाँच लाख) र अरू सङ्घसंस्था र श्रद्धालु भक्तजनहरूबाट उठेको सहयोगले अहिले यो मन्दिर राम्ररी निर्माण भइसकेको छ ।

केही महिनाअघि हाम्रो अनुरोधबाट पुरातत्व विभाग राष्ट्रिय अभिलेखालयका प्रमुखज्यू श्री प्रकाश दर्नाल, पुरातत्व विभागकै अरुणा नकर्मी, प्रतिभा मानन्धर र मोहन (वैद्य) श्रेष्ठ यहाँ आउनुभई निर्माण भएको तुकंज्वः गणेश मन्दिर निरीक्षण गर्न आउनुभयो । मन्दिर निर्माण भइसकेको देखेर श्री प्रकाश दर्नालले 'अब यसको उद्घाटन कहिले कसबाट हुने ?' भन्ने कुरा भन्नुहुँदा मैले उहाँहरूलाई भनँ, 'नेपाल सरकार संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय पुरातत्व विभागका महानिर्देशक श्रीमान्

भेषनारायण दाहालज्यूको बाहुलीबाट उद्घाटन हुन पाए राम्रो हुनेछ । त्यसैले यहाँहरूले सो कार्यमा गुहार गरिदिनुभए राम्रो हुनेछ' भन्दा 'हामीहरू प्रयास गरिदिन्छौं' भन्नुभएको थियो । उहाँहरूकै प्रयासबाट आज अर्थात् २०६९ साल मङ्सिर १९ गते श्रीमान् महानिर्देशक श्री भेषनारायण दाहालज्यूको बाहुलीबाट मन्दिरको गजुर प्रतिष्ठापन हुँदैछ । गजुर मन्दिरको माथिल्लो तलाको छानाको बीचमा राखिने पूर्णकलशको रूप हो । गजुरको मास्तिरको भाग माथिमाथि लक्षित गरी साँगुरिदै चुच्चिएर आकाशसँग यसको नित्य सम्बन्ध हुनुका साथै यो दिव्यात्माको प्रतीक पनि हो ।

मन्दिरको यस्तो महत्वपूर्ण भागको प्रतिष्ठापन श्रीमान् महानिर्देशकज्यूबाट भएको हुने हुँदा श्रद्धालु भक्तजनहरूलाई पनि सहभागी बन्न हार्दिक अनुरोध छ । अङ्ग्रेजी साहित्यका सुप्रसिद्ध लेखक फ्रान्सिस बेकनले आफ्नो 'अफ हाई च्याङ्क' भन्ने एक लेखमा लेख्नुभएको छ – When he is on the chair, he is an another man । तर श्रीमान् महानिर्देशकज्यू त्यस्ता व्यक्ति हुनुहुन । हामीहरू उहाँको कार्यालयमा जाँदा उहाँले हामीलाई आफ्नो दाजुभाइजस्तै सद्व्यवहार गर्नुभएको थियो । यसरी संस्कृति संरक्षणको काममा टेवा दिनुहुने श्रीमान् महानिर्देशक श्री भेषनारायण दाहालज्यूको सद्व्यवहारले तुकंज्वः गणेश मन्दिरसँगैको पाटी जुन पहिल्यै थियो, पुनर्निर्माण गर्न हामीलाई प्रोत्साहन मिलेको छ । आदरणीय श्री भेषनारायण दाहाल पुरातत्वविद् तथा संस्कृति संरक्षण गर्न प्रयत्नशील व्यक्तित्व हुनुहुन्छ ।

(साभार : काभ्रे टाइम्स साप्ताहिक, वर्ष १६ अङ्क ४७, २०६९ मङ्सिर १९ गते मङ्गलबार)

**अनिच्चावत संस्कारा. उप्पादवय धम्मिनो
उप्पज्जित्वा निरुज्जन्ति. तेसं उप समे सुखो**

बुद्धि :
वि.सं. १९९३ माघ १०
गते

मदुगु निह :
वि.सं. २०७४ श्रावण
१५ गते

मदुम्ह : कुलबहादुर मानन्धर

दिवंगत अबु कुल बहादुर मानन्धर सुखावति भुवनस वास लायेमा धकाः अबुयात लुमंकाः जिपिं सकसिनं श्रद्धाया छपासः स्वां देछाया च्वना । थुगु दुःखया इलय् जिमित दुःख सहयाये गु हःपाः बिया बिचाःहायेकादीपिं सकल थःथिति, जःलाखःला, त्वाःबहाः, पासाभाइपिं नापं थीथी खलः, पुचःप्रति दुनुगलंनिसें कृतज्ञता देछायाच्वना ।

काय/भौ	म्हयाय् / जिलाजं
केदार / राजेशवरी मानन्धर	लक्ष्मी / लक्ष्मी नारायण मानन्धर
बुद्ध लक्ष्मी मानन्धर	मिना / सुरेन्द्र मानन्धर
	सरस्वती मानन्धर

छय्पिं : विशाखा, विशोक, लविश, श्रीसम, लजना व कृजल
मञ्जुश्री, येँ (लायकुसाः मानन्धर समाज)

**भगीगु भाषा
मन्त धाःसा
गय् श्व नेपाः
भगीगु जुइ**

T.K. INTERNATIONAL

Tulsi Krishna Plaza

Building Kuleshwor

Phone : 977-1-4283351 (O)

: 977-1-4289705 (O)

: 977-1-4274841 (R)

Mobile : 977-9851030858

E-mail : tkinternational99@yahoo.com

: tkint@info.com.np

KIA MOTORS

TOYOTA

DAIHATSU

HYUNDAI

MITSUBISHI MOTORS

NISSAN

Deals with all spare parts for vehicles and all kinds of W/S glasses

टि. के इन्टरनेशनल

कुलेश्वर, येँ।

थीथी कथंया मोटरपार्टस् माःसा जिमित लुमंकादिसँ ।

अनिच्चावत संस्वारा, उप्पादवय घग्मिनो
उप्पज्जित्वा निरुज्जन्ति, तेसं उप समे सुखो

बुद्धि : बि.सं. १९८६/३/२९

मदुगु दिं : २०७४/२/१

बुद्धि : बि.सं. १९८७/३/२०

मदुगु दिं : २०७२/१/१८

मदुम्ह : अबु राम मानन्धर, मां : नारायण देवी मानन्धर

दिवंगत अबु राम मानन्धर व मां नारायण देवी मानन्धर सुखावति भुवन स वास लायेमा धका जिपिं सकसिनं
श्रद्धाया छपासः स्वां देछाया च्वना । थुगु दुःखया इल्य् जिमित दुःख सह यायेगु हःपाः बिया बिचाः हाये
कादीपिं सकल थःथिति, जःलाखःला, त्वाःबहाः, पासाभाईपिं नापं थीथी खलः, पुचःप्रति दुनुगलंनिसें
कृतज्ञता देछायाच्च्वना ।

काय/भौ

श्याम कृष्ण / तारा देवी मानन्धर

डा. उत्तम कृष्ण / मञ्जुरी मानन्धर

किरण कुमार / रमिला मानन्धर

म्हयाय् / जिलाजं

रामकेशरी मानन्धर

उमा केशरी / पञ्च नारायण मानन्धर

रुमा केशरी / कृष्ण प्रसाद मानन्धर प्रतिभा, ई. रमेन्द्र, महिमा, रोजन, आयानस ई. कुन्दन मानन्धर

काय्, छय्, छुइ

श्रीभा / रोहित मानन्धर डा. पुष्कर / डा. सजना श्रेष्ठ मानन्धर

उत्कृष्ट, ई. कविन्द्र, ई. मनिष पूजा मानन्धर सिं / प्रभाष सिं

ई. रमेन्द्र, महिमा, रोजन, आयानस ई. कुन्दन मानन्धर

म्हयाय् / जिलाजं

मानन्धर समुदाय र पुर्यौली पेशा

कृष्णकाजी मानन्धर

साय्मि वा मानन्धरको सन्दर्भ :

साय्मि समुदायलाई मानन्धर पनि भनिन्छ । अनुसन्धानकर्ता जीतबहादुर मानन्धरले नेपालभाषामा प्रकाशित गर्नुभएको “मानन्धर व साय्मि” शिर्षकको लेखमा मानन्धर समुदाय सम्बन्धिका तथ्य प्रष्ट रूपमा प्रस्तुत गर्नुभएको छ । ने. सं. ४९६ सालमा जगत मानन्धरले “वंता क्षेत्रया चपाह दयेकूगु” अर्थात् पश्चिम क्षेत्रमा भौतिक संरचना निर्माण गर्नुभएको सन्दर्भ गोपालराज वंशावलीमा छ । ने. सं. ४८५ सालमा जयार्जुनदेवको शासनकालमा आश्विन शुक्ल नवमीको दिन लेखिएको ताडपत्र र तत्कालिन बनेपाका अमरसिं मान्धुरको जमिन सम्बन्धिको लिखत मानन्धर समुदायको आजसम्म भेटिएका मध्ये सबभन्दा पुरानो अभिलेख भएको उहाँले दाबी गर्नुभएको छ । यस तथ्यमा इतिहासकार डा. महेशराज पन्तले पनि आफ्नो लेख/रचनामार्फत प्रष्ट्याउन खोज्नुभएको छ ।

तत्कालिन अवस्थामा साय्मि समुदायलाई मान्धुर, मानधरी, मानधर मात्र नभएर सालमि र साःमि जस्ता अन्य फरक शब्दले पनि पुष्ट्याउन खोजेको देखिन्छ । ग्रीसमा मिलान्धर समुदायमा बस्ने र नेपालका मानन्धरसँगको नश्ल उनीहरूसँग मेल खाने सन्दर्भ एक समय चर्चामा आएको थियो । केन्द्रीय मानन्धर संघ तथा अन्य संस्थाहरूको अगुवाइमा यसलाई पुष्ट्याउने पहल पनि भएको थियो सायद, तर मलाई यस विषयमा अधिक ज्ञान भएन । खैर यो अनुसन्धानको विषय हुनसक्छ ।

तत्कालिन श्री ३ महाराज जङ्गबहादुर राणाजीको इतिहासमा साय्मिलाई सालमिको संज्ञा दिइएको छ । पुरुषोत्तम शम्सेर राणाले प्रकाशित गर्नुभएको “श्री ३ हरूको इतिवृत्तान्त” किताबमा उन्नाइसौं शताब्दीको पूर्वार्द्धमा धर्मनारां सालमि नाम

गरेका कान्तिपुरका महाजनले जङ्गबहादुर कुँवरलाई ऋण दिएको उल्लेख छ । जङ्गबहादुर श्री ३ महाराज हुनु पूर्व धर्मनारां सालमिले दिएको ऋण चुक्ता गर्न नसक्दा उहाँ भूमिगत हुनु परेको सन्दर्भ इतिवृत्तान्तमा उल्लेख छ । जङ्गबहादुर श्री ३ महाराज भएपश्चात धर्मनारां सालमिले देशको अर्थ व्यवस्था सम्हाल्ने जिम्मेवारी पाएका थिए । जङ्गबहादुर कहिले इष्ट इन्डिया कम्पनीका पदाधिकारी भेट्न हिन्दुस्तान त कहिले बेलायत गएका बखत धर्मनारां सालमिले नै सम्पूर्ण अर्थतन्त्र हेर्नुपरेको

थियो । केहि पछि तत्कालिन चीन र नेपालबीच युद्ध घोषणा भएको अवस्थामा धर्मनारां सालमिले युद्धको लागि खर्च हुने जम्माजम्मी अर्थ व्ययभारको आधा रकम व्यहोर्न तयार भएको समेत इतिहास छ । यस आधारले पनि साय्मि समुदायको इतिहास सरकारी निकायसँग निकट रहेको देखाउँछ ।

नेपालभाषा व्याकरण अनुसार “साः” क्रियामा “मि” प्रत्यय जोडेर बनेको संयुक्त शब्द साःमि हो । साःको अर्थ तोरीको तेल पेलने कोल र मि को अर्थ मालिक भन्ने हुन्छ ।

त्यसैले पनि तोरीको तेल बनाउने कोल, कारखानाको मालिक साःमि हुन्छ। साःमि अपभ्रंस हुँदै साय्मि शब्द निर्माण भएको बुझिन्छ। यस तर्कमा इतिहासविद् प्रा. डा. त्रिरत्न मानन्धरको पनि दाबी छ। यस्तै खालका तर्कलाई आधारित बनाउँदा भक्तपुर र काभ्रेबीचको सिमानामा अवस्थित ऐतिहासिक मानव बस्ती, सांगाको सन्दर्भ जोडिन्छ। दुई जिल्लाहरूको सीमावर्ती क्षेत्र सांगामा

पछिल्लो समयसम्म पनि साय्मि समुदायको बसोबास छ। बनेपा अर्थात् नेपालभाषाको शब्द अनुरूप भूतका बासिन्दालाई भूमि, टोखाकालाई टोखामि र सांगामा बस्नेलाई सांगामि भनिन्छ। यो अर्थमा साय्मि समुदायको बाक्लो बसोबास रहेको सांगामा बस्ने बासिन्दालाई सांगामि भनिएको छ। सांगामि शब्द पछिल्लो समय साय्मि बनेको हो।

एक समय मल्लकालिन राजाले तेल पेलने सालमिहरूलाई दण्डित गरेको किंवदन्ती छ। तत्कालिन पाटन दरबार अगाडिको शिलास्तम्भ भत्काउन षड्यन्त्र गरेको आरोपमा दण्डित भएको जनश्रुती छ। चौधौं शताब्दी यता स-साना राज्यमा विभक्त तत्कालिन देशहरूबीच वैरभाव र वैमनस्यताको कारणले ती राज्यमा सामरिक दृष्टिकोणले व्यवहार गर्थे। भौतिक संरचना भत्काउनेदेखि धावा बोल्नेसम्मका कुकर्म हुन्थे। सोही दाउपेचमा उनी आरोपित सालमि परेको थियो। व्यक्ति विशेषले गरेको दण्ड स्वरूप सम्पूर्ण पाटनमा बसोबास गर्ने सालमिहरूलाई देश निकाला गरेको किंवदन्ती छ। ती पाटन छेउछाउका गाउँ अर्थात् चित्लाड, दक्षिणकाली वरपर, फर्पिङ सम्म बसाइ सर्न गएका थिए। हुन त तर्कको आधारले यसलाई जनश्रुतीबाट पुष्टि भए पनि तथ्यपरक भने होइन। पाटन नगर भित्र सालमि अर्थात् साय्मि समुदायको बसोबास न्यून रहेको परिप्रेक्ष्यमा भने यसलाई केही हदसम्म तर्कपरक किंवदन्तीको रूपमा स्वीकार गर्न सकिन्छ। ती तर्क विशेषलाई अधिकांस बुद्धिजीवीहरूले ठाडै अस्वीकार गरेका छन्। त्यसमध्ये सालमि समुदायलाई दण्डित र विभेद गरेको विषयमा भक्तपुरका विष्णुबहादुर मानन्धरको सहमति छैन। उहाँको भनाई अनुरूप भक्तपुरसँग अन्य सम्पूर्ण नगरको सम्बन्ध सुमधुर थियो र छ। परापूर्व

कालदेखि नै भक्तपुर र अन्य ठाउँका साय्मि समुदायबीच पारिवारिक सम्बन्ध रहेको उनी दाबी गर्छन्। मात्र गोत्रको आधारले पारिवारिक सम्बन्ध बिस्तारको लागि मार्ग प्रशस्त भएकोले दण्डित गरेकोदेखि देश निकालासम्मको किंवदन्तीलाई तथ्यपरक नभएकोले स्वीकार नसक्ने उहाँको भनाई हो।

पुख्यौली पेशा :

विश्व सभ्यताको परिपक्ष्यमा नेपालको उदाहरण पृथक छ। विश्व सम्पदाको सूचीमा सूचीकृत नेपालका सम्पदा तथा विभिन्न जात्रा, पर्व र जन्मदेखि मृत्युसम्मको समृद्धशाली संस्कारले यसलाई पुष्टि गरेको छ। नेपालको संस्कृति र संस्कार उत्कृष्ट भएकोले पनि सम्पूर्ण नेपालीले आफु सबल र सभ्य मानवको छवि राख्नसकेका छन्। यस्ता संस्कारसँग पुख्यौली पेशाको सम्बन्ध प्रगाढ छ। तोरीको तेल बनाउने र यसको प्रयोग प्रत्यक्ष रूपमा संस्कार र संस्कृतिसँग जोडिएकोले पनि यसलाई अझ अन्तरसम्बन्धित भन्न सकिन्छ। राजधानी काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, सांगा, खोकना, ठेचो, थिमि क्षेत्र मात्रमा सीमित नभएर उपत्यका बाहिरका मकवानपुर, वीरगञ्ज, विराटनगरमा तोरीको तेल बनाइन्छ। तिल, बदाम, भटमासको तेलभन्दा तोरीको तेल आदिकालदेखि पृथक विशेषतासँगै प्रयोग हुँदै आएको छ। स्वादिष्ट पकवान मध्ये नेवार खाना छोय्ला, कचिला, अचार तथा बारा बनाउन यो तेलको प्रयोग अधिक छ। बजारमा धेरै किसिमका तेल उपलब्ध भएता पनि यस्ता पकवानमा परम्परागत तरिकाले बनाएको तोरीको तेल नै प्रयोग हुन्छ। तोरीको तेललाई नेवार पकवान मात्रमा सीमित नगरी अन्य थुप्रै किसिमका खाना बनाउनेमा प्रयोग भएको उदाहरण छ। परम्परागत तेल मध्ये तिलबाट बनाइएको तेललाई जडिबुटी औषधीमा प्रयोग गरिन्छ। त्यस मध्ये एलोपेथिक उपचार प्रविधिमा भएको प्रयोग अधिक देखिन्छ। नेवार समुदायभित्र शिशु जन्मिँदा दैनिक रूपमा आमालाई जिउ मसाज गराउनेमा तोरीको तेल प्रयोग हुन्छ। आमासँगै शिशुलाई पनि घाममा राखेर जिउ मसाज गरिदिँदा शरीरभित्रको रक्त सञ्चार नियमित हुने बताइन्छ।

घर्षण न्यून बनाएर जिउ मसाज गर्नमा तोरीको तेल

उचित हुने र तुलनात्मक फाइदाजनक हुने वैज्ञानिक आधारले दर्शाउँछ । शिशुको नाक, कान तथा नाभीमा अफ विशेष रुपमा तोरीको तेल लगाइदिएर घाम तापन लगाइन्छ । हानिकारक जिवानु/किराबाट बच्न पनि यसको प्रयोग उचित छ । यसलाई नयाँ प्रविधिले पनि सहर्ष स्वीकार गर्न बाध्य छ । उपत्यका छेउछाउका जनजाती मध्ये तामाङ समुदायका सुत्केरीले परम्परागत तोरीको तेल थोरथोर गरी पिउने उदाहरण मनग्य भेटिन्छ ।

कला, संस्कृति, रितिथिति र संस्कारले भरिएको नेपाली समाजको अर्को महत्वपूर्ण पक्ष जात्रापर्व हो । विक्रम संवत् अनुरुपको माघे सक्रान्तिमा नुहाइ धुवाइ सकेर तोरीको तेल लगाउने हाम्रो आफ्नै मौलिक परम्परा छ । यसले पनि पर्वसँगको सम्बन्ध तोरी तेलमा रहेको प्रत्यक्ष रुपमा देखाउँछ ।

नेपाल संवत् अनुरुपको गुंपुन्हि अर्थात जनैपुर्णिमामा क्वाती (नौ किसिमका गेडागुडी राखेर पकाइने पकवान) मा तोरीको तेललाई भानेर खाने चलन छ । परम्परागत तोरीको तेलमा मेथि भानेर पिउँदा जिउभित्र तापक्रम सन्तुलित गराएर रोग निरोधक शक्तिलाई बढावा दिने तर्क गर्न सकिन्छ । तोरीको तेलको प्रयोग त्यति मात्रमा सीमित छैन बरु मानव जीवनको आस्थाको

केन्द्र, मन्दिर, स्तूपा, चैत्य आदिमा दीप प्रज्वलन गर्न समेत प्रयोग हुन्छ । जात्रापर्वको बखत बालिने चिलाख (मुस्यां) को लागि पनि तोरीको तेल अधिक प्रयोग हुन्छ । इन्द्रजात्राको बखत काठमाडौँबासीले बौमत परिक्रमा गराउँदा देखि भक्तपुर र थिमिमा आकास बत्ती बाल्नेमा तोरीको तेल नै प्रयोग हुन्छ ।

साय्मि समुदायको पुख्र्यौली पेशा र ऐतिहासिकताबीचको सम्बन्ध :

उपत्यकामा बसोबास गर्ने साय्मि समुदायले पुख्र्यौली पेशाको रुपमा तोरीको तेल बनाउँदै आएका छन् । यसलाई फरक कालखण्डमा नेपाल यात्रा गरेका चिनियाँ यात्रीहरूले पुष्टि गरेकोबाट प्रमाणित हुन्छ । इतिहासविद् प्रा. डा. त्रिरत्न मानन्धरले दिनुभएको जानकारी अनुरुप चिनियाँ यात्री वाङ ह्वाङसेले तत्कालिन नेपालमा तोरीको तेल उत्पादन भएको सम्बन्धमा वर्णन गरेका छन् । भक्तपुर र काभ्रे जिल्लाको

सीमावर्ती क्षेत्र सांगामा अवस्थित ऐतिहासिक मानव बस्तीमा अभिलेख रहेको उहाँको दाबी छ । त्यसमा तत्कालिन नेपालको सौन्दर्य र आदिकाल देखि बसोबास गर्ने आदिवासीहरूको समेत वर्णन पाइन्छ । चिनियाँ यात्री ह्वासेले पुख्र्यौली पेशाको रुपमा तोरीको तेल उत्पादन भएको उल्लेख गरेका छन् । यो अर्थमा पछिल्लो समय सम्म पनि साय्मि अर्थात मानन्धर समुदायले तोरीको तेल बनाउने पेशालाई पुख्र्यौली पेशाको रुपमा अंगालेका छन् । आदिकालदेखि नेपालमा बसोबास गर्ने आदिवासी साय्मि समुदायले कोल (तेल पेलने कारखाना)मा तोरीको तेल बनाएर पुख्र्यौली पेशाको रुपमा ग्रहण गरेको आधारलाई राजा जयस्थिति मल्लको वर्ण व्यवस्थाले पनि पुष्टि गरेको छ । साभा प्रकाशनले पहिलो पटक २०३९ सालमा प्रकाशित गरेको डा. चन्द्रविक्रम बुढाथोकीको साभार लेख अनुसार चौधौँ शताब्दीमा तत्कालिन

नेपालमा शासन गरेका जयस्थिति मल्लले ४ जातको वर्ण व्यवस्था गरे । ब्राम्हण, क्षत्रीय, वैश्य र सुद्र मध्ये तेस्रो वर्णमा परेका सालमि अर्थात साय्मिले तेल पेलनु र बाबीयाले खट बाँध्नु भनी उल्लेख गरेका छन् । सोही लेखमा गुभाजु (बज्राचार्य)लाई बौद्धमार्गी धर्म अनुरुपको पूजाविधि गर्नु, छिपा (रंजितकार) लाई कपडा रंगाउनु, पुं (चित्रकार) लाई चित्र बनाउनु, कौ (नकर्मी) लाई फलामको औजार बनाउनु, नौ (नापित) लाई नड र केश कटाउनु भनी उल्लेख गरेको छ ।

काठमाडौँको सवालमा नौ वटा टोलमा आदिकाल देखि साय्मि समुदायको बाहुल्यता देखिन्छ । ती प्रत्येक टोलमा न्यूनतम एउटा तेल पेलने कारखाना भेटिन्छ । त्यस मध्ये चार वटा टोलको नामांकरण समेत (साः) तेल पेलने कारखानाको आधारमा राखिएको छ । लाय्कू सा, दै साः, न्हू साः र फल्चा साः यसका उदाहरण हुन् । ती सम्पूर्ण टोल काठमाडौँको बसन्तपुर दरबारदेखि दक्षिणी दिशामा अवस्थित छ ।

साय्मि समुदाय मात्रले पुख्र्यौली पेशाको रुपमा तोरीको तेल बनाउँछन् भन्ने आधारलाई खोकना र ठेचोमा ज्यापु समुदायले उत्पादन गर्ने तोरीको तेलले प्रतिवाद गरेको देखिन्छ । हुन पनि पछिल्लो समय “खोकना तेल”को रुपमा

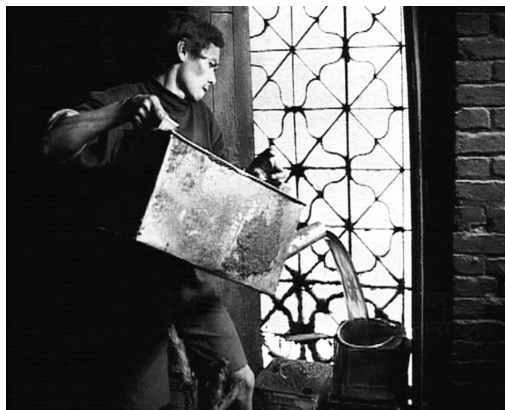
प्रसिद्धि कमाएको छ । जब कि सायूमि समुदायले पुर्ख्यौली पेशाको रूपमा तेल पेल्ले आधारलाई यसले चुनौती दिएको छ । यस सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भने जरुरी देखिन्छ ।

तेल बनाउन प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ :

उपत्यकामा धेरै थरिका तेल उत्पादन हुने सवालमा तोरीको तेल तुलनात्मक बढी परिमाणमा देखिन्छ । व्यापारीहरूले तत्कालिन समयमा राजधानी छेउछाउ, नेपालको तराई तथा चुरे भावर क्षेत्र वरपर उब्जनी हुने तोरीलाई अधिक प्रयोग गर्थे । त्यस मध्ये मकवानपुर र चितवनमा उब्जनी हुने तोरीलाई भिमफेडीको बाटो हुँदै चापागाउँ र बज्रबाराहीबाट ल्याइन्थ्यो । तेल बनाउन अधिक परिमाणमा कच्चा पदार्थ आवश्यक हुने कारणले पनि तराईको जिल्लाबाट तोरीलाई काठमाडौं भित्र्याइन्थ्यो । करिव १० प्रतिशत तोरी भने उपत्यका वरपरको काठ क्षेत्रमा उब्जनी हुन्थ्यो जुन आयातीत भन्दा गुणस्तरिय भएको दाबी छ । पछिल्लो केहि दशक यता भने मित्रराष्ट्र भारत र तेस्रो मुलुक मध्ये क्यानडा, अस्ट्रेलिया, पोल्याण्ड, डेनमार्क, यूक्रेनबाट समेत तोरीलाई आयात गरिँदै आएको छ । भारत बाहेक अन्य मित्र राष्ट्रबाट आयातित तेलको कच्चा पदार्थ अर्थात तोरीबाट उत्पादित तेलको परिमाण र गुणस्तर समेत कम हुने स्थानिय व्यापारी बताउँछन् । कच्चा पदार्थ आयात गर्नेमा नेपाली मूलका नागरिक कमै हुने गरेको तीतो सत्य समेत क्षेत्रपाटीमा तेल पसल व्यवसाय गर्ने व्यापारीले सुनाए ।

बनाउने तरिका :

सायूमि समुदायको पुर्ख्यौली

पेशाको रूपमा रहेको तोरीको तेल बनाउने ठाउँलाई स्थानिय भाषामा साः भन्ने सन्दर्भ यस अघि नै प्रष्ट भइसकेको छ । साः अर्थात तेल पेल्ले कारखानामा तोरीलाई पानीमा भिजाइन्छ । त्यस लगत्तै सुकाउनु पर्छ । निफनेर सफा गरेको तोरीलाई धुलो बनाए पश्चात ठूलो टावामा भुट्नु पर्छ । मज्जाले भुटेको तोरीको धुलोलाई निचोरेर तेल निकालिन्छ । यस विधिको लागि विभिन्न औजारहरू परम्परा देखि नै प्रयोग भएको देखिन्छ । त्यस मध्ये पू (तोरीको धुलो राख्ने भाँडो, पहिले राँगाको छालाबाट निर्मित अहिले प्लाष्टिकबाट बनेको), हासा (नाडलो, तोरी निफन्नको लागि), सलिंचा (तोरी शुद्धिकरण गर्नको लागि), खँलयू बोरा (भिजाएको तोरीलाई सुकाउन प्रयोग हुने ठूलो आकारको बोरा), दाला (तोरी व धुलो राख्ने भाँडो), भाज (फलामबाट निर्मित ठूलो आकारको टावा), च्वाफि (कुचो, धुलो सफा गर्ने), मुगःचा (तेल पेलिसकेर बनेको कडा बस्तु फुटाउन प्रयोग हुने काठबाट निर्मित औजार), गँ, (भुटेको तोरीको धुलो च्याप्ने ठाउँ), खुई (तोरीको गेडा फन्छाउन प्रयोग हुने औजार) प्रयोग हुँदै आएको छ ।

धार्मिक मान्यता :

पुर्ख्यौली पेशाको रूपमा तोरीको तेल पेल्ले कारखानामा भैरवनाथ र हनुमानको प्रतीक बनाएर देउता प्रतिस्थापन गरेको देखिन्छ । भक्तपुर र मध्यपुर थिमिको सवालमा कारखानाभिन्न भैरवनाथ र काठमाडौंमा हनुमान देउतालाई पुज्ने गरिन्छ । दुङ्गेधाराको लामो आकृतिको शिलालाई जमिनमा आधा भाग गाडेर भैरवनाथको रूपमा पूजा गर्ने परम्परा

भक्तपुरमा पुरानै हो । उपत्यकामा मनाइने यँयाः अर्थात इन्द्रजात्राको बखत कारखानाभिन्न प्रतिस्थापित भैरवनाथको सोही शिलामा पूजा गरी भोज विधि चलाउनु पर्ने परम्परा छ । थिमिमा भने जिब्रो छेडाउने परम्परासँगै सोही क्षेत्रबाट यांमता (आकास बती) निकाल्ने गरिन्छ । काठमाडौंका तोरी पेल्ले कारखानामा प्रतिस्थापित हनुमान देउतालाई फागुको चतुदशीको दिन पूजा गरिन्छ । त्यस मध्ये कतिपय ठाउँमा वडा दशैंको अष्टमिको दिन पूजा हुन्छ ।

विशेषता र महत्व :

काठमाडौं मात्रमा पचास भन्दा बढी र मध्यपुर थिमिमा पनि बीसको हाराहारीमा तेल पेल्ले कारखाना थियो । तर पछिल्लो समय ती अधिकांस बन्द भएका छन् । कारखाना बन्द भएसँगै पुख्र्यौली पेशा संकटमा परेको छ । करिव पचास वर्ष यतादेखि तोरीको तेल उत्पादन गर्दै आएका थिमिका शहदेव मानन्धरले पुख्र्यौली पेशा संकटमा परेकोप्रति चिन्ता व्यक्त गरे ।

नयाँ प्रविधिबाट बनेको र ठूलो परिमाणमा बनेका तोरीको तेलले पुख्र्यौली व्यवसायलाई धरासायी बनाएकोमा उनी चिन्तित देखिन्छन् । विभिन्न संस्कार र औषधिजन्य जडिबुटि बनाउने समेत प्रयोग हुने तेल बनाउने पेशा धरासायी हुँदै गएकोमा सम्बन्धित व्यवसायीको गहिरो चिन्ता छ । समग्र नेपालीहरूको पहिचानलाई कला, संस्कृति, रितिरिवाजले धानेकोमा दुईमत नहोला । ती संस्कार र संस्कृतिमा नभइ नहुने यस्ता पुख्र्यौली पेशाबाट उत्पादित तोरीको तेलको महत्त्व र विशेषता मननयोग्य छ ।

(लेखक कृष्णकाजी मानन्धर (केके), संचारकर्मी तथा ख्वप कलेजको स्नातक तहमा पत्रकारिता अध्यापन गराउने आंशिकतर्फका लेक्चरर हुन् । उहाँले प्रा. डा. त्रिरत्न मानन्धर, विष्णुबहादुर, शहदेव, न्हछेमान मानन्धरसँगको छलफल, गुगल, वीकीपेडिया तथा विभिन्न लेख/रचना अध्ययन पश्चात यो लेख निर्माण गरेका हुन् ।) सम्पर्क : ९८५१०८६५६३

केन्द्रीय मानन्धर संघया
नीच्याक्वःगु तःमुँज्या तःजिक
सुथालायेमा नापं
'OM; '+लुमन्ति पौया सफलताया
कामना यासैं
भित्तुना ।

कजि

गोपाल कृष्ण मानन्धर व
सकल जः

चामुण्डा मानन्धर गुथि
चामुण्डा मानन्धर गुथि
वँतु, यँ । फोनः ९८४९३२७६०५

केन्द्रीय मानन्धर संघया
नीच्याक्वःगु तःमुँज्या तःजिक,
सुथांलायेमा धइगु मनंतुसें

भित्तुना

देछाया चवना ।

dfgGw/ kmf0f\$kl

न्हूसाः, येँ

फोन : ४२४४५८६

मो.नं. : ८८५१०२१५४५

केन्द्रीय मानन्धर संघया
नीच्याक्वःगु तःमुँज्या तःजिक,
सुथांलायेमा धइगु मनंतुसें

भित्तुना

देछाया चवना ।

l; tlfk0nf hl08; sp/ ; 6/ kf=ln=

/fd dfgGw/

फोन ल्याः ८८४१२००४३३

सितापाइला चोक, येँ, फोन : ०१ ४३०१३४३

केन्द्रीय मानन्धर संघया
नीच्याक्वःगु तःमुँज्या तःजिक,
सुथांलायेमा धइगु मनंतुसें

भित्तुना

देछाया चवना ।

किरण मानन्धर
मो. : 9841225144

Kiran Manandhar
Proprietor

रत्न आयल मिल्स
RATNA OIL MILLS

भुटेको तोरीको तेलको उत्पादक
तथा
धोक तथा खुद्रा बिक्रेता

कारखाना तथा पसल: 4261209, 4256835

चसान, ढोकाटोल, वार्ड नं. १२, काठमाडौं ।

केन्द्रीय मानन्धर संघया नीच्याक्वःगु तःमुँज्या
तःजिक व सुथांलाक्क ताःलायेमा नापं
मांभाय् नेपालभाषाया माध्यमं आखः ब्वकीगु ने
पाःया हे न्हापांगु ब्वनेकुथि
जगत सुन्दर ब्वनेकुथि या
थुगुसी S.E.E. परिक्षाय् शतप्रतिशत पास
जुयादीपिं सकल विद्यार्थीपिंत
बधाइ व भित्तुना देछाया चवना ।

सुनिता मानन्धर

प्रिन्सिपल

जगत सुन्दर ब्वनेकुथि
लखुतीर्थ, चागः

घाथें बौद्ध देगः जकं खः ला कि तिरुपति बालाजी ?

राजेन मानन्धर
पाक्व पुखुइँ, यें

चेन्नाइया ताःन्वःगु यात स्वन्हुतक धुतकाः जिमिसं आः दक्षिण भारतया हे प्रमुख हिन्दु घःगः तिरुपति बालाजीया दर्शन याःवनेगु क्वःछिना।नां हे गाः, भारतया अन्ध्र प्रदेशय् च्वंगु श्री वेंकटेश्वर स्वामी घःगः।

जि, अनिलदाइ, नविन्द्र अले वयानिम्ह पाजुपिं। जिपिं भचाभचा धार्मिक अले भचाभचा अधार्मिक। नास्तिक धाःसा मखु। यक्व न्यनातयागु जिमिसं बालाजीया बारे। धायेत्यःला मत्यःला, बालाजी धालकि ध्यबाया खँ वइगु, ध्यबाया ला सागर हे दु धाइ अन। राज्यया धुकू स्वयाः बल्लाः हँ अनया धुकू। दुपिं मदुपिं श्रद्धालु भक्तजनपिन्सं निगःप्यंगःनिसें लाखौंलाख ध्यबा छाःवइ थन। गन जक तइगु जुइ उमिमछि ध्यबा। छाये माःगु जुइ व ध्यबा घःयात।बरु बिइपिन्सं नं थन घःयात छायेगु पलेसा नयेमखीपिं पुनेमखीपिन्त बिउसा धर्मलाइगु जुइ। धर्मया नामय् मूर्ति पुजा अले अन सम्पत्ति प्वकाः व स्वयाः यक्व वइगु आसा काइपिं धर्मभिरुत दयाच्चँतले घःपिं तःमि जुया हे च्वनी।

सन् २०१०, मार्च महिनाया न्हिनय् १२ बजे गाडिइ घःगः दूगु शहर तिरुमाला वनापिं जिपिं। लँ धाःसा तसकं बांलाः, नकतिनि दयेकातःगु थेंच्वं। अले गनं छथाय् धकाः धूधाः फोहरफिहर वांछ्वयातःगु मखना। दथुइ चेकपोस्टय् कडा चेकिड यानाच्चंगु दु। ला व अय्लाः ला यंकेगु बिचाः नं यायेम्वाः। छम्हसित स्याउया जूस तकं अय्लाःथें च्वं धकाः वांछ्वयेकेबिल। थ्व गाडीया लँ बाहेक थन वयेगु निगू किलोमिटर तःहाकःगु व गुंगू किलोमिटर तःहाकःगु न्यासि वयेगु व त्वाथः गयेगु लँ नं दु धाइ, भक्तत न्यासि हे वयाः थनया तीर्थाटन पुवंकी। भूथाय् केवलकार चालेवं मनकामना वनेगु लँ सुनावथें थन सुनामवं। अफ् गुलि ला पुलिं पुलिंजक

चुयाः हे यात्रा क्वचायेकी धाइ, भूथाय् म्हदुदायेथें। श्रद्धाया थःथःगु रुप दयाच्चनी।

सनिलया ६.३० बजे तिरुमालाय् थ्यन। घःगः पहाडया च्चकाय् जूसां लँ बांलाःगुलिं वनागु मचाः। थाय् न्हयइपुसे च्वं, वःन्हुमछि फाँट फाँट जुयाच्चनागु, आः पहाडया उचाइलय् थ्यंबलय् स्वनिगलय् दुहाँ वयागु थें जुयाच्चन। शेषचलम् धाइगु थें थनया जंगलयात। सनिलयाफय् नं ख्वाउँसे ख्वाउँसे च्वनावल। निभाःघः बिइन, दक्व ह्याउँसे च्वनावल। च्वय् थ्यनेवं ला मेगु हे संसारय् थ्यंगु थें। मनूत इल्लबिल्ल। गनं जक वःगु जुइ, गथेयानाः जक वःगु जुइ। आः दक्व अन हे घइथाय् भागियाःवनीगु ला जुइ। जिमिगु पाः गबलय् वइगु जुइ। मनय् धिमय् थात।

उलि मछि थाहाँ वये धुंकाः नं थन थपाय्धंगु चकंगु थाय् दु। दूगु ला दयेका तःगु ला। थन ला छगू शहर हे बनेजुयाच्चंगु दु। पुलांगु जुल कि इतिहास अतःमतः क्यंकी, अले धार्मिक मान्यताया न्हयःने इतिहास न्हयाबलें गौण जुइ। परापूर्वकाल धाःसां थुकिया निर्माण न्हयगूगु शताब्दीइ जूगु खनेदु। थ्व थाय् गुंगूगु शताब्दीइ पल्लव वंश, भिंछगूगु शताब्दीइ थंजबूरया चोल वंश, भिंन्यागूगु शताब्दीइ विजयनगर वंश, ब्रिटिश राज शुरु जुसानिसें १९२५ तक ब्रिटिशतय्गु ल्हातिइ लात अले १९३३य् थुकिया धार्मिक व आर्थिक महत्व थुइकाः जुइ, थुकियात तिरुमाला तिरुपति देबस्थानम् धकाः बिस्कं स्वायत्त लागा दयेकाः तयाबिउगु दु। थ्व थः हे छगू राज्य खः, थुगुल्याखं। धार्मिक राज्य, गनं गनं भ्याटिकन सिटी धायेथें। यःसां मयःसां हिन्दुत बाहेक मेपिं थन च्वनेदइमखु, भूथाय् लुम्बिनीइ मस्जिद दयेकेथें थन दयेके मबिउ, थनया धर्मनिरपेक्ष भारतया सरकारं नं।

पलख थनया चहलपहल्यु तना । शहरतक सिंतिं यंकाबिइगु रथथेज्याःगु बसया व्यवस्था दु खनी अन । स्टेशनयथे अन न तीर्थयात्रीत याउँक हे बैयु घनाः चाबिकेफु ।

लँयु दुछि द्यःया मुर्ति, प्रसाद व मेमेगु उपहारया पसः झवःझवः दनाच्चन । भीथायु बुंगद्यःया जात्रायुथे सर्बजात मिइहयातःगु दु । मनूत वयाँच्चन, मनूत वनाँच्चन । पलख हे म्हाइपु धायेमालीमखु ।

थन वक्वस्यां थःगु सँ पाचुक खानाः निति द्यः दर्शन यायेगु चलन खनी । बुरा, बुरि, ल्यायुम्ह, ल्यासे, मस्त दक्व सँ पाचुकाः वःपिं जक खन जिगु मिखां । मिस्तयुत थःगु सँयु यक्व मोह दइ धाइ, तर थन ला ल्यासेचा ल्यासेचापिं मिस्त हे न्हिउन्हिउँ सँ खाकःवनाच्चन, पाचूगु छ्यनयु तुँचा ब्वयेकाः पिहाँ वयाच्चन । धर्मया न्हयःने गन मोह? उमि द्यःया न्हयःने दनेबलयु थःके दूगु मोह, माया व घमण्ड त्वःतावनागुया चिं धाइ थुकियात । अले गुलिस्यां गुलिस्यां भाकल यानातइ, जिगु थुलि इच्छा पुवन धाःसा जिं जिगु सँ छायेगु जुल धकाः । इच्छा पुवंकीम्ह द्यः खःला मखुला मसिउ, तर उकिया ज्याला काइ द्यवं । अथवा धाये न्हापा हे द्यःयालिसे सम्भौता यानातःगु दइ, सँ पुलेगु ।

छकः वयाबलयु जिं जक छाया मखाये, थ्व नं अनुभव जुइ, धकाः मतिइ तया । सँ सितिकं खाकीगु व्यवस्था दु थन, बरु भचा लाइन च्वनेमाः । बाघौति लाइन च्वनेवं पाः वल । झवःलिक प्यतुनाच्चपिं सँ खाकीपिन्थायु पुतुं प्यतुनाबिया, ५मिनेटं सिधयेकाबिल । स्याइ धकाः भचा हे बिचाः मयाः, भ्वाइँ भ्वाइँ यानाच्चन, जिं वाकुछिनाः सहयानाबिया । अन सँ खाकूपिन्त ध्यबा बिइमते धकाः च्वयातःगु ला खनागु खः, तर पिनें वःम्ह धकाः सिइकाः ल्हाःफल, नीतका दां सुतुक्क तयाबिया, म्हासुगु वाक्यनाः व न्हिल ।

तिरुपति तःमि जूगु धइगु अनया चन्दा व्यवस्थाया कारणं खः । अन सुनां गुलि ध्यबा बिल उलि याकनं दर्शन यायेखनी धकाः न्यनातयागु खः । थ्व धर्मया ब्यापार मखुला ? अथेसां अन विरोध मदु छाया धाःसा व ध्यबायु भ्रष्टाचारया किचलं खइमखु धकाः दक्वस्यां सिउ । थ्व द्यःगलयु उलि ध्यबा दुकि थुकिं माल धाःसा देय्यात हे ध्यबा त्यायु बिइ धाइ । अन लाखौं वंगु निसें ५०तका वंगु तक पुजाया तिकसया व्यवस्था दु । जिमिसं ३००तका वंगु तिकस कयाः लाइन च्वंवना । अन छायेत छुं यंकेमदु, मोबाइल व क्यामरा सुरक्षा पोस्ट्यु

बियाथिकेमाः । हानं लुखायु थ्यंकाः तिति सिल, अन ला म्ह छम्हं त्वपुइगु लं फिना वयेमाः धकाः । ताःन्वःगुलिं बागः प्यान्ट न्हयानावयापिं जिपिं प्यम्ह जुक्व लात, नवीन्द्र छम्ह बाहेक । पिने वनाः हानं धोती छपु छपु न्यानाहयाः हिना, अले लाइन च्वना । खनं थन भीथायु थें भद्दागु लं फिनाः, म्हब्वयेगु लं फिनाः धर्म याःवःपिं सुहे मदु । खनेवं हे मन आध्यात्मिक जुइकथंया वातावरण दु ।

तीर्थयात्रुतयुगु लाइनयु ला पुरा भारत हे खन जिमिसं उत्तर, दक्षिण, पुर्व, पश्चिम दक्व दिशां मनूत उति हे वःपिं दु, मनूतयुगु श्रद्धा धइगु तःधं । पिनें छकः द्यःगः पुलुक्क खनागु, दुने ला गन थ्यन धइगु अनुमान नं यायेमछिं, चाःचाःहिइका तल छगू हे लाइनयु, अथेसां मनूत हथायु नं मचाः, त्यानु नं मधाः, दथुं दथुं वःपिं नं मदु । उलिमछि मनूत, अपायुधंगु लाइन, गनं गनं जक चाःहिइका तःगु व लाइन नं । अथेसां मनूत सुं हथायु मचाः, घ्वातुमतु घ्वानाः न्हयनेवनेमाःपिं मदु । दक्वस्या ख्वालयु छगू हे भाव दु, छगू हे भक्ति दु, द्यःया न्हयने थ्यन कि थःत छु छु माः व व फ्वने, अले द्यवं न्हिलाः न्हिलाः हे दक्वसिया मनसुवा पुवंकी धइगु विश्वास दु ।

जिगु न्हयःनेला छगू न्हूगु संसार दु । न्हियान्हिथं पचासौं हजार मनूतयुत गथे यानाः जक व्यवस्थापन याइगु जुइ?थायु थासयु मेमेगु लाइनयापिं नं जिपिलिसे ल्वाकज्याःवल, शायद उपिं जिपिं स्वयाः अप्ठः वा म्हे ध्यबापुलाः वःपिं जुइ । अले द्यःया न्हयःने थ्यनेवं जिपिं दक्वं छगू हे लाइन जुल – सु दुम्ह, सु मदुम्ह, द्यःया न्हयःने दक्वं उथें ।

अपायुसं कलात्मक द्यःगः खनीबलयु थन च्वनाः फुइँ याइपिं नेवाःतयुत कलाकार भी जक मखु खनी धकाः बिचाः यायेत बाध्य याकी व तिरुपति बालाजीया भव्य द्यःगःया परिसरं । द्यःगः जक हे निगू एकड जमिनयु दयेकातःगु धाःगु । अथे धइगु ४१५ फिट तहाकः अले २६३फिट तब्या । दुहाँ वनेगु छगू जक ध्वाखा महाद्वारम् दु । धाथें हे अजूचापापुगु । ५० फीट तजाःगु गोपुरम् धइगु हरहरा थज्याःगु थाहाँ थाहाँ वनीगु शैलीं दयेकातःगु थ्व ध्वाखा मू द्यःगः स्वयाः तजाः, उकिं थन मवःनिपिं मनूत किपायु जक खनीबलयु थ्व हे द्यःगः खःला धयाथें भुक्केजुइयु । भीथायु पशुपति विकास कोषयु नियुक्त जुइपिं थज्याःपिं मनूत जूसां उमिसं व नं स्यंकाः ततःधंगु ध्वाखा दयेकेधुंकल जुइ, तर उमि अनया आमगशास्त्रम् च्वयातःगुयात हाचां मगाइपिं जुयाः व

लुखां हे न्हियान्हिथं द्वलंढः मनूतयूत लसकुसयानाच्चंगु दु । अफ व हे लुखां वनेमाः, वये माः । छकः दुहाँ वनीपिं वनी, अले पलख पिइकी, हानं पिहाँवइपिन्त लँ बिइ । मिनेट मिनेटया हिसाब यानाः व्यवस्था यानातःगु दु । थथे यानाः घौछिया दुने प्यद्वः भक्तजनपिन्त लँ बियाच्चंगु दु व हे ध्वाखां ।

दुहाँ वनेवं ध्वाँय् ब्वयेकेगु ध्वजास्तम्भम् दु । भीथाय् थें खवय् जुयाः द्यःचाहिलाः दुहाँ वनेमाः । खवय् लाक्क रंगनायक मण्डपम् दु, जवय् आइना महल दु । अनं भेन्डिबाकिलि धइगु वहया ध्वाखां दुहाँ वनेमाः, अनं दुनेया चुकय् वंगारुकाकिलि धइगु लुँया ध्वाखा जुयाः दुहाँ वनेमाः । व लुँया ध्वाखां धाःसा मेमेपिं दुहाँ वनेदइमखु, अनया हे विशेष पण्डितत जक वनै खनीगु । द्यःच्चनीगु गर्भगृह अन दु ।

करिब स्वघौत्या तक जिमिगु लाइन अन अन हे चाःचाःहिइकातल । ततःगवःगु ल्वहंया कलात्मक थां, ल्वहंया धलिं, ल्वहंया हे पःखाः – स्वःस्वःथाय् मन हे सालीगु । अले अन हे व अंगलय् थी थी स्वांया भल्लरथें धकिंथें छाय्पियातःगु । जवं खवं वने मल्लिंक वालं खुनातःगु दइ, अले थाय् थासय् कर्मचारीतय्सं लँ क्यनाच्चनी । व स्वस्वं मुख्य द्यःग गुखे लाः धइगु अन्दाज हे मजुइगु । फनफन चाहीकूबलय् दिशाज्ञान हे मदयावन । गुखें दुहाँ वयागु गुखें पिहाँ वनेगु छुं हे मसिल ।

आखिरय् जिपिं व द्यःगःया लुखा न्हयःने थ्यने हे माल । गय् यानाः थ्यन गनं थ्यन हे धाये मफइगु । पलखया लागि जिपिं द्यःया मूर्तिया न्हयने हे थ्यन । दक्वस्यां छु छु तुतः ब्वनेथें मन्त्र ब्वनेथें ब्वनाच्चंगु । दक्वं लिमलाःपिं तर नं सुनां सुयातं घ्वानाच्चंगु मदु । छसीकथं वल, छसीकथं दन । पिने न्हयाक्व मत फिलमिल यानातःसां द्यःगः दुने हे धाःसा जवं खवं च्याकातःगु दलूचाया जलय् जक द्यःया दर्शन यायेमाः । लः, निभाः, फय् थज्याःगु प्राकृतिक खँपाखें तक बचेयानातःगु धाःगु थ्व हे जुइ का । पूर्ण रुपं शास्त्रकथं न्हियान्हिथं पुजाआजा याइपिं तुयगु धोतिं चिनातइपिं पुजारीत हे २००म्ह दु धाःगु । वहाकुगु ल्वहंया मुर्तिइ भःभः धायेक लुँ व स्वांया तिसा अले तापाकं खनेदयेक तुयगु चन्दन हे श्री वेंकटेश्वर स्वामीया स्वरुप खः, गुगु थन जक मखु देय्या हे प्रतीकथें जुइधुंकल । तिरुमाला बालाजी नं वहे, श्रीनिवास नं वहे ।

स्वघौ प्यघौतक दनाः दनाः लाइन च्वनागुया प्रसाद व निगू सेकेण्ड हे छाय् मजुइमा, जिमित धन्य दयेकल ।

अज्याःगुश्रद्धां भूचाःपिं शुद्धमन दुपिनिगु दथुइ जिं थःत लुइका । जिगु लागि ला द्यः जक मखु, द्यवय् श्रद्धातइपिं दक्वं द्यः । जिं थ्व धायेमाः, जि भक्त मखु, जिं थन द्यःयाके जितः व माः थ्व माः धकाः फ्वं वयागु मखु, तर भिंगु नुगः दुपिनि दथुइ जि थथे हे दने खनेमा, बिइपिं सुं दुसा जितः थुलि सुवाः बिउ । स्वर्ग नर्कया खँ लिपा ल्हाये ।

उकुन्हु जक गन ब्वनागु । आः अन अज्याःगु हे प्रतिमूर्ति दयेकीगु हँ, सम्पूर्ण तिरुमाला द्यःगःया नमूना, गथेखः अथे । अले अन न्ह्याःपिं न्ह्याःबलय् तक च्वनाः स्वयावने खनी हँ । विकास धाये ला श्रद्धा धाये ला ।

जिं न्यनाजक तयागु, थ्व ला न्हापां बौद्ध द्यःगः हँ, लिपा बुलुहुं परिमार्जन यायां थन थ्यंगु हँ । थ्व न्हापा ला लोकेश्वरया द्यःगः हँ । लिपा थन दक्षिण भारतय् बुद्धधर्मया प्रभाव म्हे जुयावनेवं थन च्वंगु मू मूगु बौद्ध द्यःगःयात योजनावद्ध कथं हे हिन्दु द्यःलय् परिवर्तन यानायंकूगु धकाः भारतीय विद्वानं हे अनुसन्धान याःनाः सफू च्वःगु धकाः जिं गनं ब्वनागु लुमं । अँ, डा. के जमनादासं च्वयातःगु का, सफू “तिरुपति बालाजी बौद्ध तीर्थ” धकाः । दक्षिण भारतया दक्वधयाथें मनूत गुंगुगु वा फिगूगु शताब्दीतक बौद्ध हे जुयाच्चंगु खँय् सहमत दु धाइ । खनं खः, आंगसा मतसे मिस्त मिजंत दक्वस्यां सँ खायेगु अनुमति बुद्धधर्मय् जक दु, वैष्णव धर्मय् ला मिस्तय् सँ खायेगु धइगु हे भाःत मदयेधुंकाः जक । उमि बिचाः कथं पद्मपाणीया थज्याःगु निपा ल्हाःजक न्हापायागु लिउनेया निपा ल्हाः लिपा तयातःगु हँ, व थाय् न्हापान्हापा आदिबासी बौद्धतय्गु पहाड हँ, न्हापा न्हापा अन श्रवण जात्रा जुइगु हँ, प्राचीन ग्रन्थय् थ्व द्यःया परिवारया खँ मदु हँ । बरु थ्व खँ खयेफु कि अबलया अनया बौद्धतय्सं यसें हे थः द्यःयात हिन्दुतय् ल्हातिइ लःल्हाना बिल ला?

आः थन अज्याःगु तामभ्राम, सजिसजाउ अले द्यःया उत्पतिलिसे स्वानाच्चंगु बारखंत निर्माण जुइधुंकल कि आः थथे हालाच्चनेगु आत्मघाती जक जुइ । न्ह्याम्ह द्यःसां द्यः हे ला खःनि ।

अथेला भीसं खना हे च्वना, लिपा भारतय् मुस्लिमतय्सं सत्ता थःगु ल्हातिइ कायेवं उमिसं नं अनया हिन्दू द्यःगःयात मुस्लिम मस्जिद दयेकायंकूगु नं भीसं मसिउगु मखु । मुक्तिनाथयात हिन्दु नामं तपुनाः हिन्दु दयेकूगु खने हे धुन । मेगु छु, सिद्धार्थ कुमारया काय् राहुलयात प्रवज्या याःगु स्तुपया

द्यःने शिवया द्यःगः दयेकातःगु लुम्बिनीया कुदानय् वंपिन्सं खँ हे खं जुइ । अले हिन्दूतय्सं थनया बौद्ध नेवाःत व आदिबासी जनतजातितयत्त जबरजस्ती मोहनी हनेत बाध्ययाःगु बाखं नं उलि पुलांगु मखुनि । सत्ता हे धर्म खःथें च्वनावइगु । सुयागु सत्ता जुल वयागु धर्मया प्रभाव जनमानसय् गुकथं लाःवनी धइगु ला भी नेपाःपिपिन्सं दकलय् सिउ ।

पिहां वक्वसित पुंगलम् धाःगु घ्यःजाथेंज्याःगु प्रसाद ब्वःताय् तयाः इनाच्चन । हानं पिने न्हाचः लाइन च्वनेत ३०० तका बियागु रसीद क्यनाः नैक्याःपाय्ग्वःगु लड्डु छगः छगः नं काये जिउ ।तिरुपति लड्डु धालकि नामं हे जाः । उकिंला थ्व कायेत नं उतिकं लाइन च्वनेमाः । नये नं दु, थये नं दु, जुल जिमि ला ।लड्डु ल्हातिइ लायेवं छँ लुमन । छँय् तक थ्यंकेमानि थ्व प्रसाद धकाः मतिइ तया ।

न्हिइ लाखौं दयेकेमाः जुइ, गनं वइगु छुचुं, खुवा, घ्यः अले मेगु छु छु । ग्वःम्हस्यां जक दयेकीगु जुइ व लड्डु अले गथेयानाः जक दयेकीगु जुइ । उकुन्हुतिनि लड्डु दयेकेगु हे न्हूगु कारखाना दयेकूगु धकाः छम्हस्यां धयाच्चंगु । थ्व दक्व थन हे छाये हइगु ध्यबां व्यवस्थित जुइ, थन वःगु ध्यबां गनं बाः वनीमखु, पशुपतिइ थें विदेशं वःपिं पुजारीत तयातःगु मद्दु थन । नईक्याः जक हे न्हिछिया छगू लाखगः छाये हइ हँ । अज्याःगु छाये हःगु ध्यबा व बस्तु हे प्रसाद जुयाः भक्तजनया छँय् छँय् थ्यनी ।अभ् थन वःपिन्त जा हे नकेगु व्यवस्था दु धाःगु न्यनागु । गन खः मसिउ, नयाच्चने ला लाइमखु, स्वये जक खंसां जिउगु । उलि नं जुइफुत । व्यवस्था बांलाःगुलिं हे जुइ मनूत थन वयेवं सकारात्मक जुयावनी, जीवनय् छुं बांलाःगु यायेमाः धइगु मतिइ तयावनी ।

पिहाँ वयाबलय् चान्हय् जुइधुंकल । अथेसां सुयां घनेम्वाः । थन ला चान्हय् न्हिनय् थथे हे गुलजार जुयाच्चनी । च्वय् वनाः द्यःगः परिसर छकः लुधंक स्वया । अन ला तुंछ्यः पाय्धंगु खुल्ला थाय् नं दु खनी । अले न्हयाक्व मनू वसां गबलें हुल मजू । अले भ्वः छुइगु लँ नं व्यवस्थित यानातःगु जुयाच्चन । अथे जुयाः ला अन तःहाकःगु चीहाकःगु भ्वः दक्व मिलेजुइ, लिपतय् द्यःयाथय् न्हयःने छकलं व हे भ्वलय् लाःवइ, दक्वं नापं हे द्यःया दर्शन यानाः लिहाँ वइ । न्यने दु कथं अन न्हिइ न्यय्द्वः निसें छगू लाख मनूत थ्यंगुयात सामान्य रुपं काइ । उलिमछिसित व्यवस्था यायेत अन व्यवस्थापक वा स्वयंसेवकत नं ला उकथं हे तयातःगु दु जुइ नि । तर जि अजू

चाल, थन भीथाय् थें तीर्थयात्रुत लाकां न्हयाये मजिउथाय् छु यंगूया बुट न्हयानाच्चनीपिं अले हतुमतुहकीपिं पुलिसत नं मद्दु, बन्दुकया सुरक्षा नं म्वाः अन ।

द्यःगः परिसरं पिहाँ वया, न्हयाक्व व्यवस्थित सां दुने कातुमतु काः । सासः ल्हाये थाकु । आः सर्गः छगूलिं थःगु यानाः छकः ल्हाः चकंका, जँ तप्यंका । छगू युद्ध त्याकावयागुति अनुभव जुयाच्चन । लसतां कुचुकुचु नकाच्चन । अन लुमन्तिया चिं न्यायेगु व खाजा नयेगु पसः दूगु थासय् वना । न्हयाथाय् वंसां हुलमुल । मनूत या मनूत । अन मनूतय् स्थानीय भाय्या प्रधानतां मन साल । उमि थःगु भाय् बाहेक मेगु छुं म्वाः । मेगु भाय् ल्हाइपिं दक्व पर्यटक । भीथाय् पशुपतिइ नेवाः भाय् ल्हाइपिं खनकि मेगु ग्रहं वःपिं थज्याःगु व्यवहार जुयाचवनी । येंदेय् भीगु, पशुपति इमिगु जुइधुंकल ।

पिने पसलय् च्या त्वना, जितः अनया मनूतय्गु इरुथिरु, सँ पाचुक्क खानातःपिं मस्त हालाच्चंगु, ब्वाँय्ब्वाँय् जुयाच्चंगु दक्व दृष्यं रोमान्चित यानाच्चन । स्वस्वं स्वयेमगाःनि । चिचिधंगु प्रसाद वा लुमन्तिया चिं न्यानाः सरासर पिहां वना । लितुलिनाः अले भाः क्वकायेफक्व क्वकानाः सामान मिइपिन्सं मत्वःतू । न्हयइपुसे नं च्वं उमिनाप भाःयानाच्चनेगु, बछिं बछिं भाः क्वकाःसां क्वानाच्चंगु चाइमखु ।

पिने तिरुपतितकया बस लुत, उकिइ च्वना वना । थन हे जंगलय् दुने धर्मगिरी धकाः तःधंगु वैदिक ब्वनेकू दु धाःगु न्यनातयागु । सलंसःदँनिसें बालाजिइ पुज्याइपिं द्यःपाःलाःत थनं हे तयार जुइ । जातं ब्राम्हण हे जुइमाः उपिं कन्हय्या धर्माधिकारीत, द्यःगःया ताःचाप्वाँय् घानातइपिं उपिं जक जुइखनी । थ्व पालय् ला मखुत, लिपा गबलें छकः स्वःवनेगु जुइ । थनया दकलय् तःधंगु जात्रा धाःगु ब्रम्होत्सवया बारे ब्वनावयागु । गबलें द्यवं हे सालधाःसा जि हानं थन थ्यनीतिनि जुइ, व अपार श्रद्धालुतय् दथुइ जिं थःत तंकेतिनि जुइ ।

हानं तिरुपतिं चेन्नाइ तकया मेगु बसय् वना । चछि बसय् । स्वघौंत्या पलख तकं फ्यमतुसे लाइनय् च्वनागु, अले द्यःयाथाय् घ्वातुघ्वाःगु । भ्वसुक न्हयः वल ।

चेन्नाइया थःगु होटलय् थ्यंबलय् आइतबाःया सुथसिया ४ ताइ जुल । घनेला दनेला । द्यंवंसा न्हयःवइमखु, दनाच्चने धाःसा फूगु मखु । वाथावाथा हे कन । पलख मिखा तिसिनाः लासाय् ग्वतुलाच्चना । गबाय्ती न्हयःवल जिं हे मचाः, न्हयलं चाःबलय् ला भ्यालं निभाः दुहाँ वयाच्चनेधुंकल ।

२०७४ साल्य ६५ वःगु के.मा.संघया बुदिया लसयप्त् जूगु “शेर लक्ष्मी महालक्ष्मी लक्ष्मी बहादुर” निबन्ध धेंधेंबल्लाः कासाय् सिरपाः त्याकूगु निबन्ध ।

साः व साय्मि

कामना मानन्धर
लाय्कूसाः यें

न्हाखें

नेपाः अधिराज्यया मंकाः क्यबय् हः व स्वा थें जुयाः हवयाच्चंगु साः व साय्मि स्वांफ्वःया मा दुने नेपाःमितयेगु राष्ट्रिय भावना, गौरव प पौरख नस्वानाच्चंगु दु । थन साः खँग्वःया अर्थ चिकं दयेकीगु थाय् खःसा चिकं दयेकीपिन्त सालमि वा साय्मि धाइगु खत । मूलतः भी नेवाः खल, मानन्धर खः, सामि खः अले साय्मि नं खः । साय्मितसें न्हापानिसें यानावयाच्चंगु पुखौली ज्या साल्य् चुं छायाः चिकं उत्पादन यायेगु खः । साः दयेकाः साः चले याइपिं जूगुलिं मानन्धरतयेत साय्मि धाइगु खत ।

साः भीगु संस्कृति

छगू इलय् साय्मि तयेगु सालं पिहां वइगु चिकं नेपाः गाल्य् ‘नये चिकं’या नामं अतिकं च्छाय् धुंकूगु जुल । विधि व्यवहार्य नं उलि हे छलये धुंकूगु खत । थौं नेपाः देया स्वनिगलय् ब्वलनाच्चंगु सभ्यता व संस्कृतिया विकास क्रमया च्चः मालावं वनेबलय् साः व साय्मि तसें दयेकूगु तूचिकं छता नं जीवन्त इतिहास कथं स्वाना वइ । अथे तुं साय्मितसें ब्वलंकूगु स्वनिगःया जात्रा, सभ्यता व संस्कृति साय्मि तयेगु जक मजुसे सकल नेपाःमितयेगु मंकाःगु राष्ट्रिय सम्पत्ति जूगु दु । गद्दी बैठकया न्होन ग्वरामत ग्वयेगु, कालभैरवया न्होन यःसिं थनेगु, कुमारी माजुया खतय् इलां प्यनेगु थेंया बललय् बौमत थिनेगु आदि भीगु गौरमपूर्णगु सांस्कृतिक म्हसीका खत । भीगु हे सांस्कृतिक गतिविधिं भः भः धाया च्चंगु लाय्कूयाति अन्तर्राष्ट्रिय संस्था युनेस्को या धलखय् विश्व सम्पदा कथं नं दुथ्याके धुंकूगु दु । थ्व हे लाय्कूया जःखः जक हेन नं बागूति दज.नं साः नां छुनातःगु साय्मितेगु थाय् बाय् (त्वाः) दु । थन छगू त्या दजनं मल्याक साः दु । अले

साः नाप स्वाना वइ सालमि वा साय्मि तयेगु प्रादुर्भाव ।

साय्मि त थनया आदिवासी, रैथाने । तर थथे खयाः नं थौं साः व साय्मितेगु म्हसीका गन थ्यन ? सः थ्वया च्चंगु दु । सः बुलुहुं स्वनिगलय् जक मखु स्वनिगलं पिने तक नं थ्वयाचवंगु दु । सः थ्वयां वा मनं तुनेवं जक नं कु मगाः । थः साय्मि जुयागुया बिस्कंया म्हसीका नं ब्वये फयेमाः । मखुसा साय्मि जुयागुया छुं हे सार दइमखु । खला स्वनिगः दुनेया साय्मितयेगु थःगु हे म्सीकाः दु, थःगु हे मूल्य दु । थःगु हे गौरव दु अले थःगु हे कथंया महत्ता नं दु । गुकिंयाना थौं मेगु जाति पाखें भीत न्ह्याम्हसिनं अःपुक हे म्हसीका कायेफु। भी साः थुवा खत । तर पिनेया साय्मितसें मथीथीइ कारणं यानाः थःगु म्हसीका स्वनिगलय् बिस्कं तयेमफुत । पिने साय्मित दु, दति । तर अन इमिगु साः म्हो जुजुं वनाच्चन ।

यें देय्या हे खँ का स्वये । साः या नामं हे नस्वनातःगु लाय्कूसाः, न्हूसाः, फल्चासाः, दैसाः, चसाँद्व तकं तू क्यलाः चिकं दयेकीगु ज्या म्हो जुजुं वना च्चन । न्यनातयाकथं न्हापा साय्मि तयेगु छेखा पतिं धयाथें हे साः दुगु जुयाच्चन । न्यागु च्यागू साः मदुगुला त्वाः हे मदुनं । लाय्कू साल्य् जक हे नं स्वंगू साः दुगु खः, ध्याक्वसाः, दत्थु साः व कुमारी साः । कुमारी साःयात सरकारी साः नं धायेगु याः । तर थन ज्याय् छ्यलावया च्चंगु साः तकं बन्द जुइगु अवस्थाय् थ्यने धुंकूगु दु । थँहिंति, तंलाछि आदिथाय्या साःला गुलि न्हो हे बनद जुये धुंकल । गुलि मेमेगु साः नं स्वस्वखकं मदया वन । गुलि साः त्वाः छँय्. परिणत जुलसा गुलि साःलय् छँ दने धुंकल । साः म्हो जुयाः वनीगुया अर्थ सामान्य साय्मि जीवन हनाचवंह नेवाःयात साय्मि ज्यां बच्चित याइगु खँ जुल । थःगु संस्कृति थःगु न्हाय् थःम्हं हे ध्यने थें या खँ जुल थ्व । खः भीसं

चिकं दयेकेगु साःलय् आधुनिक प्रविधि दुथ्याके मफुनि । समयानुकल कथं गुकथं हिइका यनेगु खः थुके पाखे ध्यान ब्यूगु खने मदुनि । भीगु संस्कृति, भीगु रितिरिवाज धकाः मिखा तिस्सिना पुलांगु प्राविधियात न्हाका च्वनेगु नं पाय् छि मजू । साःया महत्तायात वैज्ञानिक ढंगं आत्मसातयाना दने दःसा उकीया मू वनी । ल्यनी । मथूपिसं थौ.छतकं साःयात इतिहास कथं हे म्वाका तःगु नं दनि ।

साः भीगु पौरख

विश्वया न्हागथु समाजय् च्वपिं मनूतय् नं थःथःगु कथंया संस्कृति दु । मानव मूल्य व मान्यतायात कःधानाः थःगु हे परम्परा न्हाका च्वंगु दु । अथे तुं साय्मितय्सं नं पुर्खा, आज्ञा, अजिपिसं थःगु समाजयात सुसंस्कृति कथं न्हाकेया लागि लः, फय्, बुँया उत्पादन, धार्मिक, सामाजिक, आर्थिक दृष्टीकोणं मू दयेका स्वनावंगु साः थौतकं भीसं न्हाका वया च्वनागु जुल । जुइफु, कन्हेया जीवन क्लिष्ट जुयाः वं वं थःगु पुर्खानिसं न्हाका वयाच्वंगु साःया मूयात लुमंका च्वनेगु फुर्सद मदया वनेफु । थौकन्हेये हे नं साः गथे यानाः दयेकेगु ? छु छु ज्वलं माः ? अदि खँ स्यूपिं यक्व मनूत मदय् धुंकल । भी पुर्खा तसें स्वना वंगु साः खालि ई छ्यायेत वा भव्ये नयेत जक दयेका थकूगु ज्याकुथि पक्कां मखु । साःया थःगु हे महतव दलु । थःगु हे मान्यता दु । गन प्रकृतिनाप भलय्पुनाः समाजय् च्वना च्वपिं साय्मितयेगु बैज्ञानिकता, स्वास्थ्य दायक लः फय्नाप न्हानाः म्वाये फौगु जीवन दु । मसुचुकुसे धायेगु खःसा साय्मितसें सियातःगु चिकनय्. म्वासां निसं सीबलय् तक यात माःगु सामग्रीया अनुभूति दु, आनन्द दु । थन जीवन न्हाका च्वपिन्त जक मखु, समाजया लागि व परिवारया लागि थःगु जीवन फुकावपिं पर मात्मा तयेगु मोक्षता दु । लिसं वइगु पिंढीया नितिं बांलाःगु सांस्कृतिक समाज नं दु ।

थुकथं नेपाः समाजय् साय्मि तयेमात्रां हे छगू बिस्कंगु म्हसीका व विशेषता न्हाःने दंवेगु जुल । दुसुया नितिं नयेत, ब्हीत, च्याकेत, अले बुसां सीसां मदयेक माःगु तूचिकं दयेकीगु साय्मितयेगु साः यात न्हाब्वये खन, न्हाब्वये फत । साः धाये मात्रां हे मुख्य तया चिकं दयेकीगु प्रविधि, कालिगिढी साः थुवा तयेगु सहकारी व्यवस्था, साः नाप स्वापू दुगु थितिरिति, विधिविधान, आस्था, विश्वास, पुजाआजा, थीथी द्यःतयेगु थापना, साः पाखें उत्पादन जुइगु चिकं, खौया

वितरण व्यवस्थापन आदि स्वयेबलय् साय्मितयेगु अक्कल, बुद्धि, प्रविधि, सीप अतिकं च्वन्हाःगु खनेदु । राष्ट्रयागु उद्योग उन्नतिया ख्यलउ तकं साय्मितयेगु प्राविधिक, यान्त्रिक ज्ञान उच्च व स्तरीय विधि जुयाब्यूगु दु ।

साःया लेखा जोखा

यै, यल, ख्य, थिमि, सक्व, किपू, मच,छेगां, भोदेय् आदि नेपाःया गन गन साय्मित दु अन अन इमिसं साः दयेकाः चिकं उत्पादन यानाः थःगु व्यापार ब्यवसाय् याना वयाच्वंगु इतिहास साक्षी जुल । यलया खोकनाला तूकिंया नितिं अति हे प्रसिद्धगु थाय्. खत । ख्वपया छगु बस्डि प्यखेरं साःया सालं घेरेय् यानातःगुलिं उगु बस्तिया नां हे साकोलान जुयाबिल । अन या ऐतिहासिक सफत खः, - थथुसाः, क्वथुसाः, गोमाधिसफ, तापा लाछिसफ, व तेखादो साः । थथे हे थिमिइ नं निथाय् प्यथाय् साः दुगु खत । जलखु व शिवालय् साःला यक्वसिनं स्यूगु हे साःत जुल । थन जलखुया साः छँ धाःसा बच्छि दुनाच्वंगु अवस्थाय् दु । अयूनं अनं चिकं न्यानाः मीगु ज्या जुयाच्वंगु दनि । थथे हे भोदेय् मुस्या साः, लहुसाः, बुरसाः लापांसाः, कोमाः सा, धल द्वैसाः, मलाःसाः, क्वःनेसाः (निगू) दथुसाः, क्वथुसाः (निगू) ख्वाउँसाः, न्हूसाः, उपसाः व ध्वाखासाः यानाः १८ गू साःत दुगु खत । साय्मित थन थःथःगु पाः वलकि थःथःगु सालय् चुं छाः वनी । थ्व थनया साय्मितयेगु मूलय् ज्या खत । भोदेय् सांगायाल तैल्यशाला धयागु हे नं छगू थाय् दुगु खत । साः यक्व दुगु गां जूगुलिं नं थ्व थाय्या नां साःगां, लिपा, सांगा जूवंगु धाइपिं नं दु । तर फुक्क थाय्या सालय् धरसा एकरुपता मदु । साःया संयोजन पक्ष थाय्बाय् स्वयाः पाना च्वंगु दु ।

साःया संरचनाः

साःया संरचना छगू अति हे दक्षतापूर्ण व वैज्ञानिक पद्धति खत । साःया संचालन विधि साप हे मिलय् जुइक यानातःगु खना । सःस्यूपिं कालिगढया बुद्धि हे थ्व ज्या सम्मइ जूगु तायेका ।

नीप्यकुति हाकःगु व भिन्त्याकुति ब्यादुगु छगू माथ्रं वंगु थाय्या प्यखेरं अंगः दनाः लुखा खापा इयाः, थाय्थासय् ग्वाखंप्वाः तयाः सुपाँ चिनातःगु चपाहः दयेकाः यान्त्रिक ज्या यायेगु कथं विविध सामान ज्वरे याना दयेकातःगु थ्व छगू साय् मितयेगु पुखाएँलि कार्यशाला खत । गुकियात भीसं साः धायेगु यानावयाच्ना । थन न्यये फाति न्हांगु छगः तगवःगु छँग्यात

दालु, न्ह्ययेकुति हाकःगु स्वपु कुतियात धूयायेत स्वापुकुति लिसें खौ कुति प्वाल्य् लाक्क सालेत कुति माला दइ । गुकुत्या हाकःगु ततःग्वःगु निगः गंलय् क्वय् च्वय् कवसिं तयाः छखे काकाः तःसा मेथाय् पतिइ तफिगु लासा सिं लानाः निगःगं दिकाः छँगूयातु नलिखितपतं चिनाः भैलःद्यःया रुपय् थापना याना कगु छगः तग्वःगु ल्वहँतय् चिनातइ । थ्व छँगूयात नलि खिपः यात नागया रुपय् दुरु छाइगु चलन नं दु । थन हे न्याकुति हाकःगु कुसां छपु नं धस्वाका तइ । गकु हाकःगु गं नापं नलि खिपतं चिनातःगु यःमह बँय् लिक्क सालेबलय् दीवंगु थाय्या च्वय् अंगलय् निखेपतिइ नीकुतिहाकःगु निगः अंगलय् दिका तःगु निगः भ्यःसिलया क्वय् हुसुलुं चुयकाः निपु ओल खिपः चिनातइ ।

यःनिंदीथाय् गंलय् छध्वः गाःम्हुयाः ग्वल्लाःगु सिं छगः थुनाः तइ । व न्यासिं लय् दी वनीगु साःया कार्य सञ्चालन प्रविधि गुगु दयेकाः तल व साय्मि तयेगु तःधंगु कालिगढी खत । छायेधाःसा कुतां स्वाहान. गयाः थःमय् चिनातःगु ओल खिपः ज्वना प्यम्ह न्याम्ह मनूतसें सालीबलय् यःम लंलय् लाःवनी । उकिया च्चका व हे न्यासिं मय न्याक्क दीवनी । यःमया च्चका व हे ग्वल्लाःगु सिं गालय् दी वनाः न्याइ गुलिं थ्व यात न्यासिं धाःगु जुयाच्चन ।

न्यासिंस दीवनी बलय् निगः गंयात कक्ताकू नलिखितपतं चिनातइगु जुल । गंनिगःया बिचय् चुं, खौ तयाः स्वथतनातःगु पूयात क्वात्तुक्क काकाः तइबलय् तिसिना हःगु चिकं क्वय् लानातःगु सुपासिइ लानाः अन हे ज्वरे याना तःगु हितिं बाः वनाः क्वय् पकयातःगु कुलखय् (छयंगूयागु थलि)य् चिकं फुकं मूवनीगु खत । साःयात माःगु मेगु हलंज्वलं कथं तप्वाःगु भुतू छप्वाः, तग्वःगु भाजं छगः, चुं बलायतयेत सिया अधि छगः, चुं पुनाकायेत च्वाफि छफि, चुं मनाः भाजनय् तयेत दाला छगः, ५६ पाः चीहाकःगुछपु तुचाकपि, खौ अपुक पुना कायेत, (लिकायेत) पूलय् दुने स्वथनातयेत छपु गिं खिपः पुलाय् दुने ग्वलेत ग्वल्लाःगु कथि छपु नं माःगु जुल ।

साः प्रतिा धार्मिक आस्था

सालय् प्रयोग जयावयाचवंगु विविध ज्वलंयात विभिन्न देवी देवता कथं नं मानय् याना वयाच्चंगु दु । थाय् थासय्, ग्वाखं प्वाल्य् विविध द्यःत थापना यानातःगु दु । थन आग्रद्यः, दु, भैलः द्यः दु, गणेद्यः दु, विश्वकर्मा द्यः दु, आचिं द्यः, भुलुमाभालु द्यः आदि आदि द्यःत दु । सालय् आगं द्यः

नं दुगुलिं मेपिन्त हतपति थन दुकाइमखु । थन याचिंद्यः दुगुलिं फुकी सं सिनाः दूमाल धाःसा नं थन वये मज्यू धाइ । प्रत्येक सालय् स्थापना यानातःम्ह भैलः द्यः ला साय्मितय्गु इष्टदेव हे खत ।

भोदैय्या सालय्. आगं द्यः दुगुलिं आगं जा छाइगु खँ नं पुलांगु गोवाल वंशावली उल्लेख जुयाचवंगुद । आगं जा सम्भवत भोदैय्या सालय् जक छाइगु जुयाच्चन । थन गंया विचय् खौपा काकीथाय् धाःसा स्वथाय् स्वक्वः आगंजा छायेमाः । भोदेया विद्वान स्व. मोहनलाल खिं मानन्धरया धापू कथं स्वथाय् आगं जा छायेगुया अर्थ स्वम्ह द्यःत ब्रम्हा, विष्णु व महेश्वरयात अर्पण याःगु खँ जुल । बौद्ध धर्मावलम्बितसें थुलियात बुद्ध, धर्म व संघयात लुमंकूगु विचाः प्वंकूगु दु । थ्व पाय्छिगु खँ थें ताया । छाये धाःसा पुइ खौतया काकीगु खत । खौ काके धुंकालि चिकं व खौया सृष्टी जुइ । सृष्टी याइम्ह ब्रम्ह जुल । खौपा गाक्क मकाःतले गंसं च्वंगु पु थ्वइत रक्षा याना तइ । सृष्टी यात रक्षा याम्ह विष्णु जुल । अले खौपा लिकायेत गिं खिपः छपु पुइदने स्वथना तइ । थ्व महेश्वर जुल । छायेधाःसा थ्व खिपतं सृष्टीया चक्र चाःचाः हीका च्वनी । थुकथं खाचैचु बीज खत । बीज बुद्ध खः । पुं खौचुयात थःगु प्वाः थय् रक्षा याना तइ, थ्व पुं गर्भ खः । गर्भ धर्म खत । खौ काके धुंकाःलि पुखं खौपा लिकाइ, थ्व खौपाया (मचाया) जन्म जुल । थ्व स.घ खत । थुकथं थन ३३ कोटी देवा देवीत दु धयागु छगू धापू नं दु । साय्मितसें साः द्यःयात पुज्याना भव्य नयेगु चलन निथाय् प्यथाय् थौं नं ल्यं दनि ।

तर हिलावंगु इ लिसें पुलां पुलांगु साः धमाधम मदया वने धुंकल । गुलिसिनं मिया छँ दयेकलसा गुलिसिनं ब्या पार्तिक केन्द्र दयेकल । थुकियात आधुनिक साय्मितसें पौराणीक साःया अवमूल्यन/अपमान यात धायपिं नं दु । मनुतसें थःगु पुर्खाया उदम स्थल लुइकेत, सिइकेत लखांलख दां फुका उखे थुखे ब्वहाँ जुइ । भी साय्मितसें धाःसा पुर्खायागु गौरव पूर्णैगु साः तर्क तंका च्वन । न्हंका च्वन । थुखेपाखे भी साय्मितय्गु ध्यान वंगु मदिनु । न स्थानीय निकायया नं सरकारया हे मिखां चाःगु खत । थुकियात गुलि साय्ति बेरोजगार जुयेमाल । भीसं ज्यादिकूगुया प्रत्यक्ष लबः विदेशीतसें कयाच्चन । थीथी ब्राण्डया चिकं नेपाः दुतहयाः ब्यापारी तसें थःगु भंगः थनाच्चन । करोडौं तका विदेशी

यात लःल्हाना च्वन । देश आत्मनिर्भर जुयेगु त्वःता परनिर्भर जुयाचवन । विदेशमुखी जुया च्वन । गुकिं याना ब्यापार धया, न्हिया न्हिथं अप्वया वया च्वन । थथे जूगुलिं नं चलयुयाच्वंगु साःयात ग्वाहालि यायेगु । स्यनाच्वंगु दुसा भिंकेगु । राष्ट्रिय उद्योगयात तिबः बिइ नु । छुं मखुसां नमुनाया रुपय् जूसां छगू निगू दर्जन साः हाकरं बांलाक चले याना क्यनेगु ई वःगु दु । केन्द्रीय माननधर संघया ध्यान नं साः म्वाका तयेगु पाखे क्वसाय् माःगु आवश्यकता खना । साय्मितसें परम्परानिसें भाग चलन यानावयाच्वंगु मूमि व प्राकृतिक स्रोत साधनया इमिगु अधिकार स्थापित याय कथं साय्मि तयेके दुगु ज्ञान, सीप व प्रविधिइ 'प्याटेन्ट राइट्स्' या प्रत्याभूति कयातयेगु बांलाः जुइ । भीगु संस्कृति, भीगु गौरव, भीगु लिधंसा, भीगु पौरखयात भीसं हे ल्यंकेगु मस्वःसा मेपिसं ल्यंकः वइगु खँ हे मजुल । साः मन्त धाःसा साय्मित न्हापा छु खः, सु खः ? गुजोपिं खः : धैगु दसि नं तनावनीगु जुल । ल्यनी मखुगु जुल ।

धमनां साय्मि व जंगबहादुर

साय्मितयेगु खँ ल्हाये बलय् ल्वःमंके मज्यूम्ह छम्ह साय्मि खः, मरुत्वाः ग्वाळेमुगः दैसाःया धमनां साय्मि । अर्थात वि.सं. १९१६ पाखेया ज्ञानमणी नेपालया 'नेपाल निरुक्त' सफुलिइ 'सीमा अधिकृत सुब्बा धर्म नारायण' धकाः सम्बोधन यानातःम्ह धर्म नारायण साय्मि । साःनाप सम्बन्धित खँ जूगुलिं इतिहास छत्वाःचा कुलेगु थन सान्दर्भिक ताया । गथे मल्ल जुजु श्री निवास यात बुँगद्यःया काय् तकं धाइपिं दुसा अथे हे धर्म नारायणयात मरु गणेद्यःया अवतार कथं काइपिं नं दु । थन स्वाये त्यनागु खँ खः, मरु गणेद्यः, जंगबहादुर व धर्मनारायणण स्वापू ।

यलया फिलाटेलिष्ट भाजु केशवमान मुल्मीजुं संकलन यानातःगु छगू सरकारी पौ कथं सिंह सतःया पसल्यातयेके बाःकयाः मरु गणेद्यःया पुजा यायेत व जात्रा न्हाकेत श्री ३ महाराज जंगबहादुर धर्म नारायणयात उगु सतःया तैनाथ हे बिया थकूगु खनेदु । अथे हे यँ देय्या क्वथुसाः (फल्चासाः त्वालं दक्षिणपाखें लाःगु मल्लकालया साय्मि लानीनाप स्वापू दुगु तर न्हनावने धु.कूगु साः) दैसाः, फल्चासाः, न्हूसाः, तंलाछि साः, थँहिति साः, यपुतालसाः, (यःसिं नापा स्वापू दुपिं चसाँद्वया साय्मितयेगु मरुहिति च्वये च्वंगु साः) व वंतुसाः नांयागु च्यागू सालं हिति चोकया तूकया च्वं छायाः रकमया रुपय् चिकं पुले माःगु पुलांगु थिति मदया वंगुलिं

उकिया पलेसा उगु हे च्यागू साःया रकम मरु गणेद्यःया गुथि तया धर्मनारायण साय्मियात लः ल्हाना ब्यूगु खँ विक्रमीय वर्ष १९१० यागु भाजु मुक्ति नारायण मानन्धरजुयाके दुगु छगू लालमोहरया फोटो प्रतिलिपिइ च्वयातःगु दु । थुकथं जंगबहादुर तकं साः साय्मितयेगु हे प्रमाणित यानाः थकूगु दसि जुल थ्व ।

तलेजु भवानी नापया स्वापू

थथेहे साः व साय्मि सम्बन्धित मेगु कुचा छकू नं न्हाथने न्हापा जुजु महिन्द्र मल्ल न्हाबलें ख्वपय् वनाः तलेजु भवानी दर्शन याना बिज्याइम्ह जुयाच्वन । छन्हु जुजुया म्हागसय् वयाः तलेजु भवानी - 'न्हापा रत्न मल्ल हे थःत कान्तिपुरय् स्थापना यानातःगु दु । व थासं ख्वप खने दयेक तःजाया जिगु देगः दयेकाः जितः आव्हान या । जि अन हे वये ।' धया बिज्यात खः ।

जुजु महिन्द्र मल्लं म्हागसय् खना कथं यँया तलेजथुभवान बिराजमान याकेत ख्वप देय् खने दयेक यन्त्राकारगु तःजाः देगः दयेकेगु उजं जुल । तर सुं खलः पुचःया मनूतसें देगः दयेकेगु आँट याये मफुगु उगु इलय् साय्मि समाजया थकालिं थः दाजुकिजायाके सललह कासें जुजुयात बिति यात - 'महाराजं जिमित विश्वास याना बिज्यायेगु खःसा थ्व देगः जिमिसं दना बिये ।'

धया गथे साय्मितसें दयेका नं क्यन ।

देगः खनाः जुजुं 'छिमिगु ज्यां जि खुसि जुया । जिं यानां ज्यूगु वा बियां ज्यूगु छिमित छु माल ? धकाः उजं जुयेवं थकालिम्ह साय्मि बिति यात । 'जिमिगु मूलगु लजगाः धयागु साःलय् चुं छाया चिकं उत्पादन यायेगु अले व हे लजगाः ज्वनाः जर्जिका न्हाका वया च्वनापिं खः । जिपिं । अथे जूगुलिं देवी तुलजा भवानीया देगलय् गुबलें मसीगु अनन्त मत च्याकेगु जिमित उजं बिया बिज्याःसा अन मत च्याकेत माःगु चिकं फुकं जिमिसं बिये । थुलि हे जक फवने महाराज ।'

जुजु पाखें 'ज्यू' धयागु उजं वल । उबलय्निसें अले थौकन्हे केन्द्रीय मानन्धर संघया रेखदेखय् लछिया छकः वइगु कृष्णपक्षया चःद्वेकुन्हु तलेजुइ मत चयाकेगु ज्या साय्मि समाजं लय्लय्पति न्हाकावयाच्वंगु दु ।

लिखं

थुज्वःगु अविष्करणिय उदाहरण दूपिं भी साय्मितसें थःथाय् दुगु साःयात फतले भि.काः न्हाका यंके माःगु

आःवश्यकता दु । साःया बारे मस्यूपिन्त कन्हे थ्व हे नं छगू तःधंगु लिधंसा जुइ । थुगु मिखां स्वयेबलय् साः साय्मितयेगु छगू धरोहर खः । साय्मि जुयाः नं साय्मि संस्कृति पाखें तापाना च्चपिनिगु नितिं थ्व छगू ज्वाला न्हाय्कं जुयेफु । लुमंके, साःया लक्ष्य खः, भिंगु चिकं दयेकेगु अले चिकं दयेकीपिं साय्मितयेगु जीवनस्तर थकायेगु खत । इमिगु संस्कृति म्वाका तयेगु खत । नापनापं साय्मि परिवारयात छप्पं छधी याना एकाताबद्ध याना तयेगु नं खत । विज्ञानं न्हियान्हिथं प्रगति याना वयाचवंगु थुगु इलय् बाज्या बराजुं स्यना थकूगु, क्यना थकूगु मार्ग दर्शनया लिधंसा कयाः साःयात समय सापेक्ष सुधार याना यने फत धाःसा साय्मि जाति यागु साः संस्कृति नेवाः सामाज्य् गयसुग्यं ब्वलना वनीगुया ल्यू ल्यू विश्वया न्ह्योने नं भीगु म्हसीका लुमंके बहकथं ब्वये फइगु आशा याना । साय्मितयेगु सालं पिहां वइगु चिकंयात देश देशान्तरय् निर्यात याये फुसा ब्यापार ब्ववसाय च्चन्हायाना नेपाः राष्ट्रयागु हे गौरव अभिवृद्धि जुइगु भलसा कया । अस्तु ।

लिधंसां सफू

१. बज्राचार्य, धनबज्र - लिच्छिवीकालीन अभिलेख - नेपाल एसियाली अध्ययन संस्थान - वि.वि.वि. आषाढ)
२. मानन्धर, जीतबहादुर - 'देवात्मा लिङ्गो तथा ध्वजा' (थिलाथ्व मासया मानन्धर क्यालेण्डर - २०५८)
३. पंगेनी, डा. भवेसर - नेपालको आर्थिक इतिहास, आर्थिक प्रशासनको सन्दर्भमा साहु धर्म नारायण (२०६८ माघ १५)
४. मानन्धर, ज्ञानकाजी खिं - 'बनेपा सातगाउँ' - प्रकाशन सुखवेती मानन्धर (२०६७ जेष्ठ)
५. मानन्धर, राजु (मालिक) - 'साकोलान एक चिनारी' (२०६१ चैत्र)
६. मानन्धर, तीर्थ नारायण - 'यःसि' केन्द्रिय मानन्धर संघ स्मारिका (ने.सं. ११२९)
७. Wright, Daniel - *History of the country and the people* - Cosmo Pablication New Delhi - 1989 AD)

बिचाः हायेका

:j = 8f= s [0f dfgGw/
t ffl5

sfblo dfgGw/ ; 3of khfDx ; efkl t
efh'Gx5gf/fo0f dfgGw/
-slh, tMvf5JvnM
lbj ut hbfbuln-ebDx]; of lgj fof sfdgf
of; JarfMxfo}f .

केन्द्रीय मानन्धर संघ
छत्रपाति, चाकलाःदबू, येँ

बिचाः हायेका

:j = tly {gf/fo0f dfgGw/
nfo\$," fM

sfblo dfgGw/ ; 3of khfDx ; efkl t
efh'kbdaxfb/ dfgGw/
-; fSj nf,HZj /fql uly_
lbj ut hbfbuln-ebDx]; of lgj fof sfdgf
of; JarfMxfo}f .

केन्द्रीय मानन्धर संघ
छत्रपाति, चाकलाःदबू, येँ

नेपाःया संस्कृति, धार्मिक ज्याभवः,
ऐतिहासिक व पुरातात्विक विषयसं
संरक्षण व सम्बर्द्धनया लागि
अनुसन्धानमूलक लुमन्ति पौ 'यःसिं' यात
सफलताया कामना यासैं

मिंतुना ।

Buddha Automobiles

Kuleshwar, Kathmandu, Nepal, Ph : 4280217

Binod Kumar Manandhar
9841090395

Dinesh K.C.
9841225765

Bolero, Scorpio, Maximo, Xenio

207, D.I. Ace, Sumo, Safari, Xenon

नेपाःया संस्कृति, धार्मिक ज्याभवः,
ऐतिहासिक व पुरातात्विक विषयसं
संरक्षण व सम्बर्द्धनया लागि
अनुसन्धानमूलक लुमन्ति पौ 'यःसिं' यात
सफलताया कामना यासैं

मिंतुना ।

Jeevan K. Manandhar
Cell: 9851060235, 9818147537

Deepak K. Manandhar
Cell: 9851051287

रिलायन्स अटोमोबाइल्स RELIANCE AUTOMOBILES

कुलेश्वर, काठमाडौं, फोन: ४२८०१९४

केन्द्रीय मानन्धर
संघया नीच्याक्वःगु तःमुंज्या
तःजिक सुथांलायेमा धइगु मनंतुसैं

मिंतुना

देछाया चवना ।

SHANTA DAS MANANDHAR
9851036597

NEW CHAMUNDA TRADERS

KALIMATI, KATHMANDU, NEPAL
TEL: 4276071

Dealing in: Cement, Sanitary Ware,
Tiles, G.I. Pipe, PVC, CPVC & PPR Fittings etc.

केन्द्रीय मानन्धर
संघया नीच्याक्वःगु तःमुंज्या
तःजिक सुथांलायेमा धइगु मनंतुसैं

मिंतुना

देछाया चवना ।

Gautam Manandhar
Mob.: 9813200300

Bishal Manandhar
Mob.: 9860090122

B. G. Auto Parts

Kuleshwar-14, Kalimati, Kathmandu
Phone No.: 01-5165115

मोटर

शशिकला मानन्धर
यें ।

थनिं भिदँ न्ह्यः सिलाई स्यं वनाथाय् म्हसियम्ह भुनेश्वरीया म्हाय्या ब्याहा भ्वजय् वनागु । द्यः तुइसे हे च्वनिं । अथे सां न्हापनं वनाः भ्वय् नयाः याकनं लिहां वयेगु जिगु बानि धुइधुंकल ।

भवय् सःतूगु यलया छगू पार्टी प्यालेसया लुखाय्सं भुनवेश्वरी व वया श्रीमान दनाः भ्वय् वःपिंत लसमुस यानाच्चन ।

‘ज्वज्वलपा’ भुवनेश्वरुया श्रीमानयात न्हाबलें थें जिं निपा ल्हाः प्यपुंकाः धया ।

वं नं अथे हे यानाः ज्वज्वलपा धाल । भुवनेश्वरी धाःसा थःगु बानीकथं जितः घय्पुयाः जिगु न्यताः नाप थःगु न्यताः ल्वाकल ।

इमिगु लिउनेसं सिलाई स्यनाथाय् हे म्हसियम्ह उर्मिला भचा मछाः पहलं दनाच्चन, जिं वयात नकतिनि खन । जितः खनेवं व न्हिलाः थुखे वयेवं काचाक्क जिगु ल्हाः ज्वन ।

भिदँ न्ह्य तक उलि मल्ह्वंम्ह, न्हापा मचा बूबलय् तकं पति मल्ह्वं धका खँ कंम्ह उर्मिला आः धाःसा गःपः खनेमदयेक प्वात्याप्वात्या ल्हवनाच्चन । ख्वाः नं पाःगु जूसा म्हसीके हे मफइगु जुइ ।

भुवनेश्वरी जिमित दुने व्वनार्यंकल । तकूगु चुकय् स्नाय्कस् नयाच्विपिं न्याम्ह खुम्हति जक दत । चुकया छकुनय् दबू दयेकातःगु दु । व दबुलिइ भमचा जुयाः फ्यतुनाच्चंम्ह थः म्हाय्यायात भुनवेश्वरी जिमित म्हसीका बिल । भमचित ध्यबा तयाहयागु खाम छगू विविउँ ‘भिंतुना’ धया । थौंकन्हय् व्वनापतिइ ‘जिन्सी सामान हयामदीत यनाप दु’ धकाः नं च्वयेगु चलन दयेधुंकल । भुवनेश्वरी बीहःगमु व्वनापतिइ नं अथे हे च्वयातःगुलिं जिं खामय् ध्यबा तयाहयागु खः । मुखसा जिगु छँय् पसः बालं च्वंच्चिपिनिगु पसलं हे क्वसः न्यानाहयेगु ।

ल्वःवनापुसेच्चंगु धयधइगु थीथी ज्वलं दु । क्वथाय्. समाः यायेगु ज्वलं, हे दकलय् खप्वः दु । दयां छु याये । जिन्सी हयेमेत धायेक धायेक अतेरी जुयाः गये सामान ज्वनावने ? तसकं मछिनाः जिं खामय् ध्यबा तयायंकागु । भ्वय् वनेगु वसतं पुनाः न्हाचः छँ न्ह्यःने बस पियाच्चनाबलय् पसलय्. च्वंच्चंम्ह साहुं खनाः स हे सःतल ।

छाय् सःतागु धकाः न्यनां ला गिफ्ट कयादीगु मखुला धकाः तीजक न्यन । जिं बाध्य जुयाः ‘म्वाःल, ध्यबा हे बीत्यना ।’ धकाः धायेमाल ।

दक्वस्यां ध्यबा बीगु चलन यातकि जिमिसं थज्याःगु पसः मतःसां जिल ला धकाः वं न्यंकल । वयागु खँ न्यनाः छुं लिसः बियामच्चना । लिसः बियां छु याये ? थःगु छँक्वय् हे पसः तयाच्चंम्ह मनू लात ।

मेपिं भ्वय् वःपिंसं भुनवेश्वरीयात नतुबलय् जि उज्यां वना । उर्मिला नं जि नापनाप वल । वं विगु ल्हाः मत्वःतू । ‘स्व ले, जिं ला न्हाच हे दुहां वयाः भमचित खाम बीधु । जिमि श्रीमानयात मसःतु स्वले । याकःचा भ्वय् वयेमछूम्ह जिन । बीमाः थाय् जूगुलिं जक वयागु । याकःचा वयेमालाः गज्याःगु आपत जुल । मछाःमछाः हे वजया । भुवनेश्वरीं मखंक भ्वय् मनसे फन्नेले बिसिउँ वनेत्यनागु । । छ खनाः जक बिसिउँ मवनागु’ उर्मिलां न्हिलाः धाल ।

उर्मिला खँ न्यनाः जि न्हिला । जिपिं चुकय् वनाः ‘जितः नं छम्ह जक सःतूगु खः, याकःचासां छु जुल ले ? याकःचा भ्वय् वयेगु छं नं बानि याःसा जिउ ।’ च्वाक्क जिं वयात सल्लाह बी लात ।

‘म्हाः जि याकः चा । भ्वजय् जक मखु गनं नं वनेम्हाः । न्हाथाय् वंसां जिमि श्रीमाननाप वनेगु । स्वले भीत भाजु मय्जु निम्हं सःते म्वाःला ? न्हाचः गपाय्च्चः बोर

जूगु । आः छ पासा दत । अलय् भी नापं वने न्हि' उर्मिलां आलु चिप्स ननं जितः पासा थ्वल ।

'जू ज्यू' नं प्रहइड मशरुम छकू ननं धया ।

अबलय् निम्हतिपू सायद नकतिनि ब्याहा याःपिं च्वं, इपिं जिमिगु न्हःनेसं फ्यतुतवल ।

'स्वले, जिमि श्रीमाननाप भव्य वने दुसा गुलि न्हइपुसे च्वनीगु' उर्मिलां यीमत स्वस्वं चिसलं धाल ।

भुवनेश्वरी छाया छम्ह छम्ह जक सःतला धकाः जिं धुकमां यानागु दु । उर्मिलां यायेमफगु खनाः जि अजू चाल । वं वया श्रीमान जक लुमंकाच्वंगु खनाः जि सुम्क च्वनेमफुत ।

'भुवनेश्वरीया पासापिं यक्व दु । त्वाः, स्कूल, क्याम्पस अफिस व छगू मिसा पुचःयापिं दक्वसित भाजु व मयजु धकाः निम्ह निम्ह सःते बलय् सछिया निसः दइका । धइगु मतलब डबल जुइ । भी ला सिलाई स्यंवनाथाय् जम्मा स्वला तक जक पासा जूपिं, व नं भिदँ न्हः । भुवनेश्वरीं भीत छम्ह छम्ह जकसां लुमंका सःतल धा रे ।' उदार भावं धया ।

'भाःत दुपिंत धइगु छम्ह जक सःतेगु मिले मजू निम्ह हे सःतेमाः' उर्मिलां जिदि याये थें यात ।

थुबलय् जितः क्याम्पसया छम्ह मिजंम्ह पासां नतूवल । वं 'भुवनेश्वरी जिमि तःबाःया म्हाय् तता' धाल । अले वं वया तिरिमयजुनाप म्हासीका बशीत हुंकेन छकः नजु धाल । वनाप वनेत जि मेचं दना । वनेत्यना ।

'स्वले, जितः याकःचा च्वनेमछू धया । जितः त्वःता छ गनं वनेमते' उर्मिलां जिगु परसिच्चः ज्वनाः धाल ।

'अयूक जक नतुयावये, खँ ल्हानाचवने मखु', जिं उर्मिलायात स्वयाः धया ।

'म्वाः, छ गनं वनेमते । इमित हे थन वा धा' उर्मिला जिदि यानाः धाल ।

जिगु परसिच्चः वं त्वः हे मत्वःतू । पासा न्हिलाच्वन । पासायात ल्हाः भाय् यानाः लिपा नापलाये धया । खँ थूमह पासा न्हिलाः उखे वनाछवत । जि मेचय् फ्यतुना । स्नायूकस् ननं भव्य वःपिंत स्वया ।

'छ न्हाचः छुकी वयागु ?' उर्मिलां न्यन ।

'साभा बसय् वयागु । बस बालाजु बसपार्कनिसें यलया लगंख्यःतक यंकी' जिं च्वाक्क बसया रुट नं कना ।

'बसय् वयागु ?, छाया छिमि मोटर मदुला ?' उर्मिलां मिखा तग्वयूक कनाः न्यन ।

'मदु'

'छं स्कुटर मदुला ?'

'मदु'

'छंगु मदुसा छिमि श्रीमानया मोटरसाइकल द हे दइनि । छिमि श्रीमान छंत तःमवःला ?' उर्मिलां न्यन ।

'जिमि मोटरसाइकल नं मदु, दुनि धायेमाल । लिपा दइकि मदइ मसिउ' मंमदयेक लिसः बिया जिं । 'मोटरसाइकल छगः नं मदुसा ?' वं हानं अजू चायाः न्यन ।

'मदु' मदुगुयात भदु धकाः जिं हानं लिसः बिया । 'मोटरसाइकल छगः नं मदुसा सुम्क ट्याक्सीइ च्वना वये का । बालाजु ग्वंगःबुँ निसें वयेमाःम्ह छ । जि ला काटीमाटीइ जुल । थनं छंगु छँ स्वयाः जिगु हे सती । अले छ मेमेबलय् बसय् न्वनीम्ह जुल म्वाःला, थथे भव्य वनेगु वसतं पुनाः बसय् च्वनेत मछासे मच्चं ला ?' उर्मिलां जिगु वसतय् क्वथीक स्वयाः न्हिलाः न्यन ।

आः धाःसा वयागु न्हसलं जितः प्रहार यात । नुगलय् तिक्क मिन ।

'छँ न्हःनेसं हे बस गयेत तापाक वने म्वाः, हानं थ्व पार्टी प्यालेसया न्हःनेसं बस स्टप दु । बसय् गुलि याउँक वया, याउँक थ्यन' जिं सोभो मनं धया ।

'जितः ला बसय् हे च्वने म्हः । उमिसनं भव्य वनेगु वसः पुनाः बसय् च्वनेमाःसा जि ला गर्न भव्य हे वनेमखु । घ्वातुच्चाकक कातुकाक्क' उर्मिलां ख्वाः स्यंकाः धाल ।

वयात आः छु लिसः बीगु ? मोटरसाइकल छगः नं मदुम्ह जिके लिसः नं म.त । जिमिगु न्हःनेसं फ्यतुनाः छ्यं छ यं ल्वाकाः ख्याः यायां स्नायूकस नयाच्वंपिवं न्हू निम्हतिपूतयत छकः स्वया । हानं मेपिंत स्वयाः । हूलय् सुं म्हासियपिं मदु । न्हाचःयाम्ह व हे क्याम्पसया पासा छम्ह बाहेक ।

'छिमि श्रीमानयात मोटर मफुसा मोटरसाइकल छगःसां याकनं न्या धा । वास्तवय् मोटरसाइकल नं मजिउ । उकी नं जितः न्वने म्हा । लँय् गय्च्चं धुफ्वः दँ । उलि जक ला फसं जिगु छ्यं इन्न मिनेयः । अथे ला ब्याहा यायेवं हे जि दाजुपिनिगु मोटरसाइकलय् नं च्वनेम्वाःल । जिमि श्रीमानया थःगु मोटर दु । अले न्हाथाय् वंसां मोटरय् वनेदत । न्हाचः नं जितः श्रीमानं हे मोटरं तःवःगु । भाजु मयजु निम्ह सःतूगु जूसा नापं वयाः नापं मोटरय् वनेदइ । आः श्रीमान छथाय् ज्याय् वन । गन खः मिटिड नं दु हँ । निम्हं स्फूतूगु जूसाः जिमि श्रीमानं व मिटिड क्यानसील याइगु । मसःतू छु याये । हनिचा श्रीमानं काः वये लाइ मखुत धकाः धयाथके धुंकल । आः ट्याक्सीइ वनेमानि' उर्मिलां सरर धाल ।

वयागु खँ न्यने थाक्या वल जितः । 'छंगु खँ न्यने मयल धालकि वं माइण्ड याइ धकाजि मंमदुसां 'अँ अँ' धाधां वयागु खँ न्यनाबिय ।

'भ्नी याकनं भव्य नःवने नु । जि ग्वंगः बुँच थ्यंक वनेमानि । छाय् लिबायेकगु ?' जिं घडि स्वस्वं धया ।

'ट्याक्सिइ वनेगु ला खःनि । छंत जिं छँ तक तयाथके । छाय् हथाय्चायागु ? भिदँ लिपा ँभी बल्ला नापलात । भचा गफ याये का । छंगु फो नंम्बर मसियाः जिमि न्हाय् बियाछ् वयाबलय् छंत सःते मफुत । छंगु मोबाइल नंबर गुलि छक आः हे धा सा' उर्मिलाः थःगु ब्यागं मोबाइल लिक्काः धाल । जिं जिगु मोबाइल ल्याः कना, वं थःगु मोबाइल्य् सेभ यात । वं जितः ट्याक्सिं छँ तक तयाथकी धाःगुलिं जि दुक्क जुल ।

चुक मनूत टन्न जुल । भुवनेश्वरी छकः जिमित नतूवल हानं व लुखापाखे वनाः भव वःपित लसकुस याःवन । जितः धाःसा भव नःवने हथा जुल ।

'छं नं म्हा दु मखुला ? गपाधी जुल ? बियाछ्वये मत्यःनि ला ?' उर्मिलां मेगु न्हासः तल ।

'जिमि म्हा भिगू क्लास ब्वनाच्चनतिनि ।' जिं लिस्ः बिया ।

'ए अयसा बियाछ्वये मत्यःनि का । जिमि म्हाय् ला बि.बि.ए. पास जुल । पास जुइवं न्यूपिंथा भमचा ल्हाःवल । बियाछ्वयागु खुला दत । जिमि जिलाजंया नं मोटर दु' उर्मिलां लतायाः मेगु खँ स्वायेहल ।

दुसा दु का जितः छु मतलब धइथें जुल । लिबात नु धाधां जि मेचं जुरुक्क दना । जितः स्वस्वं व नं बल्ल दन । भव नयेथाय् वना । भव्य नयेथाय् इवःघुइमाल । इवः छुना ।

'जिमि जिलाजंया मोटर मदुसा जिमि म्हाय्यात गज्याःगु आपत जुइगु । न्हाथाय् वंसां मोटरय् च्वनेमाःमह जिमि म्हाय्यायत ट्याक्सिइ मच्चंसे मगाइगु । मोटर दुमह तसकं भिंमह व्यवहार यायेसःमह जिलाजं लाःबलय् जिमि म्हा जक मखु जि थः नं तसकं भाग्यमानी जुल' उर्मिलां हररं न्हिला धाल ।

इवः छुनाच्चनाथाय् नापनाप च्वंपिसं वयात भ्वाँभ्वाँय् स्वल । वं जिलाजंया खँ कनाच्चंगुलिं जितः धाःसा ल्वंमनाच्चंगु छगू घटना भ्रस्स लुमनावल ।

प्लेटय् थःत यःयःगु कयाः जिपिं ग्वलाःगु टेबुल दुथाय् मेचय् फ्यतुना । नत्तले नं वं उखेथुखेइ खँ ल्हानाच्चन । छगू घटना लुमनाच्चंगुलिं जिं वयागु अँ उलि ध्यान बीमफुत वं वाः

चायेकल ।

'छाय् नमवासे नयाच्चनागु ?' वं न्यन ।

'अँ जितः छगू घटना लुमनावल । छम्ह जिलाजंया बारे' जिं च्वाक्क धायेलात ।

'सु जिलाजंया बारे ?' वं उत्सुक जुयाः न्यन ।

'छंत कने ला मकने ला'

'कँ कँ वं नये सिधयेकाः नेपकीनं ल्हाः हुहुं हाल ।

जिं नं नये सिधयेका । नेपकीनं ल्हाः व म्हुतु हुया । अले जिं धौ जक नया । वं धौ, लालमोहन व जेरि नं नल । हानं मेगु नेपकीन कयाः जिमिसं ल्हाः म्हुतु हुया । 'छं सु जिलाजंया बारे कनेत्यनागु कँ । आठ बजे तिनि जुल भचा गफ याये लाःनि' वं घडि स्वस्वं धाल ।

वया न्यनेयःगुलिं जिं कनेगु बिचाः याना । 'दछि न्हाःया खँ खः । नंसाल याकःचा भव्य वनागु । छँ भचा तापाःथाय् जूगुलिं साहेपाँचय् हे वनागु । छम्ह त्वालं सतिकच्चंमह म्हासिउमह मिसां जितः 'लिहांवनेबल नापं वने न्हि' धका पासा थ्वल । आसे आसे धाधां जिनाप घण्टें गफ यात । आठ बजे जुल । अले भव नयाः पार्टी प्यालेसया लुखां पिहां वनाबल मोटरसाइकल च्वनाः लिबाक्क याकःचा भव्य वःमह वया जिलाजं नापलात । वं जिलाजं धकाः जितः म्हासीकाबिल । अले जिलाजंनाप वं न्यासिचायाः खँ ल्हात । अले ला नकतिनि ध्व वःमह जिलाजंया नं वयात छँ तक तयाबी, दिसँ धकाः कर यात । 'जिपिं नापं वनेगु खः' धकाः जिं हाथसं धया । धयां मजिउ का । व जिलाजं नं जितः वास्ताम मयासें थः ससःमांयात मोटरसाइकल 'दिसँ कि दिसँ' धकाः तकसं कर यात । वयात मछिना जितः उज्यांथ्यंक ब्वनायंकाः 'जिनमि जिलाजं भचा जिद्विवाल, छु याये । धाःथै. मयात कि जिलाजं तंचाइ, सरि' धकाः न्हापन ग्यंक म्हुवतु हयाः धाल । वयागु खँ न्यनाः जि वातां जुल । अले व खुरुक्क जिलाजंया मोटरसाइकलय् फ्यतूवन ।

भव वःमह भव मनसे ससःमांयात निं छँ तक मोटरसाइकलं तःवनीमह जिलाजं खनाः जिगु नुगलवं धाल - गपाच्चः नासः छखे लाःमह जिलाजं खनी । जिलाजं तंचाइ धकाः ग्याःमह ससःमां छु छखे लाःमह जिं धायेमसल ।

जिलाजंया बारे जिं कनागु खँ न्यनाः उर्मिला हररं न्हिल । उबल प्लेट च्वनावःपित थाय् त्वःताबीमाल । जिपिं मेचं दना । भ नयाच्चंपिं नं म्वःम्व दनि । जिपिं च्वनेत खालि मन्त । दनाच्चने नं मछिनावल ।

नयेथा तसकं हूल जुयावगःबल खँ ल्हाये नं मछिन । अले जिपिं भुवनेश्वरीयात 'वने न्हि' धायेत वना । घडि स्वया,

साह्र आठ जुइन । उर्मिलां जितः छ्याक्सि छँ तक तःवये धाःगु लुमंकाः जि धुक्क जुयाच्चनागु । उकिसनं वया जिलाजं मोटरसाइकल हे मगाइम्ह धकाः सियाः जि भन धुक्क जुया ।

‘बांलाक नयागु खःला ?’ जिमित खनेवं भुवनेश्वरी न्यन ।

‘प्वाः जायेक नयेधुन, बांलाक नयेधुन’ जिं थःगु प्वाः

थियाः धया ।

लिसलय् भुवनेश्वरी न्हिल । अन वयात मेपिसं नं ‘वने न्हि’ धाःवल ।

‘छिपिं निम्हं नापं हुँ ... का बाई’ भुवनेश्वरीं जिमित बिदा बियाः हथासं धाल ।

‘दय्... बाई’ जिमिसं नं धया । अले जिपिं पार्टी प्यालेसया लुखां पिहां वना । भिपला ति छिनाबल मूसतक थ्यन । साभा बस छगः तक्क दिकातःगु खनाः जिं च्वाक्क उकी वने ला धकाः न्यना ।

‘जि याकःचा जुइ, आसे छंत ट्याक्सिं तःवये धइगु मखुला’ धाधां वं जिगु ल्हाः क्वातुक ज्वन ।

दिकातःगु बस यंकूगु स्वयेमाल ।

खालिगु ट्याक्सि उजुं)सुजुं वःगु मखु । जिमिसं उखेथुखे स्वस्वं ट्याक्सी पियाच्चना ।

आकाभाकां लिउने उर्मिलायात वया म्हाचं नतूवल ।

जिलाजं नं नापं दु । इपिं नं अन हे भव वःपिं खनि । नाप जक

मलाःगु जुयाच्चन । म्हाय् व जिलाजं नाप लायेवं उर्मिला चंचं

धाल । भचां उज्यां वनाः इपिंनाप खँ ल्हाःवन । इमि खँ ल्हाःगु

जिं न्यमवना । हानं इपिं थुखे वल, लँ सिथय् इवलिक दिकातःगु

छगः तुयूगु मोटरपाखे वन । जितः छु याये छु याये जुल । जितः

उर्मिलां वा मधाःसां जि इमिगु लिउलिउ वना । वया म्हा व

जिलाजं तुयूगु मोटरया पाखा चायेकाः दुहां वन । उर्मिलां सीटया

खापा चायेकाः थय्क लिफः स्वल । वा मधाःसां लिउलिउ

वनाच्चनाम्ह जितः छकः मछिंपहलं स्वल ।

‘स्वले, भी ट्याक्सिइ वने धयागु । जिमि जिलाजं नं

जितः छँ तक तयाबी धाल । छंत तःवयेत रुट हे मिले मजुल

हुँ जिलाजंयात कर याये मछिन स्वले । छ आः बसय् हुँ

धयाकथं उर्मिला मोटर स्वाट्ट दुहां वन ।

जिं छुं धायेमलाक वं ध्याप्प खापा नं तिनाकाल ।

जि थिङ्ग दनाच्चना । न्ह्यःने सीटय् च्वंच्वंम्ह उर्मिलाया म्हाचं

ल्हाः सं)काः जितः बाइबाइ यात । जिलाजंम्हं मोटर चलेयाना

यंकल । जि हिस्स जुयाः न्ह्याःवंगु मोटर स्वयाच्चना ।

न्हाचः स्नाय्कस् नयाथाय् उर्मिलाया न्ह्यसलं जितः

प्रहार यात । आः लिहां वनेत्येकाः व च्वनावंगु मोटरं जितः

प्रहार यात ।

सन्ध्या टाइम्स : ११३५

केन्द्रीय मानन्धर संघया

नीच्याक्वःगु तःमुंज्या तःजिक, सुथांलायेमा

धइगु मनंतुसें

मिंतुना

देछाया च्वना ।

Suman Sayami
Mobile : 9851063000

Sweet Cave

(जीवन दाईया पसः)

Kalimati, Kathmandu, Nepal

Tel: 4275511

यहां भोज तथा पार्टीहरुको लागि चाहिने स्पेशल दही, पनिर, लाखमरी, लालमोहन, बर्फी, रसवरी तथा अरु विभिन्न परिकारका मिठाईहरुका लागि सम्पर्क राख्नुहोस् ।
आउटडोर भेज क्याटरिङ्ग पनि गरिन्छ ।

केन्द्रीय मानन्धर

संघया नीच्याक्वःगु तःमुंज्या

तःजिक, सुथांलायेमा धइगु

मनंतुसें

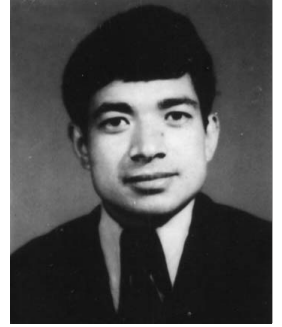
मिंतुना

देछाया च्वना ।

भाईराजा मानन्धर

सात घुम्ती, कपनाज्वः, येँ

दुर्गा भवानी मन्दिर निर्माणमा मानन्धर समाजको देन

गंगा बहादुर मानन्धर
यँ ।

नेपाली प्राचीन सम्पदा र मूर्तिको विकासक्रमको रुपरेखा हेर्दा मल्ल कालमा ठूलो प्रतिस्पर्धा गरेको देखिन्छ । त्यो प्रतिस्पर्धा एकै बाबुको तीन छोराहरूको विचको भगडाको कारण उत्पन्न द्वन्दात्मक प्रतिस्पर्धा थियो । जसको फलस्वरुप नेपालमा उत्कृष्ट मूर्ति कृतिको रचनामा उत्साहवर्धक प्रगति भएको थियो । नेपालको इतिहासमा किराती र लिच्छवि शासनकालपछि मल्लकालको उदय भयो । मल्लकालको प्रारम्भ जयस्थिति मल्लबाट भएको थियो । जयस्थिति मल्लको शासनकालदेखि नेपाल उपत्यकाको इतिहासले नयाँ मोड लियो । जयस्थिति मल्लको शासनकाल पछि उनका छोरा ज्योति मल्ल र नाति यक्ष मल्लले राम्रैसंग शासन चलाएका थिए । यक्ष मल्लको शासनकाल पछि उनका तीन छोराहरू रत्न मल्ल सिद्धिनरसिंह मल्ल र राय मल्लको विच मेल हुन सकेन घरायसी कलहले गर्दा भएको भगडाले उग्र रुप लियो अन्त्यमा तयस बेलाको नेपाललाई तीन राज्यमा विभाजित गर्नु पर्‍यो । कान्तिपुर, ललितपुर र भक्तपुरको नामबाट तीन स्वतन्त्र राज्य खडा भयो । लयसरी तीन दाज्युभाइ तीन राज्यको राज भएता पनि मेल हुन सकेन । भाई भाईको कलहले गर्दा तीन राज्यको बीचमा मूर्तिक क्षेत्रका ठूलो द्वन्दात्मक प्रतिस्पर्धा हुन थाल्यो । तीन राज्य अलग अलग भएपछि प्रत्येक राज्यको राजधानी स्वरुप तीन दरवार क्षेत्रको निर्माण भयो । कान्तिपुरमा हनुमान ढोका दरवार क्षेत्र, ललितपुरमा मंगलबजार दरवार क्षेत्र र भक्तपुरको पचपन्न झ्याले दरवार क्षेत्र त्यस ठाउँहरूमा एक एक राजदरवार र इष्टदेवी तलेजु भवानीका मन्दिरको निर्माण गर्नु पर्ने भयो । त्यसको साथ साथै त्यस दरवार क्षेत्रमा विभिन्न देव देवीहरूको मन्दिरहरूको निर्माण हुन थाल्यो, मूर्तिहरू प्रतिस्थापन गर्न लाग्यो । 'तँ भन्दा म के कम' भन्ने भावना राखी एक से एक मूर्ति सम्पदाहरूको निर्माण

कान्तिपुर, ललितपुर र भक्तपुरको राजाहरूले गर्न थाल्यो । ती मल्ल राजाहरूको बीच राजनैतिक रुपाम प्रतिस्पर्धा थिएन मुख्य तथगा राजनैतिक नभएर मूर्तिको सिजृनामा प्रतिस्पर्धा गर्दै गयो । भाइ भाइको आन्तरिक कलहले गर्दा तीन राज्यको बीचमा कला रचनाको ठूलो प्रतिस्पर्धात्मक विकास हुन लाग्यो । प्रत्येक मल्ल राजाहरूको शासनकालमा अनेकौं नयाँ नयाँ मन्दिरको निर्माण भइरह्यो । अनेकौं मूर्तिकलाहरू र चित्रकलाहरूको सिर्जना भइरह्यो । एक पछि अर्को सम्पदा थप्दै गयो । मूर्तिको रचना नगरी त्यस बेलाका युवकहरू चुप लागेर बस्न पाउँदैन थियो । जति सकेको धेरै कलाकारहरूको आवश्यकता बढ्न लाग्यो । प्रतिभाशाली सबै कलाकारहरूले राज्यको तर्फबाट काम र इलाम पाउन थाल्यो । घर घरका सबै युवकहरू मूर्ति बन्न प्रेरणा मिल्यो, जताततै मूर्तिकै रचना हुन लाग्यो । जुन राज्यले सक्यो उसले उत्कृष्ट मूर्तिहरूलाई आकर्षण गर्दै पुरस्कृत गर्दै आफु कहाँ ल्याउन लाग्यो । सर्वोत्कृष्ट मूर्ति रचना गर्ने मूर्ति भागेर अर्को राज्यमा गाई अभ राम्रो मूर्ति कृतिको सिर्जना नगरोस भनेर मल्ल राजाहरूले त्यस्ता प्रतिभाशाली मूर्तिहरूको दुवै हात काटी दिने सम्म गरिन लाग्यो । यो प्रतिस्पर्धाको ज्वलन्त उदारण बन्न पुग्यो । यस किसिमको मूर्तिको क्षेत्रमा प्रतिस्पर्धा गर्ने राजाहरूमध्ये कान्तिपुरका राजा प्रताप मल्ल, भक्तपुरका राजा भूपतिन्द्र मल्ल र ललितपुरका राजा सिद्धिनरसिंह मल्ल प्रमुख थिए र आज सम्मको विश्व मूर्तिकारको इतिहासमै विश्वमा कुनै पनि राज्य राज्यको बीचमा यस्तो खालेको मूर्तिको सिर्जनमा द्वन्दात्मक प्रतिस्पर्धा भएको देखिदैन । राष्ट्रियताको दृष्टिकोणले कुनै एउटा ठूलो राज्य तीन साना राज्यमा टुक्रा टुक्रा भइ विभाजित हुनु राम्रो मान्न सकिदैन तर यसरी विभाजित हुँदा तीन दाजुभाई राजाहरूको आपसी कलहले गर्दा, तिनीहरूको

विचको हानथाप र द्वन्दात्मक प्रतिस्पर्धाले गर्दा मल्लकालीन नेपाली मूर्तिकार चरम उत्कर्षमा पुग्न पाउने यो एउटा अभूतपूर्व अनुकूल वातावरण भने बन्न गयो । एक भन्दा अर्को राज्य मूर्तिको क्षेत्रमा समृद्ध होस भन्ने चाहनाबाट यस्तो प्रतिस्पर्धा भएको देखिन्छ । यसरी नै तीनसय वर्ष सम्म मल्ल राजाहरूले कान्तिपुर, ललितपुर र भक्तपुरमा शासन गरे । कान्तिपुरको अन्तिम राजा जय प्रकाश मल्ल, ललितपुरका अन्तिम राजा तेजनरसिंह मल्ल र भक्तपुरका अन्तिम राजा रणजित मल्ल थिए । तीनसय वर्ष सम्म कान्तिपुरमा रत्न मल्ल, नरेन्द्र मल्ल महेन्द्र मल्ल, शिवसिंह मल्ल, प्रताप मल्ल र जय प्रकाश मल्लले ललितपुरमा सिद्धिनरसिंह मल्ल, श्री निवास मल्ल योग नरेन्द्र मल्ल र तेजनरसिंह मल्ल तथा भक्तपुरमा राय मल्ल, प्राण मल्ल, गजज्योति मल्ल, भूपतिन्द्र मल्ल र रणजित मल्लले प्रतिस्पर्धात्मक तवरबाट राज्य गरेका थिए । जुनबेला युरोपका बेलायत, फ्रान्स, जर्मन आदि देशहरू अमेरिकाका संयुक्त राज्य अमेरिका र एशियाका जापानका नयाँ नयाँ वैज्ञानिक आविस्कारले गर्दा औद्योगिक क्रान्ति भइरहेको थियो त्यस औद्योगिक क्रान्तिको समानान्तर समयमा नेपाल भइरहेको कलात्मक साँस्कृतिक क्रान्तिको फलस्वरूप तीन राज्यहरू कान्तिपुर, ललितपुर र भक्तपुर अद्वितीय तवरबाट मूर्तिकला र चित्रकलाले खचाखच भरियो । नेपाल उपत्यकाको तीनै राज्यहरू खुल्ला मूर्ति संग्रहालयको बृहत स्थलमा परिणत भयो । यसै सन्दर्भमा जङ्गबहादुर राणाको शासनकालमा नेपाल घुम्न आएका एक जना पर्यटक कर्क प्याट्रिकले यी तीन जिल्ला कान्तिपुर, ललितपुर र भक्तपुरमा संख्यात्मक दृष्टिले त्यति नै मूर्तिहरू छन् जति मानिस छन् तति नै मन्दिरहरू छन् जति घरहरू छन् भनेर टिप्पणी गरेका थिए ।

त्यस बेलाका मल्ल राजाहरूले द्वन्दात्मक प्रतिस्पर्धा गर्दा गर्दै गरेको अभूतपूर्व मूर्तिको विकासले गर्दा विश्व पर्यटन जगतमा ठूलो प्रतिष्ठा प्राप्त हुन गएको छ । पर्यटकलाई देखाउनको लागि त्यसबेला मल्ल राजाहरूले मूर्तिको सिर्जना गराएका थिएनन अहिले आएर नेपालको मूर्तिले वर्तमान पर्यटन उद्योगलाई ठूला सघाउ पुग्न गएको छ । प्राकृतिक सम्पदामा सगरमाथा चुलिए जस्तै साँस्कृतिक सम्पदाको रूपमा नेपाली परम्परागत मूर्ति चुलिएको छ । एक पटक नेपाल घुम्न आएका सवदेशी पर्यटकहरूले नेपालको प्राचीन मूर्ति र सम्पदाबाट प्रभावित र मुग्ध भएर फेरी फेरी पटक पटक नेपालको भ्रमण गर्ने गरिरहेको छ । पर्यटकहरूले अवलोकन गर्ने गरेकोमा कान्तिपुरको पशुपतिनाथको मन्दिर, तलेजु

मन्दिर, जैसीदेवल, अन्नपूर्ण, काष्ठमण्डप, स्वयम्भू, बौद्ध प्रमुख छ भने ललितपुरमा कृष्ण मन्दिर, कुम्भेश्वरको मन्दिर, भीमसेन स्थानको मन्दिर, मच्छिन्द्रनाथको मन्दिर, हिरण्यवर्ण महाविहार, महाबौद्ध मन्दिर र सुन्दरी चोक आदि प्रमुख छ यस्तै भक्तपुरको न्यातपौ मन्दिर, भैरव मन्दिर दत्तातृय मन्दिर, वाराही मन्दिर र सूर्य विनायक प्रमुख छ । यसको अतिरिक्त ललितपुरमा १६७, कान्तिपुरमा १२० र भक्तपुरमा २४ बौद्ध विहारहरू छन् । यस्ता विहारहरूमा चारैतिर घर भएर विचमा चोक हुन्छोकमा चिवहाल र वरिपरि बुद्धको मूर्तिले सजाइएको हुन्छ कहिँ कहिँ गणेश र हुमान आदि हिन्दु देव देवीको मूर्तिहरू पनि देखिन्छ । मल्लकालिन उत्कृष्ट मन्दिरहरू मध्ये कान्तिपुरको दरवार क्षेत्रमा अवस्थित तलेजु भवानीको मन्दिर हो । यो कान्तिपुरकै सबैभन्दा ठूलो अग्लो र भव्य मन्दिर मानिन्छ । कान्तिपुर शहरको प्रत्येक कौसी र छानाबाट देखिने अनुपात मिलेको चट्ट परेको तलेजु मन्दिरले शहरकै शोभा बढाई रहको छ । यस तलेजु भवानीको मन्दिरको तलैपिच्छे तीन धातुका छाना छ । वि.सं. १६२० मा महेन्द्र मल्लले शासन कालमा बनेको मन्दिर बनाउनको लागि मानन्धरहरू समेत लागेका छन् । वि.सं. १८९० र १९९० को ठूल ठूला महाभूकम्पमा पनि जोगिरहेको छ । यस्तै ललितपुरमा वि.सं. १७२० मा राजा सिद्धिनरसिंह मल्लको शासन कालमा बनेको कृष्ण मन्दिर पनि नेपालको उत्कृष्ट मन्दिर मानिन्छ । छाना नभएको, गुम्बज शैलीमा माथितिर चुच्चिदै गएको जम्मा बीव वटा गजुर भएको, ईट, माटो, काठ, फलामले नबनेको सुद्ध दर्शन ढुंगाबाट बनेको कलात्मक कृष्ण मन्दिरमा तोरण, टुँडाल, आँखी झ्यालहरू रहेको छैन । भक्तपुरको न्यातपौ मन्दिर पनि नेपालकै उत्कृष्ट मन्दिर हो । भक्तपुरको टाढा टाढा ठाउँबाट भक्तपुरको शहरको विच भागमा देखिने यो मन्दिरले भक्तपुरको शोभा बढाई राखेको देखिन्छ । प्यागोडा शैलीको यस मन्दिरमा भिङ्गटीका पाँच तल्ला छन् । पाँच तल्लाको जतिल आकारको भएतापनि जुनसुकै कुनाबाट हेर्दा कहिँ कतै त्रुटि नदेखिनु यस मन्दिरको खास विशेषता हो । राजा भूपतिन्द्र मल्लको शासनकालमा वि.सं. १७०८ मा निर्माण भएको न्यातपौको निर्माण गर्दा राजा भूपतिन्द्र मल्ल आफैले पनि माटो मुछेर ईट ओसारेर श्रमदान गरेका थिए । न्यातपौ नामक पाँच तल्ले मन्दिर नेपालकै सबैभन्दा अग्लो मन्दिर मानिन्छ भने विश्वका थोरै उत्कृष्ट कलात्मक मन्दिरहरूमा एउटा मान्न सकिन्छ । यसको समानुपातिक कला, जमीन सतह देखि क्षितिज विन्दु सम्मको योजना तथा यसको चारैतिरको ढुङ्गाको सिँढि ढुंगाको

मूर्तिहरूले सजाइएको ढुंगाको भरेङ सिंढि, स्तम्भ, निदान टुंडाल मुदल हुँदै धातुको गजुर सम्मको प्रत्येक अंग प्रत्येकलाई स्वाभाविक र सरल सौन्दर्य प्रदान गर्न उच्च कलाकारिता हुनु यसको विशेषता हो । कलात्मक सौन्दर्यमा भक्तपुरको न्यातपौ मन्दिरले प्राचीन विश्वका सबै पेगोडा शैलीका मन्दिरहरूलाई उछिनेको छ । आफ्नै शिप र साधनले निर्मित विश्व पत्रसिद्ध यो मन्दिरले गर्दा नेपाली कला जगतलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमै ठूलो सम्मान मिलेको छ ।

मूर्तिको क्षेत्रमा मात्र नभई संस्कृतिका अन्य क्षेत्र चाडपर्वमा पनि मल्ल राजाहरूका बीच प्रतिस्पर्धा थियो । कान्तिपुरका राजा प्रताप मल्लले आफ्नो छोरा मर्दा रानी दिन दिनभर छाति पिटी पिटी रोइरहेको देखेर सहन नसकि हाम्रो छोरा मात्र मरेको हो र ? अन्य कति घरमा मरेको छ भनेर रानीलाई देखाउन शहरभरि त्यस वर्ष मरेको घरबाट मानिसलाई गाईको रुपमा शहर परिक्रमा गराई गाईजात्रा पर्व चलाएका थिए । यो देखेर ललितपुरका राजाले पनि अलि भिन्दै किसिमले र भक्तपुरको राजाले कान्तिपुरको राजाले भन्दा निकै रमाइलो गरि विशेष महतवका साथ गाईजात्रा मनाइ प्रतिस्पर्धा गरेका थिए । यसरी नै कान्तिपुरको इन्द्रजात्रा, ललितपुरको मच्छिन्द्रनाथको रथयात्रा र भक्तपुरको विस्केट जात्रा पनि चलायएको देखिन्छ । मल्लकालमा वास्तुकलाको साथ साथै मूर्तिकलाको पनि ठूलो उन्नति भयो मूर्ति टुंडाल, आँखी झ्यालहरू नेपालको काष्ठकलाका उत्कृष्ट नमुना प्राचीन मन्दिर र घरहरूमा देख्न सकिन्छ । कान्तिपुरको 'देस्यु मरु झ्याः' ललितपुरको सुन्दरी चोकको 'सूर्य झ्याः' र भक्तपुरको 'मयुर झ्या' नेपाली प्राचीन काष्ठ कलाको उत्कृष्ट मूर्ति मानिन्छ । चित्रकला तर्फ पनि पौभा चित्र र भित्ते चित्रको

निकै उन्नति भएको थियो । भक्तपुरकै चाँगुनारायण, ठिमीको बालकुमारी मन्दिर, कीर्तिपुरको बाघ भैरव मन्दिर, चोभारको जल विनायक मन्दिर, फर्पिङको शेषनारायणको मन्दिर र साँखुको बज्रयोगिनी मन्दिर जस्ता खसंख्यक मन्दिरहरू नेपालको महत्वपूर्ण सम्पदा मानिन्छ ।

मल्ल कालमै तीन अलग अलग राज्य हुन अगाडि तेह्रौँ शताब्दीमा राजा यक्ष मल्लको शासनकालमा चीनका बादशाह कुवयत खाँको निमन्त्रणामा एशियाका विख्यात । नेपाली मूर्ति अरनिकोले तिब्बत र चीन गएर त्यहाँ अनेकौँ मूर्ति विहार र चैत्यहरू बनाएर ख्याति कमाएका थिए । उनले बनाएको चीनको वेइजिडमा रहेको विश्वकै वेजोड चैत्य 'सेतो चैत्य' विश्वकै प्रसिद्ध बुद्ध चैत्य मानिन्छ । मल्लकालमै अरनिकोले नेपाली कला जगतलाई नै गौरवान्वित बनाएका थिए । उनले चीनमा गएर आफ्नो प्रतिभा देखाएर ठूलो नाम कमाउनका साथै मन्त्री सरहको 'काजी' भन्ने पदवी समेत पाएका थिए । पेगोडा शैली मल्लकालीन शैली हो । भारतको वनारस, वर्मा, इण्डोनेशिया चीन र जापानमा समेत मल्लकालिन पेगोडा शैलीको मन्दिरहरू देखिन्छ ।

राष्ट्रको इज्जत र गौरव बढाउनुका साथै राष्ट्रलाई नै अमर बनाउने साँस्कृतिक सम्पदाहरूले गर्दा आनजको देशको पर्यटन उद्योग फस्टाएकोछ । हाम्रा पुर्खाबाट हामीले पाएको यो नासो हामीले पनि हाम्रा सन्ततीलाई जस्ता तस्तै राम्ररी हस्तान्तरण गर्नको लागि संरक्षण र जिर्णोद्धार गर्दै जानु परेको छ । नेपालमा विदेशीहरूले भ्रमण गर्न थालेपछि कयौँ मल्लकालिन प्राचीन मूर्तिहरू गायब भैसकेको छ । मूर्ति चोरीलाई नियन्त्रण गर्दै चोरिएको मूर्तिहरू फिर्ता ल्याउने प्रयास पनि गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

केन्द्रीय मानन्धर संघया

नीच्याक्वःगु तःमुँज्या तःजिक सुथांलायेमा धइगु मनंतुसे

भित्तुना

देछाया च्वना

सितापाइला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.

सितापाइला, येँ

Adarsha Silwal
9841527586

Sagun Banquet

Kuleshwor, Mainroad, Kathmandu
TULSHI-KRISHNA PLAZA
Tel: 01-2023694
Email: sagun.ban@hotmail.com

छुं नं सभा समारोह,
सेमिनार, इहिपा पार्टी,
बूदिं पार्टी,
आदि

यायेमाःसा जिमित

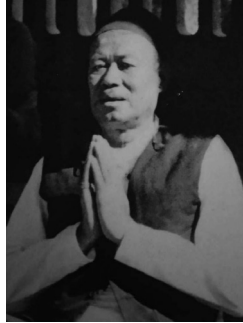
लुमंकादिसँ ।

सगुन बाङ्क्वेट

तुल्सी कृष्ण प्लाजा, कुले

श्वर

फोनः ०१-२०२३६९४

मदुम्हः अबु जीतनारायण मानन्धर. मां : रामकुमारी मानन्धर

दिवंगत अबु जीतनारायण मानन्धर व मां रामकुमारी मानन्धर सुखावति भुवन स वास लायेमा धका जिपिं सकसिनं श्रद्धाया छपासः स्वां देछाया च्वना । थुगु दुःखया इलय् जिमित दुःख सह यायेगु हःपाः बिया बिचाः हायेकादीपिं सकल थःथिति, जःलाखःला, त्वाःबहाः, पासाभाईपिं नापं थीथी खलः, पुचःप्रति दुनुगलंसिं कृतज्ञता देछायाच्वना ।

z\$ / dfgGw / , j ; sn 5 FNk भानकोट

leBMuly, कालिमाती, यँ

मिसा बिकास उपसमितिया प्रतिबेदन (२०७४ -२०७५)

केन्द्रीय मानन्धर संघ मिसा बिकास उपसमितिइ हरेक त्वालं मिसापिं दुथ्याके मफुगुलिं २०७४ साल बैशाख २१ गते यागु मुज्यां हाकनं छक्कः मिसा प्रतिनिधि छवया हया दिइत त्वाः, गुथि यात पौ च्वयगु ज्या जुल ।

उप समितिया ज्यासना पुचलय हरेक त्वाःयापिं प्रतिनिधि पिनत्हे सक्रिय यायगु तातुनाः दुजःपि मेरिना मानन्धर व त्रिसा मानन्धरयात बमखष्कयच या रुपय जक तयगु क्वःजित । किर्तिपुरया दुजःपिसं स्वास्थ्य संबन्धि (पाथेधर संबन्धी) ज्याभवः किर्तिपुरय यायदुसा बाँलाइ धै गु वाःचायकुगुलिं किर्तिपुरय स्वास्थ्य ज्याभवः यायगु सहलह जूगु खःसां लिपा व ज्याभवः न्ह्याःवने मफत ।

२०७४साल असार २५ गते मिसा बिकास उप समिति पाखें गुरु पुन्हीखुनु तलेजु भवानीया थाय् चाकःमत च्याकाः पुजा यायगु ज्या जुल । नापं काठमाडौं महानगर पालिकाया २० वडाया मिसा प्रतिनिधिया पदय निर्वाचित जुया दिइम्ह पाक्व त्वाःया मिसा प्रतिनिधि मयजु शोभा देबी मानन्धर यातनं तले जुइहे मिसा बिकास उप समितिं हनेगु ज्या जुल ।

२०७४ साल यागु यंयाःया लिपांगु दिनस मिसापिसं श्री कुमारी , श्री गणेश व श्री भैरबयागु रथ सालेगु यानावया च्वंगुलिइ थपाले केन्द्रीय मानन्धर संघ यागु मिसा बिकास उप समिति यागु संयोजकत्वय भाद्र २३ गते त्वालं निम्ह निम्हया ल्याखं ३४ म्ह मिसा पिसं रथ साल । रथ साले न्हयो मिसा बिकास उप समितिं मिसा प्रतिनिधि पिनत्त समय बजि नकेगु नापं बिचाः सहलह यायगु ज्या जुल ।

मिसा पिनत्त थौंयागु इलय आत्म रक्षा तालिम (कर्भा मभाभलअभ तचबष्लष्लन ० तस्कं आबस्यक जू धैगु वाःचाय्काः २०७४ साल आश्विन २५ , २६ व २७ गते उप समितिया दुजःपिसं थःगुहे खर्चय थुग तालिमया ब्यबस्था यात । थुगु तालिमय् १८ दुजः पिसं ब्वति कयादिइगुखःसा स्वन्हु तक यागु थ्व तालिम तेक्वाण्डो मास्टर शैलेन्द्र सुल्पया जोशीजुं बियादिइगु खः । थ्व तालिम शान्ति निकुन्ज मा क्र बि क्रभौके बय् जूगु खः । थ्व तालिम लिपा त्वाः , गुथि , खलः , पुचलय यंकेगु क्वःज्युगु खःसानं आर्थिक कारणं न्ह्याके मफया च्वंगु दु ।

त्वाः त्वालय मिसा पिनिगु सहभागिता अप्पोयका यंके गु व त्वाः त्वालय् मिसा पुचः गथन यायगु लागि बारंबार पौ च्वयाःनं त्वाः पाखें छुनं जानकारि मवःगुलिं आः मिसा बिकास उप समितिहे हरेक त्वाः त्वालय् वनाः अनयापिं मिसापिंत नापलाः वनेगु धैगु खं २०७४ मंसिर १६ गतेयागु बैठकं क्वःछित ।

न्हापां २०७४ साल पुस २९ गते पुखुध्यां त्वालय् वनाः अनयापिं मिसापिं नापलानाः छु गथे याःसा मिसातयगु बिकास यायफै धैगु खँय सहःलहः जुल । पुखुध्यां त्वाःया सचिब पाखें उगु त्वाः यागु तथ्यांक मुनेत पाक्व मिसा पुचःयात ग्वाहालि यायगु बचन बियादिल । नापं त्वाःया मिसा पिसं न्हापां छें यागु फोहर व्यबस्थापन यायगु लागि छगू तालिम कायगु इच्छा याःगुलिं थुकियातनी के क्रक मा क्रसंघ व पाक्व मिसापुचःया संयुक्त आयाजनाय् न्हाकेगु क्वःज्युगु खः । तर छुं छुं तभअजलष्अबि उचयदक्षि या कारणं थ्व ज्याभवः न्ह्याके मफया च्वन तिनि । सायद याकनहे थ्व ज्याभवः न्ह्याकेगु जुइ ।

के क्रमाक्र संघं २०७४ साल माघ २३ , २४ व २५ गते न्ह्याकूगु इहि मुना ज्याभवलय थी थी उपसमिति , गथे की ल्यायम्ह पुचः , संस्कृती उपसमिति या नापं मिसा बिकास उपसमितिया दुजःपिन्सं ब्वति कयाःग्वाहालि याना दिल ।

२०७५ जेष्ठ ५ गते न्हूसाः मिसापुचः नाप के क्रमा क्रसंघ मिसा बिकास उप समितियागु मुंज्या च्वन । उगु मुंज्याय थी थी संभावित तालिमवारे सहःलहः जुल । न्हापां भ्वंयागु सिसाकलम दयकेगु तालिम संचालन यायगु क्वःजित । उकियागु लागी छु गथे यायगु धैगु ज्या न्ह्याना च्वंगु दु ।

आः छसीकथं पालंपाः हरेक त्वालय् मिसा बिकास उपसमितिया दुजःपिं वनेगु क्वःज्युगु दु । गथेकी तःखाछे ,भिन्धोगुथि , वंटु , चामुन्दा , चसान्दो , थंहिती , दैसाः , फल्चासाः , लायकूसाः आदि ।

थौ तक्कया दुने मिसा बिकास उप समितिइ थी थी त्वालं १२ म्ह प्रतिनिधिपिं दुथ्याना च्वंगु दु । वयकः पिनिगु नां धलः थुकथं दु ।

पाक्व – शोभा मानन्धर

- चामन्दा – मन्जु मानन्धर
 चसान्दो – मन्दिरा मानन्धर
 तखाछें – सुदर्शना मानन्धर
 तलाछि – अन्जला मानन्धर
 मरुध्वाका – बिना मानन्धर
 न्हसाः – पूर्ण लक्ष्मी मानन्धर
 भिन्धोगुथि – अनिता मानन्धर
 थंहिती – सरोज मानन्धर
 लायकूसाः – सहना मानन्धर
 वंटु – नलिनी मानन्धर

दैसाः – सुमित्रा मानन्धर
 धालासिको त्वालं आः तक्कनं मिसा प्रतिनिधि दुथ्याःगु मद्दिनि ।
 आः हरेक त्वा, गुथि ,खलः ,पुचलं मिसा बिकास उप
 समितियात न्हूगु ज्याभवः न्ह्याकेत थःथःगु त्वालय मिसा
 पुचः गथन यानाः मिसा पुचःयात सक्षम याना बिया दिइत
 इनाप याना च्वना । नाप मिसा बिकास उप समितियात मूवंगु
 सुभावनं बियादिइ धैगु मनंतुना च्वना । सुभाय्

संयोजक

अनुसूया मानन्ध, २०७५।२।१०

केंद्रीय मातृशिक्षण संघ

नोट